

Kláštorec nad Ohří v letech 1945-1960

Diplomová práce

Studijní program: N7503 – Učitelství pro základní školy

Studijní obory: 7503T023 – Učitelství dějepisu pro 2. stupeň základní školy 7503T045 –
Učitelství občanské výchovy pro 2. stupeň základní školy

Autor práce: **Bc. Jana Bočková**

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jaroslav Pažout, Ph.D.

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jana Bočková**
Osobní číslo: **P16000689**
Studijní program: **N7503 Učitelství pro základní školy**
Studijní obory: **Učitelství dějepisu pro 2. stupeň základní školy**
Učitelství občanské výchovy pro 2. stupeň základní školy
Název tématu: **Klášteřec nad Ohří v letech 1945-1960**
Zadávací katedra: **Katedra historie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Diplomová práce si klade za cíl zmapovat a zanalyzovat historický, politický a sociální vývoj města Klášteřce nad Ohří v letech 1945 až 1960, tedy od konce 2. světové války do územně správní reformy. Pozornost bude mj. věnována poválečnému odsunu německého obyvatelstva, únorovým událostem roku 1948, průmyslovému a kulturnímu vývoji města.

Práce bude založena na pramenném výzkumu. Využity budou především fondy a sbírky Státního okresního archivu v Chomutově se sídlem v Kadani a Státního oblastního archivu v Lito-měřicích. Budou uskutečněny rozhovory s pamětníky, předpokládá se i využití jejich osobních archivů. Stranou pozornosti nezůstane ani periodický tisk.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BINTEROVÁ, Zdena a kol.: Chomutovsko, 1. vyd. Most, Hněvín 2006, ISBN 80-654-14-1.

CUHRA, Jaroslav et al.: České země v evropských dějinách, 1. vyd. Praha, Paseka 2006, ISBN 80-7185-794-7.

KULHÁNEK, Jiří a kol.: Chomutovsko slovem a obrazem, 1. vyd. Most, Severografie s.p. 1996, ISBN (neuvedeno)

LANGEROVÁ, Blanka: Ústecký kraj, 1. vyd. Praha, ACR Alfa s.r.o. 2004, ISBN 80-86408-10-8.

PERNES, Jiří: Československo 1946-1992, 1. vyd. Praha, Albatros 1997, ISBN 80-00-00531-X

RAK, Petr: Historie a současnost podnikání na Chomutovsku, Kadaňsku a Vejprtsku, 1. vyd. Žehušice, Městské knihy s.r.o. 2003, ISBN 80-86699-13-7.

STANĚK, Tomáš: Vysídlení Němců, 1. vyd. Ostrava, Amosium servis 1992, ISBN 80-85498-04-9.

VACHATA, Zdeněk: Klášterec nad Ohří, 1. vyd. Klášterec nad Ohří, Město Klášterec nad Ohří 2015, ISBN 978- 80- 260- 7767-1.

Vedoucí diplomové práce:

doc. PhDr. Jaroslav Pažout, Ph.D.

Katedra historie

Datum zadání diplomové práce:

30. dubna 2017

Termín odevzdání diplomové práce:

30. dubna 2018

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.

děkan

doc. PhDr. Jaroslav Pažout, Ph.D.

vedoucí katedry

V Liberci dne 30. dubna 2017

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tom-to případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Ráda bych tímto vyjádřila upřímné poděkování svému vedoucímu diplomové práce doc. PhDr. Jaroslavu Pažoutovi, Ph.D. za jeho pomoc, konzultace a nápady.

Anotace

Cílem této diplomové práce je zdokumentovat historický, politický, hospodářský a kulturní vývoj města Klášterce nad Ohří v letech 1945 – 1960. Předkládaný text sleduje tedy poválečné období a následný vývoj města po uchopení moci ve státě komunistickým režimem. Obsahem jsou i obecné dějiny Československa, které byly klíčové pro historický vývoj města Klášterec nad Ohří. Dokument se zaměřuje na průběh a dopad odsunu německého obyvatelstva po skončení 2. světové války a následnou obnovu hospodářství a sociální struktury města pod vedením komunistického režimu, který řídil život československých občanů od roku 1948. Důležitou součástí práce je rovněž charakteristika vzniku a rozvoje místních podniků, které byly pilíři kláštereckého hospodářství a umožnily rozkvět města v daném období. Podrobněji se práce věnuje i rozvoji místního školství či zdravotnictví. Obrazová příloha zachycuje dobový stav obce a je zároveň doplněna o významné historické dokumenty. Diplomová práce vznikla na základě zpracování literatury, archivních materiálů a výpovědí pamětníků.

Klíčová slova: Československo 1945-1960, Klášterec nad Ohří, historické události 1945-1960

Annotation

The aim of this diploma thesis is to document the historical, political, economic and cultural development of the town Klášterec nad Ohří in 1945 – 1960. The presented text studies post-war era and subsequent progress of the town after communist regime in state power. The thesis also contains general history of Czechoslovakia that was crucial for historical town development. This document focuses on progress and impact of German population displacement after the end of Second World War and on subsequent recovery of the economy and the social structure of the town under the communist regime that leads life of the Czechoslovakian citizens since 1948. The important part of the thesis is also the description of the creation and development of local businesses that were pillars to the economy of town Klášterec. They also enabled the boom of the town in that period. The thesis describes in detail the development of local education or health. Picture supplement demonstrates historical state of the town and it includes important historical documents. This diploma thesis was created on the basis of studying of literature, archive materials and from testimony of local eyewitnesses.

Key words: Czechoslovakia 1945 – 1960, Klášterec nad Ohří, historical events 1945 - 1960

OBSAH

Seznam použitých zkratek.....	10
Úvod.....	11
1 Vývoj města do roku 1945	14
2 Klášterec nad Ohří po roce 1945.....	18
2.1 Politický vývoj v letech 1945-1948	18
2.1.1 Postavení Němců v letech 1945-1948.....	19
2.2. Správní vývoj města v letech 1945-1948	22
2.3. Hospodářský vývoj města v letech 1945-1948	23
3 Klášterec nad Ohří v letech 1948-1960.....	24
3.1 Správní vývoj	24
3.2 Hospodářský vývoj.....	28
4 Podniky města a jejich hospodářský rozvoj	30
4.1 Korek.....	31
4.1.1 Ozdravný a kulturní program pro zaměstnance Korcu	38
4.2 Klášterecká porcelánka.....	39
4.3 Závod kuličkových ložisek.....	44
5 Zemědělství a lesnictví.....	46
5.1 Zemědělství	46
5.2 Lesnictví	50
6 Sociální rozvoj po roce 1945.....	51
6.1 Bytová otázka	52
6.2 Zdravotnictví	59
7 Školství, kultura a sport.....	63
7.1. Školství.....	63
Vývoj školství do roku 1945	63
Vývoj školství po roce 1945.....	64
7. 2 Kultura.....	68
7.3 Sport	72
Závěr.....	75
8 SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY	77
8.1 Prameny.....	77
8.1.1 Archivní prameny	77
8.1.2 Tiskem vydané prameny.....	77
8.1.3 Tisk	77
Místní časopis Kovák,1956	77
8.1.4 Orální historie.....	77

8.2 Literatura	77
8.3 Internetové zdroje.....	78
8.4 Tisk	78
9 Příloha	79

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AV NF	akční výbor Národní fronty
ČSL	Československá strana lidová
ČSNS	Československá strana národně sociální
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
DNP	Deutsche Nationalpartei (Německá nacionální strana)
DNSAP	Deutsche nationalsozialistische Arbeiterpartei (Německá národní socialistická strana dělnická)
JZD	jednotné zemědělské družstvo
KSČ	Komunistická strana Československa
MAV NF	místní akční výbor Národní fronty
MNV	místní národní výbor
MSK	místní správní komise
ONV	okresní národní výbor
OV KSČ	okresní výbor Komunistické strany Československa
ROH	Revoluční odborové hnutí
SdP	Sudetendeutsche Partei (Sudetoněmecká strana)
SNB	Sbor národní bezpečnosti
SRN	Spolková republika Německo
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
TOS	Továrna obráběcích strojů
ÚRO	Ústřední rada odborů
VB	Veřejná bezpečnost
ZKL	Závod kuličkových ložisek

ÚVOD

Tématem této diplomové práce je politický, hospodářský a sociální vývoj města Klášterce nad Ohří v letech 1945-1960. Jako jeho dlouholetou obyvatelku mě tento námět zaujal, a proto jsem se rozhodla vytvořit ucelený a podrobný pohled na místní dění v letech 1945 až 1960. Město se rozprostírá na úpatí Krušných hor, díky čemuž náleží do oblasti tzv. Sudet. Následný poválečný odsun německého obyvatelstva tudíž zásadně ovlivnil život místních obyvatel a další chod města. Cílem následujících kapitol je proto zachytit, jak se místní lidé vyrovnali s poválečnou hospodářskou krizí a zaznamenat další historický, hospodářský a sociální rozvoj města.

Diplomová práce se skládá ze sedmi základních částí. Úvodní část stručně zachycuje zrod obce z benediktinského probošství, rozkvět hraběcího panství, jehož majitelé postupně vybudovali místní renesanční zámek a založili první manufaktury, a po zrušení nevolnictví i vývoj svobodné samosprávné obce do roku 1945. Druhá kapitola popisuje poválečné dění, zejména národnostní proměny obyvatel v souvislosti s odsunem německého obyvatelstva či řešení následné hospodářské krize až do nástupu komunismu v roce 1948. Správnímu a hospodářskému vývoji Klášterce nad Ohří v letech 1948–1960, včetně znárodnění soukromých živností a správních změn ve vedení města v souvislosti se změnou režimu v zemi, se věnuje třetí kapitola. Čtvrtá část analyzuje vznik a rozvoj místních podniků, díky kterým se mohlo město dále rozrůstat. Následující pátá část pojednává o zemědělství a lesnictví, které se významně podílí na prosperitě místního hospodářství. Po válce byly nově příchozím obyvatelům předány dekrety o vlastnictví půdy, která zůstala po odsunu německého obyvatelstva neobdělávána. V rámci kolektivizace zemědělství v roce 1948 vzniklo klášterecké strojní zemědělské družstvo, jehož cílem bylo usnadnění práce zemědělců zavedením strojní výroby a zvyšování životní úrovně města. Celkový sociální vývoj je shrnut v šestém a sedmém oddílu. Rozkvět města je spojen s rozvojem průmyslu a zemědělství, díky němuž dochází ve městě k nabídce nových pracovních míst, výstavbě bytových jednotek, vzniku nových tělovýchovných spolků, školských a zdravotnických zařízení, rozvoji lázeňství a zvelebování obce.

Předloženou práci tedy tvoří několik dílčích kapitol, které společně utváří obraz poválečného vývoje města Klášterce nad Ohří až do roku 1960. V obecných částech své práce jsem vycházela převážně z odborné literatury na dané téma. Místní faktografické údaje jsem získávala převážně z pramenů, především fondu Městského národního výboru Klášterec nad Ohří či fondu místních národních podniků, které jsou uloženy ve Státním okresním archivu

Chomutov se sídlem v Kadani, orální historie a osobních archivů pamětníků.

Politický vývoj Československa v letech 1945-1948 zachycuje ve svých knižních publikacích Karel Kaplan *Československo v letech 1945-1948*¹, *Národní fronta 1948-1960*² a *Kronika komunistického Československa. Doba tání 1953-1956*³, Vojtěch Mencl *Křížovatky 20. století*⁴ a dále Jiří Pernes *Krise komunistického režimu v Československu v 50. letech 20. století*⁵. Řešení německé otázky během poválečného období v oblasti pohraničí se věnuje Tomáš Staněk v knize *Vysídlení Němců z Československa*⁶ či Poválečné „excesy“⁷ a Jaroslav Otčenášek v knize *Němci v Čechách po roce 1945*⁸. Laura Fondánová řeší ve své publikaci *Nenechali se vyloučit*⁹ problematiku začlenění romského obyvatelstva po skončení 2. světové války. S problematikou všeobecného hospodářského vývoje v letech 1948-1960 jsem se blíže seznámila prostřednictvím knihy Roberta Kvačka *České dějiny II.*¹⁰ Dalším důležitým zdrojem informací se stal i čtvrtý díl knihy *České země v evropských dějinách* Jaroslava Cuhry a kol.¹¹

Historickým vývojem města Klášterec nad Ohří se ve své publikaci *Kláštorec nad Ohří, Přehled dějin města a okolí*¹² zabývá Zdeněk Vachata, který jako jediný autor vydal ucelený a česky psaný literární text o dějinách města až do roku 1960. Historií vzniku a rozvoje místních národních podniků se zabývá Jiří Kulhánek v *Chomutovsko slovem a obrazem*¹³ a Petr Rak v *Historie a současnost- Podnikání na Chomutovsku, Kadaňsku a Vejprtsku.*¹⁴

Samotný vývoj města Klášterec nad Ohří je dále zpracován na základě prostudování archivních pramenů a osobních archivů pamětníků. Státní okresní archiv Chomutov se sídlem v Kadani obsahuje fond Městského národního výboru Klášterec nad Ohří. Zde jsem vycházela

¹ KAPLAN, Karel, *Československo v letech 1945–1948*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství 1991, ISBN 80-04-25699-6.

² KAPLAN, Karel, *Národní fronta 1948–1960*, Praha, Academia 2012, ISBN 978-80-200-2074-1.

³ KAPLAN, Karel, *Kronika komunistického Československa. Doba tání 1953–1956*, Brno, Barrister & Principal 2005, ISBN 80-86598-98-5.

⁴ MENCL, Vojtěch a kol., *Křížovatky 20. století*, 1. vydání, Naše vojsko, Praha 1990, ISBN 80-206-0180-5.

⁵ PERNES, Jiří, *Krise komunistického režimu v Československu v 50. letech 20. století*, Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury 2008, ISBN 978-80-7325-154-3.

⁶ STANĚK, Tomáš, *Vysídlení Němců z Československa*, 1. vydání, Amossium servis, Ostrava 1992, ISBN 854-98-04-09.

⁷ STANĚK, Tomáš, *Poválečné „excesy“ v českých zemích v roce 1945 a jejich vyšetřování*, Praha: Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd České republiky 2005, ISBN 80-7285-062-8.

⁸ OTČENÁŠEK, Jaroslav, *Němci v Čechách po roce 1945*, Praha: Etnologický ústav Akademie věd ČR v Praze, Scriptorium, 2006, ISBN 80-85010-92-5.

⁹ FÓNADOVÁ, Laura, *Nenechali se vyloučit.*, 1. vyd., Masarykova univerzita, Brno 2014, ISBN 978-80-210-6574-2014.

¹⁰ KVAČEK, Robert, *České dějiny II.*, 1. vyd. Praha, SPL PRÁCE 2002, ISBN 80-86287-48-3.

¹¹ CUHRA, Jaroslav et al, *České země v evropských dějinách*, 1.vyd. Praha, Paseka 2006, ISBN 80-7185-794-7.

¹² VACHATA, Zdeněk, *Kláštorec nad Ohří, Přehled dějin a města*, 1. vyd. Klášterec nad Ohří, Město Klášterec nad Ohří, ISBN 978-80-260-7767-1.

¹³ KULHÁNEK, Jiří, *Chomutovsko slovem a obrazem*, 1. vydání. Severografie Most. 1996

¹⁴ RAK, Petr, *Historie a současnost podnikání na Chomutovsku, Kadaňsku a Vejprtsku.* 1. vydání. Městské knihy s. r. o., 2003. ISBN 80-86699-13-7.

ze zápisu událostí zaznamenaných v místních kronikách z let 1945-1968, neboť jiné zdroje nebyly dostupné. Dále jsem využila podnikové archivy národního podniku Korek a národního podniku Karlovarský porcelán, z nichž jsem vycházela při zpracovávání místního průmyslu. Cenné poznatky z oblasti hospodářského vývoje jsem našla v tiskem vydaném pramenu Dagmar Mandelíkové *Karlovarský porcelán 1794-1994*¹⁵. K přínosu mé práce mi posloužily i dokumenty z osobního archivu Petra Dörfla, který působil jako ředitel národního podniku Korek. Užitečné informace poskytuje i internetový zdroj¹⁶, odkazující na historii a vývoj města.

Kromě zmíněných archivních materiálů obohacuji text vzpomínkami místních pamětníků Emilie Čvírové, Miloslava Krále a Václava Cajthamla.

Ve své práci jsem měla možnost využít i obrazovou a dokumentovou přílohu. Dobové fotografie a novinové články mi z osobního archivu zapůjčil Jaroslav Krejsa. Historické dokumenty pochází z osobních archivů výše jmenovaných pamětníků.

Některé historické události se mi nepodařilo vypátrat v dostatečné míře. Domnívám se, že by se právě tato etapa dějin Klášterce nad Ohří mohla a měla dále hlouběji zkoumat a při tom využít cenné vzpomínky pamětníků.

¹⁵ MANDELÍKOVÁ, Dagmar, *Karlovarský porcelán 1794 – 1994*. UMP, Praha 1994, ISBN 80-7101-026-X.

¹⁶ z <http://www.klasterec.cz/mesto/informace-o-meste-1/historie-mesta/vyvoj/>

1 VÝVOJ MĚSTA DO ROKU 1945

Město Klášterec nad Ohří se rozprostírá v kotlině mezi Krušnými a Doupovskými horami. Pravému břehu Ohře dominuje zřícenina hradu Lestkova, kde se na své cestě do Kostnice zastavil mistr Jan Hus. Na západ od města, ve směru toku Ohře, se tyčí kopec Šumná s troskami hradu Šumburk na vrcholu. Kdysi pevný a slavný hrad zanikl za husitských válek.¹⁷

Město vzniklo mezi roky 1150 a 1250 z benediktinského probošství, které tu zřídil král Vladislav I. v roce 1121. Klášter měl sloužit jako strážný hraniční hrad. Po klášteře benediktinů dostalo naše město jméno Klášterec. Později věnoval český král Přemysl Otakar II. celé území kolem Klášterce – od Perštejna až po Pruněřov – pánům ze Šumburku. V roce 1449 jej získal jeho koupí pan Vilém z Ilburku, který později toto území přenechal svým sourozencům. Ti si postavili v Klášterci nevelký renesanční zámek. Po odchodu jejich nejmladšího syna získal tento majetek rod hrabat Fictumů. Roku 1512 se stal Klášterec nad Ohří správním centrem panství. Mezi nejvýznamnější držitele panství patřil Kryštof Fictum, který se zasloužil o jeho rozšíření roku 1592 koupí statku Himlštejn se šesti vesnicemi a Perštejna s mlýnem a pilou, Údolíčka Rájova, Klášterecké Jeseně a Černýše. Zásadní zlom nastal po bitvě na Bílé Hoře, kdy byl prohlášen za velezrádce a došlo ke konfiskaci jeho majetku. V roce 1623 získal panství Kryštof Šimon Thun za 71 040 kop a 14 grošů a pojmenoval ho Klášterec nad Ohří. Od roku 1733 se správcem majetku stal Jan Josef František z Thunů, za jehož správy prošlo město Klášterec dvěma válkami. Ve válce o rakouské dědictví roku 1740 sice nedošlo k poškození města, ale trpěli obyvatelé, kteří často ubytovávali vojáky a náklady za jejich výživu hradili ze svých kapes. Roku 1742 došlo k obsazení města francouzskou armádou, která táhla do bitvy s císařskou armádou. Válka skončila roku 1748 a život ve městě se opět ustálil.

V 18. století proběhlo několik pokusů o zlepšení situace sedláků v podobě robotních patentů, které stanovovaly, že robotní povinnosti byly určovány podle výše daně a později byly přeměňovány na peněžní dávky. Roku 1784 postihl město požár, kde plameny zasáhly radnici, zámek a kostel Nejsvětější Trojice. V období po zrušení nevolnictví roku 1781 došlo k velkému přílivu pracovních sil a začala se rozvíjet průmyslová a manufakturní výroba. Kolem roku 1785 žilo v Klášterci nad Ohří 850 obyvatel, čímž se zařadil mezi města třetí třídy. Za vlády císaře Josefa II., který zrušil řadu kostelů a klášterů, byla roku 1790 zrušena místní loretánská kaple. Za jeho panování se zlepšily životní podmínky Židů a město se stalo jejich střediskem. Dle

¹⁷ VACHATA, Zdeněk, *Klášterec nad Ohří, Přehled dějin a města*, 1. vyd. Klášterec nad Ohří, Město Klášterec nad Ohří, ISBN 978-80-260-7767-1, s. 7.

pozdějších záznamů tu však o 50 let později již žádní Židé nežili.¹⁸

Za působení rodu Thunů došlo k úplnému obnovení zámku, byla vystavena Sala terrena, kterou zdobí sochařská výzdoba. Tento rod byl velmi podnikavý, neboť se snažil na svých statcích o novou reorganizaci hospodářství, zaváděl nové plodiny a založil první manufaktury. Jedním z mezníků se stal rok 1848, kdy bylo zrušeno poddanství, a z Klášterce nad Ohří se stala svobodná samosprávná obec, která měla skutečně prvního voleného starostu, jímž byl Josef Melzer. V čele města stál obecní výbor, ze kterého se volilo představenstvo. O rok později postupně vyšel nový zákon o obecním zřízení, který byl v roce 1862 nahrazen říšským zákonem o obecním zřízení. Tento zákon upravoval politické a správní postavení a platil beze změn až do 1. světové války. V tomto období zde vznikla řada spolků, kterými byly např. Svaz Němců v Čechách, Německý kulturní svaz, Pěvecký a hudební spolek „Svornost“, a z českých spolků to byly ve městě dva – Národní jednota severočeská a Tělocvičná jednota Sokol, jež vznikly až po vzniku ČSR. V roce 1870 žilo ve městě 1436 obyvatel ve 182 domech. Ke konci 19. století ve městě vznikla městská policie.¹⁹

Na podzim roku 1909 se konaly obecní volby. Dne 18. ledna 1910 začala ustavující komise obecního úřadu pracovat a rozhodovat o závažných věcech města Klášterec. Městská rada obecního výboru (později městské zastupitelstvo) se skládala z deseti členů a zastupitelstvo tvořilo třicet členů. Programové cíle města byly příliš obsáhlé, a proto bylo pro jejich snazší plnění ustanoveno šest sekcí, kde bylo přítomno 5 až 6 členů rady. Jednotlivé sekce se týkaly např. udělování městského a měšťanského práva, chudinských záležitostí, policejních záležitostí, ekonomiky, správy obcí, záležitostí výstavby a zkrášlení města.²⁰

V lednu 1918 vyhlásili čeští říšští a zemští poslanci „Tříkrálovou deklaraci“ za sebeurčení národů a za vznik československého státu. Němečtí poslanci však žádali zřízení samostatné země Deutschböhmen, což odpovídalo jejich již starším požadavkům na rozdělení českých zemí. Ze severočeského pohraničí vytvořili postupně 4 provincie, které chtěli začlenit jako autonomní jednotky do příštího Německého Rakouska. S těmito politickými tendencemi souhlasilo i zastupitelstvo města Klášterec, kde také po zřízení samostatného československého státu 28. října 1918 vznikl ozbrojený oddíl lidové obrany. Činnost těchto oddílů byla zaměřena proti novému Československu. 29. listopadu 1918 zahájila československá armáda likvidaci sudetoněmeckých provincií obsazením Mostu. Koncem roku

¹⁸ z <http://www.klasterec.cz/mesto/informace-o-meste-1/historie-mesta/vyvoj/18-stoleti/>

¹⁹ z <http://www.klasterec.cz/mesto/informace-o-meste-1/historie-mesta/vyvoj/19-stoleti/>

²⁰ VACHATA, c. d., s. 25.

1918 byl českým vojskem obsazen i Klášterec. V oblastech českého pohraničí byly roku 1919 organizovány protičeskoslovenské demonstrace německých obyvatel, např. „Kadaňský masakr“, při kterém bylo kulometnou střelbou zabito 25 a zraněno 48 demonstrujících obyvatel.²¹

V červnových dnech roku 1919 proběhly volby do obecních zastupitelstev, v nichž prvenství dosáhla sociální demokracie. Ve městě Klášterec také zvítězila sociální demokracie a novým starostou se stal její představitel Oskar Görtler. V tomto roce byl přijat rámcový zákon o pozemkové reformě, která se samozřejmě týkala i velkostatku bývalých hrabat Thunů. Na jednání městské rady v září 1919 se rozhodlo o záboru pozemků rodu Thunů a přidělení městu, přičemž ty byly rozděleny do pěti skupin – pro stavební účely, pro sanitární účely, k rozšíření lesa, lesy a ostatní. 21. června 1926 se uskutečnilo zasedání zastupitelstva, které ustanovilo německý jazyk jako úřední řeč na městském úřadě. Toto ustanovení se projevilo již při volbě nového tajemníka úřadu Johanna Kühnela roce 1926.²² V listopadu 1927 při jednání zastupitelstva, jehož programem bylo schvalování rozpočtu na další rok, došlo k názorovému sporu mezi radou a zastupitelstvem při schvalování jednotlivých úkolů, kde nakonec zástupci dělnické frakce opustili jednání a ke schvalování rozpočtu došlo až ke konci měsíce.²³

²¹ VACHATA, c. d., s. 37.

²² Tajemník musel splňovat věkovou hranici 40 let a závažnou podmínkou byla znalost německého a českého jazyka.

²³ VACHATA, c. d., s. 39.

V roce 1929 proběhly volby do zastupitelstva, kde se projevilo politické rozvrstvení města Klášterec nad Ohří, kde jednotlivé strany získaly tyto počty hlasů:

Tabulka 1: Volby 1929

Název strany	Počet hlasů
KSČ	569
Křesťanskosociální strana	431
Německá sociálně demokratická strana	170
Německá nacionálně socialistická dělnická strana	168
Zemědělská strana	117
Svaz zemědělců	104
Všenárodní strana	2
Hlasy všech českých politických stran mimo KSČ	32

Ve 30. letech 20. století se začaly v pohraničních oblastech zhoršovat vztahy mezi Čechy a Němci, což se projevilo i v rozložení politických sil. V květnu roku 1935 se konaly parlamentní volby do Národního shromáždění, které především v pohraničí ukázaly obrovský posun smýšlení německých obyvatel k nacionalismu. V Klášterci nad Ohří dalo prohitlerovské Sudetoněmecké straně SdP hlas 1176 voličů, což představovalo 66,7 % z celkového počtu voličů. KSČ dostala 260 hlasů a na třetím místě se umístili němečtí sociální demokraté se 151 hlasy.²⁴

V roce 1936 pracovala městská rada a zastupitelstvo v tomto složení: starostou města se stal Alois Hora, který byl členem Křesťanskosociální strany, místostarostou Josef Fridrich za KSČ. Politické rozvržení rady města bylo: tři členové KSČ, tři členové Živnostenské strany, dva sociální demokraté a jeden křesťanský sociál a v městském zastupitelstvu mezi 20 zbývajících členy byli čtyři členové Křesťanskosociální strany, čtyři členové Živnostenské strany,

²⁴ VACHATA, c. d., s. 47.

pět sociálních demokratů a sedm komunistů. V tomto složení pracovala obecní rada až do roku 1938, kdy se konaly obecní volby, v nichž sudetoněmecká strana dosáhla v městském zastupitelstvu drtivou převahu, když získala s 23 mandátů proti 7 mandátům demokratického volebního bloku. Demokratický volební blok označil volby za nezákonné a dne 27. července podal proti jejich výsledkům protest. Tento protest projednávalo mimořádné zasedání městského zastupitelstva 1. září 1938. Jeho sudetoněmecká většina však došla k závěru, že volby proběhly zákonně.²⁵

Situace se vyostřila uzavřením Mnichovské dohody v roce 1938. V říjnu téhož roku začala německá armáda postupně obsazovat české pohraničí, kam patřil i Klášterec. V období války se politická a hospodářská situace města zhoršovala, muži byli odváděni na frontu, zaniklo mnoho živností a v neposlední řadě ve městě byli ubytováni Němci z vybombardovaných měst např. z Berlína, Dortmundu, Kolína, kteří při bombardování přišli o svůj příbytek.²⁶

2 KLÁŠTEREC NAD OHŘÍ PO ROCE 1945

Konec 2. světové války je klíčovým mezníkem v dějinách Československa. Československo změnilo svůj politický, sociální a hospodářský ráz. Představilo nové řešení základních sociálních, politických a národnostních problémů ve všech oblastech života. Tato revoluce měla zpočátku národní charakter, kdy Komunistická strana Československa se snažila uchopit monopol moci a zároveň vedla k stále většímu omezování kapitalistických prvků v ekonomice.²⁷

2.1 Politický vývoj v letech 1945-1948

Závěr 2. světové války byl v Klášterci nad Ohří dosti bouřlivý. V sobotu 5. května, jakmile uslyšeli občané zprávu z rozhlasu o tom, že český lid povstal, aby se chopil vlády, narůstal ve smýšlení lidí pocit přicházející svobody, i když bylo nutno zdvihnout ruku se zbraní proti krutě a nelidsky se mstícím okupantům, kteří vraždili bezbranné obyvatelstvo. Občané Ludvík Kubát a Jiří Borovec obsadili radnici a vzali správu města do svých rukou, když uchopili československou státní vlajku a vyvěsili ji na městské radnici. Toto náměstí bylo zaplněno místními Němci, kteří přesně nevěděli, co se děje, dokonce vystupovali proti vyvěšení praporů. Místní čeští obyvatelé se na radnici oblékli do stejnokrojů, ozbrojili se, aby mohli fungovat jako

²⁵ VACHATA, c. d., s. 50.

²⁶ z <http://www.klasterec.cz/mesto/informace-o-meste-1/historie-mesta/vyvoj/20-stoleti/>

²⁷ MENCL, Vojtěch a kol., *Křižovatky 20. století*, 1. vydání, Naše vojsko, Praha 1990, ISBN 80-206-0180-5, s. 75.

prozatímní policie. Do večera byly vyvěšeny vyhlášky, kterými bylo nařízeno, že se německé obyvatelstvo nesmí po 22. hodině zdržovat na ulicích. V ranních hodinách propukla přestřelka, zaviněná členy Hitlerjungend, mezi osvobozenými sovětskými zajatci a Němci, při které bylo zastřeleno asi třicet německých vojáků. Přesný počet padlých nebylo možno podle archivních záznamů ověřit.²⁸

Skupina Čechů vytvořila Revoluční národní výbor, který se snažil udržet pořádek mezi německým a českým obyvatelstvem. Vzhledem k opakovaným německým sabotážím byla povolána i jednotka československé armády. Byly stavěny hlídky na silnicích a u skladů, kam projíždějí Rudá armáda, spěchající osvobodit Prahu, složila zásoby.²⁹

V noci 18. května postupovalo za nepříznivého počasí do Klášterce za vedení poručíka Nového 35 mužů a odebrali se do budovy měšťanské školy, kde se ubytovali. Tato škola byla přeplněna německými uprchlíky. Klášterečtí a kadaňští vojáci stavějící stráž začali 19. května v ranních hodinách zatýkat příslušníky SS. Po vesnicích proběhlo také zajišťování příslušníků nacistických organizací. Za zmínku stojí, že v Kotvině, což byla vesnice patřící v té době Kadani, bylo zajištěno 36 členů SS. Vězení se plnilo a bylo potřeba energicky zasáhnout. Místní Němci byli varováni, aby upustili od násilných činů. To se podařilo, neboť obětavá práce vojenské jednotky, která konala pořádkovou službu ve městě, na poště, na dráze a v továrnách, střežila mosty a sbírala střelivo či zbraně, které ležely na ulicích, splnila očekávání. Poměry ve městě se postupně konsolidovaly.³⁰

2.1.1 Postavení Němců v letech 1945-1948

Chování Němců a jejich představitelů od poloviny 30. let až po skončení okupace vyvolalo v povědomí českého národa silné emoční vlivy. Problematikou odsunu se zabýval prezident Edvard Beneš. V počátcích druhé světové války se začalo v československém odboji uvažovat o možnostech radikálního postupu vůči německé menšině a vyskytly se různé modifikace návrhů na vysídlení Němců z Československé republiky. Stále však nezískávaly jednoznačnou a všeobecnou podporu. Otázky týkající se odsunu Němců vyvstaly roku 1940, kdy prezident navrhl tzv. minimální program, což představovalo kombinaci odstoupení části československého území s vnitřním stěhováním německého obyvatelstva do etnicky

²⁸ <https://www.klasterec.cz/mesto/informace-o-meste-1/historie-mesta/vyvoj/20-stoleti/>

²⁹ KAPLAN, Karel, Československo v letech 1945–1948, Praha: Státní pedagogické nakladatelství 1991, ISBN 80-04-25699-6, s. 13.

³⁰ STANĚK, Tomáš, Poválečné „excesy“ v českých zemích v roce 1945 a jejich vyšetřování, Praha: Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd České republiky 2005, ISBN 80-7285-062-8, s. 154.

homogenních oblastí s určitou samosprávou ve třech „župách“. Počítalo se s obnovou předmnichovských hranic a zajištění státu s redukcí počtu německého obyvatelstva.³¹

V letech 1941-1942 získával Edvard Beneš podporu vedoucích představitelů evropských států, mezi něž patřila zejména Velká Británie. V tomto období se v prostředí československé londýnské emigrace rozpracovávaly varianty postupu vůči německé minoritě. Odvolávaly se na situaci ve vlasti, kterou poznamenaly heydrichiáda, zničení Lidic a další kruté události. Na sklonku roku 1942 došlo ve Velké Británii k sblížování československých komunistů a německých levicových socialistů, kteří se shodovali v základních otázkách, týkajících se poválečného transferu německé minority a poválečnému uspořádání národnostních poměrů v Československu.³²

Počátkem roku 1943 prezident Edvard Beneš stále důrazněji kladl požadavky na uskutečnění transferu Němců. Stále zvyšoval aktivitu na diplomatickém poli, kde uskutečňoval rozhovory s čelními představiteli, jako byl např. F. D. Roosevelt.³³

Významným mezníkem k řešení československých požadavků na uskutečnění transferu se stalo memorandum z 23. 11. 1944, určené spojencům. Zde se uvažovalo o tom, že československé území opustí 3 200 000 Němců. Podle tohoto plánu mělo v československé republice zůstat 800 000 Němců, zejména antifašistů a dalších loajálních osob, kterým by po prověření mohlo být zachováno československé občanství. Co se týče majetkových konfiskací, tak ty se měly týkat trestně stíhaných Němců.

Pravidla týkající se postupu vůči německé menšině stanovil Košický vládní program z 5. 4. 1945, kde osmá kapitola pojednávala o tom, že prověřeným Němcům se mělo potvrdit československé občanství s tím, že se měly upřesnit podmínky pro uznání za antifašistu. Tento program však nebyl plánem, který se týkal „definitivního řešení“, ale jedno ze závazných opatření k vysídlení německého obyvatelstva.³⁴

Odsun Němců v Klášterci nad Ohří

V červenci 1945 byl zahájen tzv. divoký odsun Němců bez zákonného podkladu, jenž byl zpočátku velmi chaotický. Koncem roku 1945 a v dalším roce již bylo přistoupeno k organizovanému odsunu, který probíhal v souladu s nařízením ministerstva vnitra

³¹ STANĚK, Tomáš, *Vysídlení Němců z Československa*, 1. vydání, Amossium servis, Ostrava 1992, ISBN 85498-04-09, s. 26.

³² Tamtéž, s. 28.

³³ Tamtéž, s. 31.

³⁴ Tamtéž, s. 38.

pod vedením členů Veřejné bezpečnosti. Ubývalo excesů z české strany, ale co se týče německého obyvatelstva ve sběrných táborech a vesnicích, jejich počet neklesal. Někteří Němci se s osudem odsunu do sběrných táborů nesmířili a řešili to sebevraždou.³⁵

Na základě těchto skutečností byla vydána i Směrnice k provádění soustavného odsunu, kde bylo zaznamenáno, že vysídlování musí probíhat humánním a uspořádaným způsobem. „Soustavný odsun Němců řídí ministerstvo vnitra a provádí jej svými oblastními orgány za spolupráce okresních národních výborů, úřad národní bezpečnosti místních národních výborů, SNB, úřadů ochrany práce a případné vojenské správy. Konečný odsun soustředěných osob za hranice provádí po stránce technické čsl. vojenská správa, která soustředěné osoby převezme a předá je spojeneckým armádám na území německé říše. Všechny orgány při provádění odsunu zúčastněné jsou povinny dbáti toho, aby odsun byl prováděn způsobem spořádaným a lidským“.³⁶

První oficiální transporty počaly v lednu 1946 a během následujícího pololetí bylo vyhoštěno 5150 z 5650 Němců. Ve druhé polovině 40. let se město díky radikálnímu úbytku obyvatel potýkalo s nedostatkem pracovních sil, který trval až do počátku let padesátých. Půda Němců byla vyvlastněna a zkonfiskována, následně poté přidělena bezzemkům a drobným zemědělcům. Díky tomu došlo k rychlému osídlování a rozšiřování živností.

MNV žádal o rozšíření kompetencí v rámci bezpečnosti občanů s ohledem na ztížené podmínky v pohraničí. Proti Čechům, kteří udržují styk s Němkami, přecházejí hranice, opilcům, společensky nepřijatelným a nepracujícím, bylo zakročeno a provedena čistka hned v prvních měsících roku 1946. V říjnu bylo z města odsunuto 3 150 Němců a prozatím zde zůstalo 290 antifašistů, 70 specialistů a jejich rodinných příslušníků, kteří byli vystavováni dalším prověřením a žádostem o odsun.³⁷

V roce 1948 byl odsun pro město Klášterec nad Ohří definitivně skončen. Z původních 5650 Němců z válečných let v obci zůstalo 142 specialistů, kteří mohli být odsunuti jen výměnou za získané české pracovníky. Co se týkalo smíšených manželství, tak byla zachována, ale tam, kde by byl zjištěn záporný poměr k lidově demokratickému zřízení, styk s ostatními

³⁵ OTČENÁŠEK, Jaroslav, *Němci v Čechách po roce 1945*, Praha: Etnologický ústav Akademie věd ČR v Praze, Scriptorium, 2006, ISBN 80-85010-92-5, s. 208.

³⁶ SOKA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 13.

³⁷ SOKA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 15.

Němci nebo jiný záporný poměr ke všemu českému osobou ze smíšeného manželství, tak zakročil Akční výbor MNV a občan byl vyhoštěn.³⁸

2.2 Správní vývoj města v letech 1945-1948

Dne 29. června 1945 byl revoluční národní výbor vystřídán místní správní komisí (MSK). Porada MNV se konala za předsednictví Emanuela Veverky, který byl jmenován předsedou nové instituce. Jednalo se především o předání veškeré agendy a úkolem této komise bylo i jmenování nově zvolených referentů v oblasti zásobování, hospodářství, zemědělství, osídlování a řešení bytové otázky. Důležitým úkolem vojska, SNB a členů MSK bylo vyhošťování Němců, ke kterému se soustředily všechny síly, neboť pohraniční kraje měly být očištěny od německého obyvatelstva. Postupně v rámci další činnosti MSK byly zřízeny i další komise zpravující chod města. Novými členy se stali Zdeněk Mejnar a František Hodík. Komise začala pracovat v tomto složení: předseda Emanuel Veverka, členové Josef Tichý, Josef Dědek, Zdeněk Mejnar, František Hodík, Josef Fiala a tajemník Václav Chytrý.³⁹

Dne 9. července 1945 se sešli příslušníci Komunistické strany Československa a založili místní organizaci. Zakladateli byli Václav Blahout, Josef Háša a Jaroslav Šafr, který byl zároveň jmenován předsedou místní organizace. V roce 1946 proběhla nová volba předsedy Základní organizace a výboru KSČ, kde předsedou byl zvolen Václav Kremláček, místopředsedou Jaroslav Krátký a jednatelem Josef Příhoda. Další politickou stranou, která začala ve městě působit od 17. července 1945, byla Československá strana sociálně demokratická, jejímž předsedou se stal Vladimír Tesner.

26. května 1946 se uskutečnily parlamentní volby, kde zvítězili komunisté s 58,9 % hlasy, ČSNS s 17,9 % hlasy, ČSSD 15,7 % hlasů, ČSL 4,1 % hlasů a odevzdané bílé lístky představovaly 4,4 % hlasů. Po těchto volbách byla správa města v Klášterci nad Ohří řízena vítěznou komunistickou stranou.⁴⁰

V červnu 1946 se konala v Klášterci nad Ohří volba předsedy, místopředsedů a rady místního národního výboru. Přítomni byli Jaroslav Veselý, předseda okresní správní komise jako zástupce dohlížejícího úřadu a tito členové národního výboru: Jaroslav Šafr, Jaroslav

³⁸ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945 – 1968, s. 72.

³⁹ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945 – 1968, s. 7.

⁴⁰ VACHATA, Zdeněk, Klášterec nad Ohří, Přehled dějin a města, 1. vyd. Klášterec nad Ohří, Město Klášterec nad Ohří, ISBN 978-80-260-7767-1, s. 139.

Krátký, Jan Hejrovský, Antonín Švamberk, Josef Hejsek, Věra Šnajdrová, František Hodík, František Boček, Bohumil Krejčík, Rudolf Čechura. Předsedou místního národního výboru byl zvolen 22 hlasy Jaroslav Šafr, prvním místopředsedou Jan Hejrovský a druhým místopředsedou František Hodík. Členy rady místního národního výboru byli zvoleni např. Věra Šnajdrová, Václav Suk, Antonín Pekárek, Josef Hejsek. Volba měla důstojný průběh a zvolení členové slíbili občanům, že budou pracovat ve prospěch města a pro dobro všech občanů, kteří osídlili tento úsek českého pohraničí a pracují opět na půdě svobodného státu. Počátkem května 1946 se Jaroslav Šafr ujímá svého úřadu a byly jmenovány tyto komise: finanční, bezpečnostní, sociální, stavební, zemědělská, živnostenská a zásobovací. Zároveň se jednalo o přidělení prostor místního národního výboru do zámeckého areálu, kde po svolání porady byly rozděleny místnosti pro jednotlivé úřadovny. Součástí programu bylo i projednávání rozpočtu, kde celková potřeba zahrnovala částku 4 750 726 Kč.⁴¹

Po roce 1946 lidé ve městě pokračovali v kulturně společenském životě a došlo k zakládání spolků, mezi něž patřily např. odbočka Svazu přátel SSSR, kde zakládajícími členy byli například: Josef Tichý, Emanuel Veverka, Jan Jiránek, Jan Dušek, který byl zároveň zvolen i předsedou pobočky.⁴²

Dne 11. srpna 1946 proběhla v kině Moskva I. řádná valná hromada místní odbočky Svazu brannosti. Do jejího čela byl opět jmenován mjr. Alois Vrtiška, vojenským velitelem byl zvolen kapitán Donský, zástupcem vojenského velitele ppr. Jan Dušek a jednatelem František Kroupa.⁴³

2.3 Hospodářský vývoj města v letech 1945-1948

Hospodářství města prošlo od roku 1945 vážnou změnou, neboť postupně docházelo ke znárodnění podniků, dolů a institucí. Důležitou roli zde hrála komunistická strana a sociální demokracie, které vystupovaly proti „velkokapitálu“, který byl viněn z krizových potíží ve 30. letech.

Klášterec nad Ohří se po válce stal rušným průmyslovým městem. Žilo zde 1593 obyvatel ve 493 obytných domech. Byla zde vybudována porcelánka, pivovar, vřídla minerální vody, továrna na krajky, továrna na dřevoobráběcí stroje, továrna keramického a kameninového

⁴¹ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945–1968, s. 12.

⁴² Tamtéž, s. 17.

⁴³ Tamtéž, s. 19.

zboží, výroba korkového zboží a cihelna. Klášterecká porcelánka je po slavkovské nejstarší v Čechách.⁴⁴

S výstavbou a obnovou podniků úzce souvisela i výstavba města a život ve městě vůbec. Z výpovědi místního pamětníka Miloslava Krále můžeme usoudit, že zde vznikaly živnosti: „Ve městě bylo obnoveno několik živností např. truhlářství, které spravoval pan Borovička, výrobce kakaového prášku a výroba čokoládových figurek, a krejčovství, které spravovali Prokešovi, krajkářství, kominictví, a řada obchodů s běžným spotřebním zbožím a potravinami.“⁴⁵

Koncem září roku 1945 navštívil město v rámci inspekční cesty na kadaňském okrese ministr průmyslu Bohumil Laušman. Prohlédl si továrnu na porcelán, továrnu na opracování korku a firmy Sumag a Panhaus a zároveň promluvil k zaměstnancům a občanům města o osídlení pohraničí, o převzetí průmyslových podniků do státní správy.⁴⁶

Rok 1947 byl pro toto město rokem, kdy město vstupovalo do prvního roku dvouletého budovatelského plánu, jehož splněním občané očekávali lepší zajištění budoucnosti.

3 KLÁŠTEREC NAD OHŘÍ V LETECH 1948-1960

Po únorovém převratu v roce 1948 ovlivnily život města politické a hospodářské události probíhající v celém Československu a potažmo v celém východním bloku.⁴⁷

3.1 Správní vývoj

Významným mezníkem pro město byl „Vítězný únor“ 1948, kdy se komunistická strana stala po převratu v únoru 1948 rozhodující vládní politickou silou ve městě. Tento totalitní režim ovlivňoval život občanů. Vše, co v předúnorovém politickém a veřejném systému představovala demokracie a občanská společnost, bylo zničeno. Začal vznikat MAV NF, díky němuž si komunisté upevňovali moc ve městě. Předsedou MAV NF byl zvolen Jan Dušek, který koncem roku 1948 podal demisi a zůstal pouze členem tohoto výboru. Novým předsedou MAV NF byl zvolen Josef Vaněk. V závodech byly vytvořeny ozbrojené složky „lidové milice“, které představovaly dělnické bojové jednotky, kde o jejich vzniku rozhodl Ústřední výbor KSČ

⁴⁴ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945–1968, s. 25.

⁴⁵ Zaznamenáno z rozhovoru s místním obyvatelem Miloslavem Králem ze dne 28. ledna 2018.

⁴⁶ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945–1968, s. 45.

⁴⁷ CUHRA, Jaroslav et al, *České země v evropských dějinách, 4. díl*, 1.vyd. Praha, Paseka 2006, ISBN 80-7185-794-7, s. 187.

koncem února, při přípravách komunistického převratu v Československu.⁴⁸

Po vypuknutí vládní krize v únoru 1948 svolal okresní výbor KSČ na 21. únor veřejnou schůzi, která se konala v jídelně kláštereckých strojíren a zabývala se vzniklou situací. Bezprostředně po výzvě Klementa Gottwalda byl dne 26. února i v Klášterci nad Ohří ustanoven Akční výbor Národní fronty, do jeho čela byl zvolen ředitel školy Jan Dušek, místopředseda Jan Hejrovský a jednatel Jiří Novotný. 1. března došlo k reorganizaci MAV NF.⁴⁹

Tato revoluční fáze vyústila v mohutnou sociální čistku. Práce vzniklých Akčních výborů plnila svá očekávání a úkoly, které vyústily k odstupňované perzekuci, jež představovala např. ztráta zaměstnání, studijní možnosti, publikačních možností a touto perzekucí bylo postiženo 300 000 osob. V průběhu dalších let došlo k utlumení činností, ale režim neustále pokračoval v radikálních a násilných opatřeních, při kterých došlo i ke zrušení soudní nezávislosti a soudnictví podléhalo komunistickému dozoru za pomoci orgánů národní bezpečnosti.⁵⁰

24. května 1948 proběhla schůze pléna MNV, na jejímž programu byla volba předsedy MNV, schválení uzávěrky za rok 1947, schválení zápůjčky na 4 000 000 Kč, zakoupení rozhlasového zařízení a zakoupení sanitního a nákladního vozu. Novým předsedou místního národního výboru byl zvolen Antonín Pekárek, který byl zaměstnancem Kláštereckých strojíren. Dosavadní předseda Jaroslav Šafir přijal funkci předsedy ONV. Uzávěrka byla schválena a zápůjčka ve výši 4 mil. Kč byla použita na výstavbu komunikace v nové čtvrti.⁵¹

30. května 1948 proběhly ve městě volby do Národního shromáždění, podle nového volebního zákona s jednotnou kandidátkou, kterou sestavila KSČ. Podle voličských seznamů se voleb mělo zúčastnit 1725 voličů, ale z výkonu volby bylo vyloučeno 163 osob, takže součet oprávněných voličů činil 1562 osob. Samé volby se zúčastnilo 1535 osob, které odevzdaly 1512 platných hlasů. Občané většinou volili manifestačně, nevstupovali za zástěnu. Okres Kadaňsko patřil v těchto volbách k obcím s nejmenším procentem bílých lístků.⁵²

V roce 1948 pracovalo ve městě deset obecních podniků, které se podílely na přínosu do městské pokladny s čistým přínosem půl milionu korun. Město dosáhlo zvýšeného

⁴⁸ SOKA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945–1968, s. 27.

⁴⁹ SOKA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945–1968, s. 64.

⁵⁰ CUHRA, c. d., s. 188.

⁵¹ Tamtéž, s. 67.

⁵² SOKA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945–1968, s. 71.

kmenového jmění obce o 62 milionů, neboť proběhla výstavba obecních domů a konfiskace majetku, lesů a pozemků. Dosažený obrat a působnost deseti městských podniků řadila město mezi desetitisícová města, kde celý aparát ovládalo pouze pět úředníků a pět pomocných sil. Finančně hospodářský základ města dosáhl velmi dobré úrovně a přinesl pro občany města značné úlevy.

V rámci oslav 28. října 1948 se uskutečnilo na místním hřbitově slavnostní odhalení desky se jmény obětí fašismu. Poděkování patřilo i zaměstnancům Thunské továrny, kteří navrhli a vyrobili hvězdy nad hroby. Akt odhalení provedl předseda městského výboru KSČ.⁵³

Počátkem roku 1949 se konala schůze pléna místního národního výboru, který ztrácel svůj samosprávný charakter a postupně se začleňoval do byrokratické státní správy. Na schůzi vystoupil Jan Hejrovský, který zrekapituloval činnost MNV, promluvil o jejich reorganizaci a přečetl projev prezidenta republiky Klementa Gottwalda.

V rámci slavností Svátku práce roku 1949 byl odhalen pomník Osvobození, který je umístěn v dolní části kláštereckého náměstí mezi radnicí a prodejnou bývalého kovomatu, jako poděkování sovětskému lidu za osvobození. Tento pomník byl navržen kláštereckým občanem, akademickým malířem Václavem Křížkem.

V 50. letech komunistický režim během prvních pěti let porazil své přímé odpůrce a začal ovládat dříve nezávislé spolky a seskupení, včetně křesťanských církví. Počet perzekuovaných občanů přesáhl hranici několik set tisíc, přičemž jen nevinně odsouzených v politických procesech v závěru 50. let bylo přibližně 150 000 a popraveno nejméně 250 z nich.⁵⁴

Ve dnech 4. 6. – 15. 6. 1951 proběhlo v Klášterci nad Ohří za velké účasti pracujících mírové hlasování. Všichni místní občané podepsali hlasovací lístek pro „Mír“, nevyskytl se ani jeden občan, který by toto podepsání lístku odmítl. Rada občanů a pracovních kolektivů vyhlásila mírové závazky, jak na pracovištích, tak v rámci výstavby města, pionýrského domu atd. Tato akce byla ukončena mírovou veselí v zámeckém parku.⁵⁵

Po Gottwaldově smrti v roce 1953 se pozvolna měnil nastolený režim zavedením kolektivního vedení, které reprezentovali Antonín Zápotocký a Antonín Novotný. Došlo ke zmírnění bezohledného vládnutí, jež vyústilo v roce 1953 silnou dělnickou nespokojeností,

⁵³ CUHRA, c. d., s. 188.

⁵⁴ PERNES, Jiří, *Krize komunistického režimu v Československu v 50. letech 20. století*, Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury 2008, ISBN 978-80-7325-154-3, s. 83.

⁵⁵ SOKA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945–1968, s. 126.

kteřou vyvolala měnová reforma téhož roku, jejímž prostřednictvím se stát obohatil o 14 miliard korun (kurz činil 1:5). Tyto finanční prostředky byly využity pro řešení sociálních potíží. Vyústěním všeho se staly v letech 1956 v Československu debaty, kde byli občané informováni o odsouzení stalinských zločinů na XX. sjezdu KSSS.

Kalamitním rokem byl pro město rok 1954, kdy docházelo k vypínání elektřiny v průběhu zimních měsíců. Kalamita se týkala nejen podniků, které často musely překládat směny na hodiny noční, aby mohl být plněn připravený plán, ale omezování byli i občané našeho města.

26. března 1954 proběhlo jednání místního národního výboru, kde jediným bodem pořadu bylo vytvoření volebních okrsků a volebních obvodů pro nastávající volby do národních výborů. Dne 26. května po volbách do MNV, které se konaly 16. května, se sešli nově navrnutí členové MNV, kdy schůzi zahájil předseda MNV pan Horn a uvedl, že nové zastoupení MNV vzešlo z voleb, kdy voliči volbou kandidátů vyjádřili svá přesvědčení, že nadále udrží a prohloubí lidově-demokratické zřízení v našem státě. Všechny 34 nově zvolených členů bylo zvoleno nadpoloviční většinou platných hlasů odevzdaných při volbách. Ve večerních hodinách pak bylo přistoupeno k volbě rady MNV, jež se skládala z předsedy, jeho náměstka, tajemníka a čtyř členů rady.⁵⁶

Ustavující schůze MNV se konala 27. května 1956 v zasedací síni MNV, které se zúčastnilo 35 členů nově zvoleného MNV. Dosavadní předseda František Kroupa zahájil schůzi, kde seznámil nové poslance s nejbližšími úkoly. Po jeho proslovu byla podána zpráva mandátové komise, kterou podal Josef Adámek. Tříčlenná mandátová komise ve složení: Josef Adámek, Miroslav Bednář a Alois Tříška, ověřila platnost volby jednotlivých poslanců, kdy bylo zvoleno 15 dělníků, 17 úředníků, 1 zemědělec a 1 poslanec jiné sociální příslušnosti. Na návrh Josefa Adámka byl jednomyslně schválen za předsedu MNV pan Jaroslav Šafr, který funkci přijal, poděkoval za důvěru a ujal se řízení schůze, kde byla volena rada města. Po provedené volbě rady a komisí, seznámil nově zvolený předseda Jaroslav Šafr přítomné s programovým plánem na rok 1957, nad kterým byla vedena rozprava. Přijetím usnesení z ustavující schůze MNV bylo zasedání ukončeno.⁵⁷

V tomto roce probíhaly i volby do národních výborů. Bylo vytvořeno 35 volebních obvodů a stanoveny jejich komise. Předsedou volební komise byl zvolen Ing. Antonín

⁵⁶ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945 – 1968, s. 164.

⁵⁷ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 212.

Matějíček, náměstkem předsedy Jan Soukup, tajemníkem Josefa Příhodová a členy Bedřich Horn, František Boček, Jan Průša a Václav Polda Těchto voleb se zúčastnilo 4 100 občanů města.

V roce 1958 v jarních měsících na schůzi pléna MNV byla utvořena bezpečnostní komise jako důkaz dalšího rozšíření pravomoci místních národních výborů. Členy komise byli zvoleni občané: Jaromír Laibl, Václav Kraus, Václav Kropáč, příslušníci VB Milan Dražanský a Josef Nevorál a předsedou komise jednohlasně zvolen Jaroslav Voříšek.

Tento rok se stal posledním rokem, kdy Klášterec nad Ohří územním celkem patřil pod okres Kadaň, neboť v roce 1960 v rámci nového ustanovení územních celků město Klášterec nad Ohří patřil pod okres Chomutov.⁵⁸

3.2 Hospodářský vývoj

Hospodářství města prošlo od roku 1945 vážnou změnou, neboť postupně docházelo ke znárodnění podniků a dolů. Důležitou roli zde hrála komunistická strana a sociální demokracie, které vystupovaly proti „velkokapitálu“.

Klášterec nad Ohří se postupně stal rušným průmyslovým městem. Byla zde vybudována porcelánka, pivovar, vřídla minerální vody, továrna na krajky, továrna na dřevobráběcí stroje, továrna keramického a kameninového zboží, výroba korkového zboží a cihelna. Klášterecká porcelánka je po slavkovské nejstarší v Čechách.⁵⁹

Koncem září roku 1945 navštívil město v rámci inspekční cesty na kadaňském okrese ministr průmyslu Bohumil Laušman. Prohlédl si továrnu na porcelán, továrnu na opracování korku a firmy Sumag a Panhaus a zároveň promluvil k zaměstnancům a občanům města o osídlení pohraničí, o převzetí průmyslových podniků do státní správy.⁶⁰

Rok 1947 byl pro toto město rokem, kdy vstupovalo do prvního roku dvouletého budovatelského plánu, jehož splněním občané očekávali lepší zajištění budoucnosti.

Československo od roku 1948 měnilo svou hospodářskou podobu, která silně zasáhla vlastnickou sféru a také postavení Československa ve světové ekonomice i celou organizaci

⁵⁸ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945–1968, s. 248.

⁵⁹ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945–1968, s. 10.

⁶⁰ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945–1968, s. 45.

jeho hospodářství, které se projevilo ve městě.⁶¹

Živnostníci se museli postupně vzdát svého soukromého podnikání a začlenit se do družstevních, komunálních nebo státních organizací. K tomuto období se také datuje vznik zemědělských družstev. Rovněž zde byly vybudovány významné podniky, které se proslavily svým jménem nejen v Československu, ale i za hranicemi. Jednalo se o podniky n. p. Korek a ZKL, výroba kuličkových ložisek. Tyto podniky měly svou výrobní tradici a produkce jejich výrobků se stala důležitým článkem československého průmyslu.⁶²

V kláštereckých průmyslových závodech došlo v roce 1949 k zahájení pětiletého plánu společnými schůzemi, na nichž představitelé promluvili o úkolech při realizaci pětiletého hospodářského plánu.⁶³

V závěru roku 1952 se uskutečnily v sále ZKL oslavy na narozenin J. V. Stalina, které zahájil jménem MAV NF pan Josef Kropáč a poté přednesl projev pan Markup, předseda krajského AV NF. Na počest Stalinových oslav byly vyhlášeny závazky, týkající se našeho pětiletého plánu, kde továrna ZKL splnila svůj plán roku 1952 na 107, 8 %, národní podnik Korek splnil tento plán roku 1952 na 115 % a klášterecká porcelánka Thun splnila plán roku 1952 na 98%. Národní podnik Korek se stal držitelem Krajského rudého praporu a praporu ROH.⁶⁴

V tomto roce proběhla i soutěž mezi městy Kadaň, Podbořany a Kláštercem nad Ohří, ve které Klášterec skončil na druhém místě. Soutěž probíhala po celý rok a byly zde hodnoceny všechny činy měst – plnění plánu výstavby, plnění dodávkových povinností a plnění plánu podniků. Dále se hodnotilo provádění akce „M“, účast občanů na veřejných schůzích i účast členů MNV na schůzích.⁶⁵

Rok 1956 byl v historii města rokem, kdy pracující vstupovali do vytyčeného plánu druhé pětiletky.

V období druhého pětiletého plánu (1956-1960) byly zaznamenány poměrně značné přírůstky makroekonomických veličin, které byly meziročně vyrovnané. Největší skok zaznamenal rozvoj průmyslu, který v průběhu 5 let vzrostl o dvě třetiny. Podporován byl hlavně

⁶¹ KVAČEK, Robert, *České dějiny II*, 1. vyd. Praha, SPL PRÁCE 2002, ISBN 80-86287-48-3, s. 195.

⁶² SOKA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 17.

⁶³ SOKA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 91.

⁶⁴ SOKA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 145.

⁶⁵ SOKA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 169.

těžký průmysl, zejména těžké strojírenství. Investice byly kladeny i do zemědělství, zejména do živočišné výroby.⁶⁶

29. května proběhlo 5. zasedání MNV, jehož se zúčastnilo 19 poslanců, kteří projednávali činnost podniků a podniků místního hospodářství, kde si vytyčili cíle pro zlepšení těchto služeb pro zaměstnance města.⁶⁷

Poslední zasedání tohoto volebního období se konalo 23. dubna 1957, které zahájil předseda pan František Kroupa. Na programu zasedání bylo schválení rozpočtu na rok 1957. Závěrem roku 1957 na páté mimořádné radě MNV byla provedena bilance brigádnických hodin v akci „Z“, kde bylo odpracováno celkem 23 133,5 brigádnických hodin na zvelebení města, čímž vznikla hodnota díla v částce 691 541, 50 Kč pro město.

Postupně docházelo ke zkrášlování města a rozvoji místního hospodářství, což pro občany města přinášelo stále více kvalitnějších služeb. Byla dokončena práce na „Parku radosti“, který se stal pro občany místem zábavy. V rámci otevření tohoto parku byl v nově otevřeném letním kině promítán film. V prostranství parku vyhrávala hudba. V květnu roku 1959 se členové mládežnické skupiny Obránců míru ze závodu Korek rozhodli soutěžit o titul „Brigáda socialistické práce“. Svým úsilím a dosaženými výsledky se jim to opravdu povedlo a staly se prvním kolektivem ve městě, který se rozhodl pracovat a žít společně-socialisticky.⁶⁸

V tomto období byl zproštěn funkce předsedy osvětové besedy pan Jan Dušek, který z důvodu výkonu funkce ředitele školy v Pruněřově, musel tuto činnost ukončit. Novým předsedou byl schválen Alois Horák.⁶⁹

4 PODNIKY MĚSTA A JEJICH HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ

Klášterec nad Ohří leží v nadmořské výšce 330 metrů. Je obklopen Krušnými a Doupovskými horami. Město má výhodné železniční i silniční spojení mezi Karlovými Vary a Chomutovskem. Podstatný rozvoj Klášterce nad Ohří začal až po roce 1945, k čemuž přispěly klášterecké závody – ZKL, Korek a Karlovarský porcelán. Dodnes se městu Klášterec říká „Město porcelánu“. Dále se zde rozšiřovaly služby, obnovovaly historické památky a domy ve staré části města.

⁶⁶ KAPLAN, Karel, *Kronika komunistického Československa. Doba tání 1953–1956*, Brno, Barrister & Principal 2005, ISBN 80-86598-98-5. s. 273.

⁶⁷ SOKA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945–1968, s. 7.

⁶⁸ SOKA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945–1968, s. 243.

⁶⁹ SOKA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945–1968, s. 249.

Po roce 1948 došlo v oblasti hospodářství k velkým změnám, neboť bylo budováno centrálně podle sovětského vzoru a velký důraz byl kladen na rozvoj těžkého průmyslu.

Hospodářský rozvoj a pozemková reforma jednoznačně změnilu skladbu československé společnosti. Z toho faktu je zřejmé, že došlo jak k posílení ekonomické úlohy státu, tak zároveň i pozice státu a vlády, kdy mizely skupiny nejbohatších i nejchudších vrstev. Úroveň státu nebyla v důsledku války příliš vysoká, lidé žili z přidělového systému potravin a jiného zboží.

Po roce 1948 Československo dosáhlo rozsáhlých změn proměny hospodářství. Na jaře 1948 bylo dokončeno znárodnování podniků, jejichž počet dosahoval více než 50 zaměstnanců. Podniky získávaly monopolní postavení ve výrobě.

Dalším mezníkem se stal rok 1949, v němž došlo ke schválení 1. pětiletého plánu v rámci centrálního plánování národního hospodářství. Tímto krokem si komunistický režim upevnil svoje postavení v ekonomickém sektoru.⁷⁰

4.1 Korek

Již koncem 19. století existovala v Československu výroba korkových zátek v malých dílnách. Korkovina, z které se zátky vyráběly, byly dováženy z Portugalska, Španělska, Alžíru, Maroka a Sardinie. Jeden korkový dub se nachází i v zámeckém parku v Klášterci nad Ohří. Ve 20. letech nastává zvyšování výroby, kdy v roce 1911 byla založena největší korkárna „Carl Simon“ v Klášterci nad Ohří, dále firma Coronas, Matzka a spol. v Modřicích u Brna a ve druhé světové válce firma JESY – Jelínek a synové – Praha Nebušice.⁷¹

K dalšímu rozšiřování korkařské výroby došlo po zavedení výroby korunkových uzávěrů ve třicátých letech tohoto století a to právě v závodě Carl-Simon v Klášterci nad Ohří, Coronas, Matska a spol., Modřice u Brna, Victir Kolitsch – Teplice a Lehkov, J. Šmída, Dolní u Blanska. Ani v době druhé světové války se korkařská výroba podstatně nesnižovala a korunky se vyráběly z lakovaného a namáčeného plechu a těsnění bylo nahrazeno místo lisovaného korku vložkami z papírové impregnované lepenky.⁷²

Po válce byla obnovena výroba ve všech korkárnách. V první etapě byly znárodněny závody patřící Němcům a závody, zaměstnávající více než 50 pracovníků. V roce 1948 byly již znárodněny téměř všechny závody a některé byly zlikvidovány. Pan Jelínek, který byl národním

⁷⁰ KVAČEK Robert; *České dějiny II.* 1. vydání. SPL-Práce, Praha 2002, ISBN 80-86287-48-3, s. 179.

⁷¹ Podnikový archiv, n. p. Korek, Klášterec nad Ohří, kronika podniku 1920-1945, s. 5.

⁷² Podnikový archiv, n. p. Korek, Klášterec nad Ohří, kronika podniku 1945-1968, s. 9.

správce korkáren, odešel i s rodinou do Kanady. Korkárny byly začleněny pod národní podnik TOFA (závody na hračky a dřevěné zboží) Jablonec nad Nisou^{73 74}

Národní podnik v Klášterci nad Ohří byl zřízen ministerstvem průmyslu k 1. 1. 1950 vyčleněním těchto závodů z majetkové podstaty n. p. TOFA. Patřily sem závody Carl- Simom – Klášterec nad Ohří, Jelínek a synové – Praha Jenerálka Nebušice, Coronas – Modřice u Brna a Kolitsch – Teplice. Jednalo se o korkárny – národní správy, kde se vyráběly především korkové zátky, lahvové uzávěry a v Klášterci nad Ohří lisovaný Korek do korunkových uzávěrů, které byly dodávány i všem ostatním výrobcům. Tento největší závod v Klášterci nad Ohří získal v padesátých letech do národní správy firmu Panhaus, výroba dřevoobráběcích strojů a nástrojů a po její likvidaci byly prostory využity a byly zde umístěny výroba lisovaného korku – řezárna, strojní dílny a později výroba korunkových uzávěrů, závitových uzávěrů Alkork, potisk plechu a kanceláře podnikového ředitelství. K 31. prosinci 1950 bylo v n. p. Korek zaměstnáno 544 pracovníků, podnikovým ředitelem se stal Jaroslav Fiala a hlavním inženýrem Antonín Buchsbaum. Vedoucím závodu v Klášterci nad Ohří se stal Josef Roztočil.⁷⁵

V padesátých letech byla převzata od firmy Pilát – Praha výroba výřezového těsnění z lisovaného korku a těsnícího papíru.

Hlavní výrobou n. p. Korek byly lahvové uzávěry, především korunkové, kde těsnění do těchto uzávěrů bylo nejdříve z lisovaného korku, které se dováželo a vysekávalo z lisovaných korkových desek na tzv. „španělce“. Později se těsnění řezalo z lisovaných korkových tyčí. Rovněž se používaly PE vložky výrobce Fatra – Napajedla, ale ty se později neosvědčily a přestaly se vyrábět.⁷⁶

V roce 1952 došlo k rozšiřování výroby, kdy bylo dokončeno vybudování podnikové údržby, ve které byly také připraveny stroje, na nichž bude provedena generální oprava.

Na místo podnikového ředitele nastoupil nový pracovník J. Hes, který nahradil Jaroslava Fialu. V tomto roce pracovníci n. p. Korek odpracovali dobrovolnou směnu, jejíž výtěžek byl věnován ve prospěch Koreje. Po odpracování této směny byl její výnos ve výši 9000 Kčs. Na konto zvlášť zřízené pro tento účel Československou státní bankou.⁷⁷

Koncem roku 1952 byly zveřejněny i výsledky práce zaměstnanců podniku, zápisem do kroniky města, neboť zaměstnancům Korek se podařilo získat Rudý prapor OV KSČ

⁷³ viz příloha, Rozhodnutí o převodu práva vlastnického a dodatek k rozhodnutí o přechodu práva vlastnického Korek.

⁷⁴ Podnikový archiv, n. p. Korek, Klášterec nad Ohří, kronika podniku 1945-1968, s. 11.

⁷⁵ Tamtéž, s. 14.

⁷⁶ Podnikový archiv, n. p. Korek, Klášterec nad Ohří, kronika podniku 1945-1968, s. 17.

⁷⁷ Tamtéž, s. 19.

a současně čestný Rudý prapor ROH. Této pocty se podařilo získat zaměstnancům v důsledku poctivé pracovní morálky při plnění všech úkolů ve výrobě, kdy vyrobili 700 milionů ks korkových vložek do korunkových uzávěrů.⁷⁸

Začátkem roku 1953 se Korek rozděluje na dva podniky a to Korek, Klášterec nad Ohří a Moravské korkárny – Modřice u Brna.

Celý tento rok se projevoval nedostatkem materiálu, přímo ze zahraničí byl silně omezen dovoz korkoviny ve všech druzích – dřevo, vložky i kostky. Nedostatek materiálu se projevoval i ve výrobě lisovaného korku. Bylo třeba najít náhradu, a tak Fatra Napajedla začíná rozvíjet výrobu korkové drti a přísadového množství látky PVC. Další podnik KOH-I-NOOR pracoval ve svém vývojovém středisku na dřevokorku. Z této látky, tvořené korkovou drtí a bunou, vyvinuli českobudějovičtí výrobu vložek do korunkových uzávěrů značky KIN. Ovšem uzavření lahví s minerální vodou korunkovými uzávěry s vložkou z PVC znehodnotilo po pětiměsíčním skladování minerální vodu. Celkem došlo k znehodnocení minerální vody v několika vagonech a škoda byla vyjádřena částkou 1 000 000 Kč a ministerstvo zdravotnictví žádalo škodu po n. p. Fatra – Napajedla, který tyto vložky vyráběl. Používání uzávěrek s KIN nebo PVC vložkou začalo vyvolávat značnou nespokojenost v odběratelských firmách a použití těchto zátek z PVC se omezilo na ocet a likéry, které jsou určeny k rychlému konzumu. Pro uzavírání minerálních vod se používaly přírodní dovážené korkové vložky, které se opatřovaly cínovou folií.

Byly také provedeny zkoušky s vysoušením korkové drtě a k těmto účelům byly použity obilní sušky v Pruněřově. Po vysušení se prováděly pokusy použít pro výrobu korkových záchranných kruhů a profilovaných destiček pro plovoucí vesty právě tohoto sušeného lisovaného korku.

Proběhlo dokončení výstavby transformační stanice, postavené dle posledního typu a tato stanice plně nahrazovala dosavadní transformační stanici. V roce 1953 došlo ke změně ředitele, kdy stávajícího ředitele J. Hese nahradil Oldřich Adámek a hlavním inženýrem se stal ing. Alois Hladiš. Během roku 1953 se na výrobě podílelo 496 zaměstnanců a průměrný dělnický výdělek činil 906 Kč.⁷⁹

Rozchod těchto podniků netrvá dlouho a již 1. 1. 1954 se oba podniky opět slučují v podnik, který již existoval: v Korek, Klášterec nad Ohří, a ředitelem tohoto podniku byl jmenován pan Oldřich Adámek. V této době spravoval jeden podnik a pět závodů, kterými jsou:

⁷⁸ Podnikový archiv, n. p. Korek, Klášterec nad Ohří, kronika podniku 1945-1968, s. 21.

⁷⁹ Tamtéž, s. 26.

01 Klášterec nad Ohří; 02 Modřice u Brna; 03 Nebušice; 04 Raškov; 05 Teplice.⁸⁰

S počátkem roku 1954 nastala doba kalamity v dodávce elektrického proudu, kdy elektrický proud je stále vypínán a i v době dodávky proudu bylo nutné silně snižovat spotřebu, protože nebyl dodáván ve velkém příkonu. V této době patřil k „nej“ závodům, které měly vlastní závodní elektrárnu. V Klášterci nad Ohří byla tímto podnikem Thunská porcelánka, a proto došlo k vyjednávání mezi danými podniky a v brzké době se provedla přípojka mezi jednotlivými podniky. Tím byl odstraněn nedostatek proudu a nastala opět doba normálního provozu.

Byla dokončena dokumentace pro výrobu záchranných kruhů a profilovaných korkových destiček do plovoucích vest z umělého korku a v této době se začíná mluvit i o zahájení výroby lidového automobilu Spartak, proto podnik AZNP Mladá Boleslav vyzývá firmy, od nichž mu jsou dodány některé součásti, aby snížili cenu. I závod Korek se podílí na tom, že cena Spartaku bude lidová a dodávali autotěsnění pro tento vůz levněji o 18,5 %.

Zlepšovatel Josef Roba zhotovil prototyp vkládacího stroje na korunkové uzávěry, kde mělo být provedeno vkládání vložek stlačeným vzduchem. Později byl tento stroj upraven na stroj s mechanickým podáváním korunek.⁸¹

Počátkem roku 1955 bylo ve mlýně instalováno nové odsávání pomocí multiklonů značky Korza, jejichž výkon, který zajišťovala odlučivost prachu z 98 %, předčil všechny dříve používané odsávače.

Došlo k zahájení výroby hliníkových odtrhávačů, které se prováděly na strojích, jež nebyly dlouho dobu v provozu a byly pečlivě uschovány, kvalitně ošetřeny, takže po jejich spuštění pracovaly bezvadně. Zároveň se zde začaly vyrábět korkové poháry, které se staly vítanou trofejí pro sportovce, kteří závodili v Klášterci nad Ohří. Snad největší radost z nich měli indiští sportovci – účastníci Závodu míru, nad nimiž měl Korek patronát, staral se o ně v Karlových Varech a tyto poháry jim byly milou upomínkou.⁸²

V rámci bezpečnosti byla provedena výstavba výtahu, který nahradil dosud používaný rumpál, a kterým se dopravovalo zboží do vyšších pater výrobní haly. Téhož roku proběhla návštěva pana Oldřicha Adámka v Portugalsku, domorodé země korku, kde se seznámil s výrobou a jednotlivými stroji v jejich závodech a zároveň konstatoval, že práce v jejich závodech obsahuje mnoho dřiny bez sociálních vymožeností.

Úkolem tohoto roku bylo zpracování korkového odpadu - korkového prachu. Zároveň

⁸⁰ Podnikový archiv, n. p. Korek, Klášterec nad Ohří, kronika podniku 1945-1968, s. 28.

⁸¹ Podnikový archiv, n. p. Korek, Klášterec nad Ohří, kronika podniku 1945-1968, s. 31.

⁸² Tamtéž, s. 33.

v průběhu roku byly zasílány různým výzkumným ústavům vzorky drtě, a jak se pak proslýchalo, měly se z něj vyrábět korkové dlaždice na podlahu. To ovšem bylo ještě ve vývoji.

V létě 1955 dochází k požáru v podružném rozvaděči v závodě Korek (před mlýnem), kde došlo k prohoření kovových krytů a přívodů. Včasným zásahem zaměstnanců mlýna se podařilo požár včas zdotat. Největší zásluhu na uhašení požáru měl Jakub Žejdl.

Výzkumný ústav technologie dřevoprůmyslu začalo provádět pokusy s vytvrzováním lepidla v bloku za pomoci vysoké frekvence, zkoušky dopadly úspěšně, takže se otevírala cesta k možnosti použití umělých pryskyřic při výrobě lisovaného korku.

Za příkladnou práci a plnění výrobních postupů získal n. p. Korek třikrát čestné uznání III. stupně a jednou uznání II. stupně⁸³

V roce 1956 byla zahájena druhá etapa pětiletého plánu, kdy začátek výrobního roku silně ohrožovaly mrazy, teplota vzduchu činila mínus 30 stupňů Celsia a rozvod ústředního topení několikrát praskl a dokonce zamrzl i glycerin, který byl uskladněn v místnosti vedle podnikové kotelny.

Další úspěšnou akcí se stalo slavnostní převzetí Rudého praporu vlády a ÚRO za pracovní výsledky dosažené podnikem ve II. čtvrtletí tohoto roku, které představovalo pro všechny zaměstnance podniku opravdu velký svátek. Z jednotlivých provozů přijeli do Klášterce nad Ohří nejlepší pracovníci a vedoucí závodů. Této oslavy se zúčastnilo celkem 400 přítomných.

Rudý prapor vlády a ÚRO přijal od náměstka Gustava Treinera a Stanislava Holého z ÚVOS podnikový ředitel Oldřich Adámek a předseda ZV Václav Chmelík.⁸⁴

V měsíci srpnu se v podniku hovořilo o zajištění přípravy na zavedení pracovního týdne v délce 46 hodin, kdy první rozpravy se vedou na vedení podniku, a poté na celopodnikové konferenci vedoucích provozů a předsedů Závodních výborů.

Důležitou událostí tohoto roku se stal jednak dovoz strojů z NSR, kdy bylo umožněno rozšíření sortimentu a to zejména u foliovaných uzávěrů. Současně s dovozem strojů bylo dovezeno i lepidlo LM 440, používané pro vlepowání vložek do uzávěrů. Výzkumem v klášterecké laboratoři se měla prozkoumat i možnost používání lepidla stejných případně lepších vlastností vyráběného v tuzemsku.

V průběhu posledního čtvrtletí byly ve výrobě postupně vyměněny tříraznicové lisy za lisy pětiraznicové, kdy zavedením těchto výkonnějších lisů se v podniku zvýšila výroba

⁸³ Podnikový archiv, n. p. Korek, Klášterec nad Ohří, kronika podniku 1945-1968, s. 35.

⁸⁴ Tamtéž, s. 38.

korunkových uzávěrů.⁸⁵

Začátkem roku 1957 se Národní podnik Korek snažil zvyšovat pracovní výkonnost pracovních výsledků a stanovil úkoly zhruba o 25 % vyšší, než představoval plán roku 1956.

Ředitel podniku Oldřich Adámek a ing. Alois Hladiš podnikli služební cestu, kde se jednak seznámili s provozovny vyrábějícími strojové zařízení korunkových uzávěrů a podniky, které zpracovávaly korek. Zároveň domluvili dovozní kontrakty s italskými výrobci, kteří do korkařských závodů dodali dva vkládací stroje, které zaměstnanci překvapily svojí kapacitou, když vyráběly až 200 000 uzávěrek za danou směnu. Jeden stroj byl nainstalován zde v Klášterci nad Ohří a druhý byl nainstalován v Modřicích. Velkou zásluhu na tomto uvedení strojů do výroby měl Josef Roba.

K novým výrobkům tohoto roku patřili i „Tapa“ uzávěry, které byly vyráběny na jiných podnicích ve velmi vysokých nákladech, a tak se technici podnikového závodu začali zabývat vyřešením kvalitní a levné výroby, což se jim opravdu povedlo.

V rámci šetření s průmyslovým materiálem byla v rámci malé mechanizace zvýšena kapacita mlýna, kde oproti předchozímu dosahovanému výkonu 5 000 kg denně bylo dosahováno 6 400 kg mletého materiálu.

Za další zmínku stálo provádění úpravy strojů na výrobu autotěsnění, kde opět zvýšili výrobní kapacitu, neboť byly rozšířeny plochy výroby a dosavadní stroje mohly pracovat na maximální výkon.⁸⁶

Nejen dávat, ale také chtít. Tímto heslem byla řízena patronátní smlouva, která byla uzavřena mezi závodem Korek a JZD Kotvina. Korkaři, kteří zemědělcům pomáhali, si už přímo v patronátní smlouvě „pojistili“ činnost kotvinských družstevníků. Ve smlouvě se na jedné straně zavazují pracovníci ze závodu Korek v Klášterci nad Ohří pomoci družstevníkům při pomocných pracích, při organizování práce a opravách zemědělských strojů a na druhé straně se družstevníci zavazují splnit dodávky a ještě dodat navíc např. 30 q obilí, 30 q brambor, 17 q sena a 40 000 kusů vajec.⁸⁷

Podnik postihla i nepříjemná událost, která se stala 23. srpna 1958, kdy v 7 hodin a 14 minut zpozorovala paní uklízečka Emílie Čvírová oheň, jenž se šířil po pytlích s korkovou drtí, složených v těsné blízkosti mlýna v závodě Klášterec. Utíkala to oznámit do blízké strážnice a v okamžiku prvního zaměstnanci Tyll a Žejdl hasili požár vodními minimaxy. Požár byl ohlášen sirénou a na pomoc zasáhly další požární přístroje. Vítr a hlavně okolnost, že pytle s odpadem

⁸⁵ Podnikový archiv, n. p. Korek, Klášterec nad Ohří, kronika podniku 1945-1968, s. 41.

⁸⁶ Podnikový archiv, n. p. Korek, Klášterec nad Ohří, kronika podniku 1945-1968, s. 42.

⁸⁷ Tamtéž, s. 53.

korkoviny hořely jako papír, způsobily, že protipožární prostředky závodu nestačily. I přes nadlidské úsilí zaměstnanců se nepodařilo požáru zabránit. Požár se rozšířil i na dřevěné skladiště korkového odpadu, drtě a vložek. Hlavní zájem byl soustředěn k zachránění výroben, kterými byly mlýny korku, lisovna a španělky, což byly stroje na zpracování korkové drtě. Na pomoc přijížděly další sbory – závodu ZKL Klášterec nad Ohří, Thunské porcelánky v Klášterci nad Ohří, města Klášterec, Perštejna, Chomutova, vojenský protipožární sbor posádky Kadaň. Zaslouhou zaměstnanců, kteří dobře znají zařízení mlýna a lisovny, byl tovární objekt zachráněn. Požární sbory za vedení nadporučíka Josefa Draského z útvaru Karlovy Vary lokalizovali požár a zamezili jeho dalšímu rozšíření. Není možno nezmínit se o tom, jak ostatní zaměstnanci, kteří se přímo nezúčastnili hašení, pomáhali všude tam, kde bylo třeba. Zachraňovali surovinu z dosahu požáru, balíky a pytle korkoviny, jejichž zásahem byly zachráněny značné hodnoty.⁸⁸

Členové zdravotního družstva za pomoci soudružek místní skupiny Kláštereckého Červeného Kříže pak poskytovali okamžitou pomoc. Až na lehčí popáleniny, odřeniny a omámení kouřem nedošlo k žádnému vážnějšímu ohrožení zdraví.

Po likvidaci požáru závodu zůstal v pohotovosti sbor z Klášterce nad Ohří a sbor našeho závodu. Další den v neděli 24. srpna se dostavila do závodu většina zaměstnanců, aby pomohla odstranit následky požáru. Uvědomělostí pracovníků závodu za pomoci občanů města a sborů, jejich připravenosti v civilní obraně, byl zachráněn závod a výroba nebyla vcelku narušena. Vedení podniku poděkovalo všem pomocníkům místním rozhlasem v Klášterci nad Ohří.⁸⁹

V roce 1959 započal n. p. Korek s výrobou hliníkových uzávěrů na láhve mléka a tuto výrobu navrhl konstruktér Jiří Šlajs. Tyto uzávěry byly odzkoušeny v mariánskolázeňské mlékárně a shledány za vyhovující. Důležitou událostí tohoto roku byl strojírenský veletrh v Brně, kterého se zúčastnili vybraní zaměstnanci. Na této výstavě vystavovali i zahraniční výrobci své korkařské stroje. Tyto všechny vystavované stroje zakoupil národní podnik Korek v průběhu roku, kde se jednalo především o stroje španělských výrobců.⁹⁰

Roku 1960 splnil Korek pololetní plán posledního roku druhé pětiletky dne 23. června. Při červnovém zasedání MNV Klášterec nad Ohří bylo závodu Korek předáno čestné uznání za práci, kterou zaměstnanci závodu vykonali ve prospěch obce a pan Josef Adámek, Oldřich Adámek a Emanuel Kop byli zvoleni za poslance MNV Klášterec nad Ohří, kde při nové územní organizaci patřil Klášterec nad Ohří do územního celku okresu Chomutov

⁸⁸ Zaznamenáno z rozhovoru s místní obyvatelkou Emílií Čvírovou dne 20. 2. 2018.

⁸⁹ Podnikový archiv, n. p. Korek, Klášterec nad Ohří, kronika podniku 1945-1968, s. 84.

⁹⁰ Tamtéž, s. 89.

v Severočeském kraji.

Jednou z nedílných součástí tohoto úspěchu byla oddanost pracovníků, která vedla ke zvýšení produktivity práce a zároveň od 1. října vstupovalo v platnost vyplácení příplatku ve výši 80 haléřů na každou hodinu práce, která byla odpracována v noci. V podniku Korek činila noční práce desetinu všech odpracovaných hodin a hodnota hrubé výroby dosahovala v samotném provozu Klášterec oproti roku 1955 zvýšení na 285 %, a proto došlo k posilování provozu dalšími pracovníky, zejména z řad techniků. Každý provoz měl v současné době svého technika, výrobní oddělení a znovuzřízena byla i technická kontrola.

Nově došlo k instalaci lisu „Bliss“ na kláštereckém závodě, kde byla opět zkvalitněna výroba a dne 14. října splnil n. p. Korek druhou pětiletku ve výrobě zboží.

V současnosti byla výroba produktů v Národním podniku Korek různorodá a strojní zařízení se měnilo a modernizovalo dle potřeby odběru těchto výrobků. K 1. lednu 1994 došlo k velké přeměně v podniku, kdy se z podniku stala akciová společnost, a v roce 1997 byl tento podnik přejmenován na „Subeko Klášterec nad Ohří“. K velké nelibosti občanů tohoto města se tato společnost v roce 2000 dostala do likvidace a v lednu 2002 na ní Krajský soud v Ústí nad Labem vyhlásil konkurs. V dnešní době tato prostranství slouží pouze pro komerční účely jako je např. firma Elektro Nový, prodejna autodílů, a bytové prostory.⁹¹

4.1.1 Ozdravný a kulturní program pro zaměstnance Korku

V klášterecké dětské ozdravovně, která nesla název „Svobodná Korea“, se každým rokem rekreovali školáci. Během návštěvy místního podniku Korek zhlédli výrobu a obdrželi nějaký odpadový korek, z kterého by ve svých kroužcích zhotovovali různé výrobky. Odpadový korek nechtěli zadarmo, na oplátku odpracovali v závodě brigádnickou směnu při úklidu továrního dvoru.⁹²

V kláštereckém Korku se nacházeli nejen dobří zaměstnanci, ale i vynikající sportovci, neboť zaměstnanec Václav Podaný, který pracoval jako statik podniku, byl znám jako dobrý sportovec. Zúčastnil se opakovaně mistrovství republiky ve vodním slalomu, kde zvítězil v kategorii C1 a tím se stal mistrem republiky pro rok 1952.⁹³

Svátku všech sportovců – Spartakiády se zúčastnili zaměstnanci Korku v Klášterci nad Ohří nejen jako diváci, ale i jako vystupující. Mezi cvičenkami byly i zaměstnankyně Korku

⁹¹ RAK, Petr, *Historie a současnost podnikání na Chomutovsku, Kadaňsku a Vejprtsku*. 1. vydání, Městské knihy s. r. o. 2003, ISBN 80-86699-13, s. 114.

⁹² Podnikový archiv, n. p. Korek, Klášterec nad Ohří, kronika podniku 1945-1968, s. 19.

⁹³ Tamtéž, s. 25.

Tatána Novotná a Růžena Brchlová.⁹⁴

Společné zájezdy se v podniku Korek těšily velké oblibě, a tak uspořádaný zájezd do Jižních Čech nebyl výjimkou. Zaměstnanci podniku se tři dny toulali po kraji rybníků a poznávali historii jižních měst. Zájezd se zaměstnancům velmi líbil.⁹⁵

Ke konci kalendářního roku ZV ČSM v Klášterci nad Ohří zaslala k Vánocům menší upomínkové dárky pro mladé zaměstnance, kteří byli na vojně a ZV ROH pro děti kláštereckého závodu uspořádal odpoledne s dědou Mrázem.⁹⁶

Rok 1956 se stal velmi plodným rokem na ohodnocení pracovníků, kdy paní Semerádová ze závodu Modřice byla pozvána k Mezinárodnímu dni žen do Prahy k vyhodnocení jako nejlepší pracovnice ministerstva lesů a dřevařského průmyslu. V rámci ministerstva byli ještě vyhodnoceni pan Bednář a Vosátka jako nejlepší pracovníci PAM a byla jim věnována knižní odměna.⁹⁷

V roce 1959 národní podnik Korek uspořádal pro děti zaměstnanců ve svém kulturním středisku podniku dostaveníčko, kdy třetí únorovou neděli se zde konal dětský maškarní ples. Výzdobu střediska provedl František Hein, který namaloval postavičky z nejrůznějších pohádek a společně s Josefem Weisnerem zhotovili i perníkovou chaloupku. Děti si tento den opravu moc užily a odnesly si domů spoustu zážitků.⁹⁸

Rok 1960 se stal rokem II. Celostátní spartakiády, které se opět zúčastnily korkařské ženy jako cvičenky Věra Muchnová, Marie Norková, Hana Pavelková, Eva Rybářová, Lída Matlasová, Marie Klímová a Jarka Šaferová. Muži se spartakiády zúčastnili jen organizačně, kdy Štěpán Vosátka jako hlavní ubytovatel cvičenců Karlovarska a Jiří Malík, který pracoval jako zpravodaj tiskového štábu. Zaměstnanci pak na jednotlivá vystoupení uspořádali zájezd.⁹⁹

4.2 Klášterecká porcelánka

Klášterec nad Ohří je po porcelánce v Horním Slavkově druhou lokalitou v Čechách, kde se začal porcelán vyrábět. U zrodu této porcelánky stál Jan Mikuláš Weber. První vypalování porcelánu, které bylo provedeno 18. dubna 1794 v peci stojící v Salle terreně kláštereckého zámku, se nepovedlo. I další pokusy v pecích postavených mimo zámecký prostor byly neúspěšné. Změna nastala v roce 1797, kdy vedení porcelánu převzal Christian

⁹⁴ Tamtéž, s. 38.

⁹⁵ Podnikový archiv, n. p. Korek, Kláštereck nad Ohří, kronika podniku 1945-1968, s. 45.

⁹⁶ Tamtéž, s. 47.

⁹⁷ Tamtéž, s. 71.

⁹⁸ Tamtéž, s. 73.

⁹⁹ Tamtéž, s. 84.

Nonne, pod jehož vedením se zlepšila kvalita a objem výrobků. Jeho nájemní smlouva ovšem vypršela v roce 1803. Novým majitelem se stal hrabě Josef Jan Thun. Porcelánku převzal do vlastní režie, odkoupil ji od Weberových dědiců a pojmenoval jí „Knížecí thunská továrna“.

V roce 1815 prošla továrna na výrobu porcelánu značnou proměnou, během níž došlo k rozšíření porcelánky. 15. března 1822 získala továrna potvrzení pražského gubernia, že její výrobky dosahují kvality porcelánu.¹⁰⁰

V první polovině 19. století se sortiment „porcelánového“ zboží značně rozrostl a vyráběly se např. stolní soupravy, kávové a čajové konvice, konvičky na mléko, vázy, svícny a stojany na doutníky. V roce 1843 pod vedením tehdejšího ředitele Johanna Hillardta získala porcelánka povolení pro zřízení vlastní tiskárny a porcelán začal být zdoben i tištěným dekorem. Pro vytápění pecí se používalo hnědé uhlí a rašelina, což bylo příznivě ohodnoceno na všeobecné rakouské výstavě ve Vídni roku 1845. Koncem 19. století se továrna, výroba a odbyty rozšiřovaly. Pracovalo zde 660 pracovníků a továrna měla 7 pecí k pálení keramiky a 22 pecí na vypalování dekorů, převládaly sériově tištěné vzory, které se ručně domalovávaly. V roce 1878 získala patent na kávostroje a od roku 1886 se na porcelánovém nádobí objevovaly i celobarevné cibulákové tištěné dekory, se kterými začala klášterecká porcelánka jako první. Proslulost a oblibu získal také její kávovar se speciálním keramickým sítkem na kávu, chráněným od roku 1878 průmyslovým patentem. Porcelán se v této době vyvážel kromě Evropy a Orientu i do Ameriky.¹⁰¹

Ve 20. letech 20. století byla dosavadní značka kláštereckého porcelánu doplněna o nápisy „Thun“ a „Czechoslovakia“ a po první světové válce zde působila porcelánka „Union“, spojené továrny na porcelán, s počtem téměř sedm set zaměstnanců. Porcelán byl například nabízen obyvatelům a návštěvníkům Paříže, Bruselu, Milána, Amsterdamu a do některých zemí se vyvážel ještě v roce 1941. Na sklonku války, v září 1944 postihl porcelánku požár.¹⁰²

Významným mezníkem byl rok 1945, kdy v říjnu 1945 byla klášterecká porcelánka znárodněna dekretem prezidenta republiky Edvarda Beneše z 27. října 1945. Toto znárodnění bylo uveřejněno vyhláškou ministra průmyslu Bohumila Laušmana z 27. prosince 1945 a v březnu následujícího roku vznikl národní podnik Thunská továrna na porcelán se sídlem v Karlových Varech, která sdružovala kromě Klášterce nad Ohří i porcelánky v Ostrově nad Ohří, Jakubově, Stružně, Lesově a Lubenci. Klášterecká porcelánka dosáhla nezávislosti

¹⁰⁰ RAK Petr, *Historie a současnost podnikání na Chomutovsku, Kadaňsku a Vejprtsku*. 1. vydání. Městské knihy s. r. o., 2003, ISBN 80-86699-13-7, s. 98.

¹⁰¹ RAK, c. d., s. 93.

¹⁰² Tamtéž, s. 98.

na ostatních výrobcích porcelánu v severozápadních Čechách.¹⁰³

Hospodářské odvětví po válce muselo řešit složité podmínky, ve kterých se československý průmysl užitkového porcelánu nacházel, neboť thunská továrna neodpovídala svým zařízením požadavkům moderní výroby a ovlivnilo by to konkurenceschopnost a známou jakost českých výrobků. Na pozemcích bývalé továrny Union byla v Klášterci nad Ohří vystavěna moderní porcelánka. Vyráběl se užitkový porcelán, kávové a mokka soupravy a tento porcelán měl ohlas v celém světě, kde odběrateli byli USA, Anglie, Brazílie, Palestina, Belgie, Holandsko a Francie. Již 28. října 1946 dosáhl podnik ve třetím kole národní soutěže veřejného uznání od ministra průmyslu Bohumila Laušmana. Toto předávání ocenění bylo pro zaměstnance velkou slavnostní poctou, kde hrála i tovární hudba.¹⁰⁴

Roku 1947 sloužilo k výrobě pět starých, tříetážových kulatých pecí, ke kterým bylo potřeba zajistit potřebný počet zaměstnanců, neboť z Klášterce nad Ohří, kde byl udáván počet 464 zaměstnanců, odešlo 80 pracovníků (z toho 40 Němců) a dalších 40 Němců se k odchodu chystalo, takže specialistů potřebných na výrobu porcelánu značně klesl.¹⁰⁵

V letech 1949-1953 určoval hospodářskou činnost našeho státu náš první dlouhodobý plán, jehož hlavním obsahem je výstavba a přestavba našeho hospodářství v kláštereckých průmyslových závodech, jejichž vstupní brány a haly byly slavnostně vyzdobeny a pětiletka byla zahájena společnými slavnostními schůzemi, na nichž funkcionáři promluvili o jednotlivých úkolech při realizaci pětiletého hospodářského plánu.¹⁰⁶

Výrobnost roku 1949 v Thunské továrně na porcelán v Klášterci nad Ohří měla vzestupnou tendenci. Pětiletý plán byl v lednu splněn pouze na 90,7 %, což bylo způsobeno nedostatkem tepla v točárnách a fluktuací. V únoru byl plán splněn na 105 % a v březnu pak na 110,5 %, takže v prvním čtvrtletí splnila Thunská továrna plán výroby na 101,4 %. Stanovením závazku k IX. sjezdu KSČ představovaly úspory, v hodnotě 1 245 264 Kč a zaměstnanci tím chtěli zvýšit výrobu kvalitního užitkového porcelánu.¹⁰⁷

Koncem května vládlo v Thunské porcelánce zvýšené pracovní úsilí, kdy zaměstnanci se především zaměřili na plnění plánovaných dodávek do Sovětského svazu. V tomto měsíci byly splněny některé závazky výrobního plánu, určené až na měsíc červen. Klášterecká

¹⁰³ MANDELÍKOVÁ, Dagmar, *Karlovarský porcelán 1794 – 1994*. UMP, Praha 1994, ISBN 80-7101-026-X, s. 28.

¹⁰⁴ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 35.

¹⁰⁵ MANDELÍKOVÁ, c. d., s. 27.

¹⁰⁶ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 53.

¹⁰⁷ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 92.

porcelánka měla připraveny dva vagóny zboží, které měly být expedovány až v příštím měsíci a plán byl splněn díky společnému úsilí všech zaměstnanců a zvláště také rozvíjejícímu se údernickému hnutí na 101,1 %. Závod plnil plán i přesto, že trpěl nedostatkem pracovních sil, což bylo třeba dohánět dobrovolnými brigádami, aby mohly být splněny dané kvóty vývozu do Moskvy a Stalingradu. Velký význam pro plnění plánu i závazku měla vnitrostranická soutěž, které byla věnována velká pozornost. Stoupající výroba přinesla závodu čestné umístění v mezipodnikové soutěži Thunských porcelánek a klášterecká porcelánka se stala nejlepším závodem Národního podniku, který vyráběl jakostní zboží a počet reklamací byl nepatrný.

V průběhu září došlo v klášterecké porcelánce ke zpracování úkolů pro každé oddělení, kde byly vypracovány úkoly, kdy expedice měla za úkol zvýšit svůj průměrný denní úkol na jednoho zaměstnance ze 170 kg vyrobeného porcelánu na 185 kg vyrobeného porcelánu.¹⁰⁸

Vedením klášterecké porcelánky byl pověřen Stanislav Segmuller, který si společně s vedením uvědomil, že je třeba znovuobnovit návrhářskou činnost a založili samostatné umělecké oddělení, první v poválečné historii českého porcelánu. Zpočátku jej řídil prof. Schickel a později byl pověřen výtvarný referent porcelánky, akademický malíř Václav Křížek. Od roku 1950 až do jeho zrušení v roce 1956 jej řídil Jaroslav Ježek. K nejvýraznější osobnosti, která v tomto oddělení působila, byl Karel Havlíček, jenž byl doktorem práv s neobyčejným uměleckým nadáním. Jeho kreslířský talent při provádění dekorů závěsných mís a váz, zpravidla bez připravovaných studií, byl schopen vytvořit fantaskní motivy ptáků, ryb, mořských koňů, draků, ale i náměty s jezdci na koních či smyšlené architektury nevšední představivosti. Další sférou jeho návrhářské činnosti byla figurální plastika, kde ve spolupráci s Jaroslavem Ježkem vytvořili řadu originálních návrhů sošek, kterými předznamovali cestu, kterou se československý porcelán ubíral o desetiletí později, v době slavných úspěchů na Expo 1958 v Bruselu.¹⁰⁹

V období padesátých let docházelo k hospodářskému zaostávání. Z toho pramenilo i předsevzetí Thunské továrny, kde v rámci spolupráce závodní organizace strany a závodní skupiny ROH se soustředily na nejslabší místo ve výrobě, kterým bylo oddělení točírny, na němž byla závislá další oddělení. V rámci měsíce údernických směn byly i zkoušky schopnosti mladých zaměstnanců, kteří prokázali obrovské pracovní nadšení a v některých dílnách došlo i k překročení plánu.

V historii podniku po roce 1950 nastalo několik organizačních změn a od 1. července 1951 bylo sídlo Thunské továrny na porcelán přesunuto do Dalovic a klášterecká porcelánka

¹⁰⁸ PA KP v Klášterci nad Ohří, karton č. 6 továrna na porcelán.

¹⁰⁹ MANDELÍKOVÁ, c. d., s. 28.

stala jedním ze závodů podniku, který vedle základního dalovického podniku začleňoval ještě závody Lesov I, Lesov II a Jakubov.

Roku 1952 se počet zaměstnanců v Klášterci nad Ohří pohyboval okolo 450 osob a i přes tíživou situaci byl opět navázán exportní vztah s předválečnými odběrateli. Vývoz převážně směřoval do Švýcarska, Belgie, Anglie i Spojených států. Nabídkou pro tyto státy se staly úspěšné předválečné tvary a u odběratelů se zvyšoval zájem o zdobení porcelánu malbou. V této době se klášterecká porcelánka snažila i o potřebu rozšíření a obohacení sortimentu. Základem produkce zůstávaly předválečné tvary s původními i novými dekory a částečně byly učiněny pokusy přepracovat starší tvary.

Od 1. ledna 1953 byla součástí podniku porcelánka v Lubenci. V tomto roce již po dvakráte byli vyznamenáni pracovníci Thunské porcelánky v prvním a druhém čtvrtletí – Rudým praporem nadřízeného ministerstva za vzornou práci při výrobě porcelánu, který byl především určen pro zahraniční odběratele. I v druhé půli posledního roku pětiletky v roce 1955 získali pracovníci Thunské porcelánky Rudý prapor ministerstva. Získáním tohoto vysokého vyznamenání za všechny čtyři období roku dokázali zaměstnanci porcelánky, že jsou nejlepším podnikem v Klášterci nad Ohří.¹¹⁰

Roku 1956 v klášterecké porcelánce začaly práce na úpravě staré pece, která se nacházela u vchodu do závodu, a byla nejstarší pecí v závodě. Tato pec se již nepoužívala při výrobě porcelánu, ale byla opravována jako historická památka. Tento rok se nesl nejen pracovním duchem, ale i kulturním duchem, neboť 26. července navštívila čtyřsetčlenná delegace umělců – filmových herců, režisérů a producentů z celého světa naše město. První jejich cesta vedla do Kláštereckého zámku k prohlídce výstavy porcelánu a poté navštívila kláštereckou porcelánku. Nový vzor porcelánového servisu, jenž neměl pojmenování, se zalíbil italské herečce Giovaně Ralli, která se zúčastnila IX. Mezinárodního festivalu v Karlových Varech. Vedení závodu se proto rozhodlo pojmenovat tento servis „Giovana“

1. dubna 1958 došlo k zásadní změně, vytvoření národního, později oborového a státního podniku Karlovarský porcelán, jehož součástí se stal závod porcelánky v Klášterci nad Ohří. Tyto organizační změny nijak nenarušily skladbu výroby. K základním tvarům konce 50. let a v 60. letech patřila souprava „Eva“, která byla roku 1966 nahrazena soupravou „Natalie“, kterou navrhl Jaroslav Ježek a tento návrh soupravy se stal jedním ze zdařilých příkladů spojení historických prvků, v tomto případě rokokové reliéfní výzdoby, s tvarem splňujícím požadavky na moderní produkci. I proto patří jídelní, kávové i čajové soupravy

¹¹⁰ PA KP v Klášterci nad Ohří, karton č. 6 továrna na porcelán.

„Natalie“ dodnes k osvědčeným a nejžádanějším výrobkům z Klášterce nad Ohří.¹¹¹

Osudy staré porcelánky jsou datovány k roku 1968, kde nerentabilita rekonstrukce zastaralého provozu vedla k rozhodnutí vystavět v Klášterci nad Ohří zcela nový, moderní podnik s nejmodernějšími technologiemi. Výroba ve staré porcelánce byla postupně zastavena a dnes již jen několik původních továrních budov připomíná úspěšnou minulost jedné z nejslavnějších porcelánek.¹¹²

4.3 Závod kuličkových ložisek

Akciová společnost ZKL, a. s. integruje české výrobce vyrábějící ložiska pod ochrannou známkou ZKL. Byla založena v roce 1999 jako čistě česká soukromá společnost integrující tři výrobní podniky, a to společnost ZKL Brno, a.s., společnost ZKL Klášterec nad Ohří, a.s. a společnost ZKL Hanušovice, a.s., dále pak specializované společnosti ZKL Výzkum a vývoj, a.s. a ZKL Bearings CZ, a. s. Výroba každé z těchto společností má svou hlubokou historii, ke které se hlásí. Vycházejíc z těchto tradic, zajišťují výrobní podniky spojitost vývoje a výroby oboru valivých ložisek ZKL v České republice.

Právě spojitost vývoje a výroby ložisek ZKL je považována za důležitý faktor, který je zdrojem poznání a zkušeností, pozitivním způsobem ovlivňujícím dynamiku rozvoje firmy v současnosti. Z toho důvodu je vhodné zmínit některé důležité historické milníky.

Výroba prvních valivých ložisek na území naší republiky započala v závodech Fichtl a Sachs v Perštejně nad Ohří. Perštejnská fabrika byla původně postavena jako tkalcovna. Tu koupil roku 1911 dr. Emil Sachs ze Schweinfurtu a dal budovy přestavět pro strojírenskou výrobu. Prvními výrobky byly volnoběžky do jízdních kol. Vzhledem ke stoupající výrobě v mateřském závodě ve Schweinfurtu byla v roce 1921 do Perštejna převedena výroba ložiskových kuliček a o dva roky později se výrobní sortiment rozšířil o valivá ložiska. Tuto výrobu převzala roku 1930 firma SKF a v jejím majetku zůstala až do roku 1948, kdy byla továrna v Perštejně nad Ohří odkoupena státem. Závod v Klášterci nad Ohří byl vybudován za druhé světové války v roce 1943 německou firmou SUMAG na výrobu válečného materiálu pro letecký průmysl. V letech 1945–49 se podnik dostal pod národní správu a měl značně variabilní výrobní program. Roku 1949 byl začleněn do národního podniku TOS (Továrna na obráběcí stroje) Holoubkov jako pobočný závod zaměřený na výrobu soustruhů a rámových

¹¹¹ MANDELÍKOVÁ, c. d., s. 28.

¹¹² MANDELÍKOVÁ, c. d., s. 29.

okružních pil. Od 1. ledna 1952 následovalo přidružení pod strojírenský závod Brno – Líšeň. V tomto roce se uzavřel program výroby obráběcích strojů a pro velký nárůst potřeby ložisek a nedostatek prostoru v perštejnském závodě byla ložisková výroba přeložena do Klášterce nad Ohří. Počínaje rokem 1953 se zde vyrábějí výhradně ložiska a podnik, ke kterému byl připojen závod v Perštejně nad Ohří, dostal název ZKL, n. p. Klášterec nad Ohří.¹¹³

Strojírenský závod v Klášterci nad Ohří pokračoval v řešení otázky „Odsun Němců“ a dosáhl toho, že v roce 1947 byl úplně bez Němců. Nábor českých zaměstnanců se úspěšně rozvíjel a ke konci roku tento počet vzrostl na 1500 zaměstnanců. Pracovní morálka a pracovní výkony byly odměňovány. Začal se zřizovat moderní učňovský internát, který měl za úkol vychovat mladou generaci, která by se zasloužila o kvalitní výrobu.¹¹⁴

V tomto roce proběhlo přijímání učňů a zároveň byla předána nová učňovská dílna. Čtyři nejlepší učňové byli odměněni krajským výborem ČSM odznaky úderníků a po odevzdání odměn přistoupili k podpisování socialistických smluv.¹¹⁵

Roku 1948 byla započata výroba kuliček a v letech 1950–1964 probíhala výstavba ložiskových závodů v Československé republice. Došlo k založení Výzkumného ústavu pro valivá ložiska v Brně. Neustálá potřeba nových druhů ložisek a zvyšující se požadavky na technickou úroveň v oblasti technologie, konstrukce a kvality, daly podnět k vybudování výzkumného ústavu ZKL VÚVL, z něhož se odčlenil závod ZKL (Závod na kuličková ložiska). Rozhodnutím ministerstva strojírenství byl 1. ledna 1953 utvořen národní podnik Závody na kuličková ložiska Klášterec nad Ohří, což znamenalo mnoho úprav a zavedení nové výroby. Musela proběhnout i patřičná školení, kde se pracovníci seznamovali s novými technologiemi a patřičnými stroji. Po rozšíření provozu v Klášterci a vystavění největší výrobní haly byl v roce 1969 v Perštejně zrušen závod. Vývoj v osmdesátých letech ovlivnilo rozhodnutí státních orgánů produkci ložisek specializovat. Ve spolupráci s Výzkumným ústavem valivých ložisek byly zavedeny do výroby nové typové řady a vývoj i výroba se zaměřily i na speciální ložiska atypických rozměrů pro kolejová vozidla, stavební stroje, hutní a důlní průmysl a na velkorozměrová ložiska.¹¹⁶

¹¹³ VACHATA, Zdeněk, *Klášterec nad Ohří, Přehled dějin a města*, 1. vyd. Klášterec nad Ohří, Město Klášterec nad Ohří, ISBN 978-80-260-7767-1, s. 141.

¹¹⁴ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 37.

¹¹⁵ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 51.

¹¹⁶ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 156.

V roce 1954 byla provedena registrace ochranné známky „ZKL“. Ochranná známka je registrována v 53 zemích světa. Oprávnění užívat známku ZKL mají akciové společnosti koncernu ZKL. V květnu 1955 byla otevřena výstava dokumentárních fotografií pod názvem „Jak jsme začínali“, kde autory snímků byli místní fotografové závodního klubu ZKL. Závod pod vedením ředitele Aloise Leštinského získal Rudý prapor ministerstva průmyslu jak v prvním, tak i druhém čtvrtletí tohoto roku. Jmenovaný ředitel rovněž získal při příležitosti letošních májových oslav za svou vzornou práci při vedení závodu a organizování úkolů Řád práce.¹¹⁷

Pracovníci moskevského závodu na kuličková ložiska, který nesl jméno Kaganoviče, dokončili svou práci v ZKL, kdy čtyři sovětsí odborníci spolu s pracovníky výzkumných ústavů provedli návrh na přeorganizování práce v závodě tak, že do konce 60. let byl závod plně mechanizován a automatizován.¹¹⁸

Zaměstnanec ZKL Bohumil Lacina navrhl a zhotovil stroj na výrobu nýtů, které se dříve musely dovážet ze zahraničí.¹¹⁹

Pro zaměstnance ZKL se postavilo 52 bytových jednotek, v tomto roce byly předány a ulice pojmenovány jmény význačných lidí např. (Julia Fučíka, Marie Mayerové). Roku 1956 byla zřízena při závodě dvouletá večerní průmyslová škola strojní, kdy 29. června obdrželo vysvědčení II. ročníku 15 zaměstnanců závodu ZKL, kteří školu absolvovali.¹²⁰

V závěru šedesátých let byla v Klášterci nad Ohří zavedena vlastní výroba kuliček. Převedení výroby z Perštejna a její rozšíření zapříčinilo rozsáhlou výstavbu výrobních hal na počátku sedmdesátých let. Od roku 1965 byl podnik začleněn pod generální ředitelství ZVL a později pod koncern se sídlem v Povážské Bystrici.

5 ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNICTVÍ

5.1 Zemědělství

Zemědělství patřilo k nezbytným součástem obživy obyvatel města, když téměř každá

¹¹⁷ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 169.

¹¹⁸ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 174.

¹¹⁹ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 176.

¹²⁰ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 181.

rodina vlastnila alespoň malé hospodářství a mohla zabezpečit produkty svou rodinu. Roku 1940 činila rozloha orné půdy v Klášterci nad Ohří 376,72 ha. V poválečném vývoji bývala pole často neobdělána, neboť nastal pokles obyvatelstva v důsledku odsunu Němců ve městě, a zároveň příchod lidí z vnitrozemí, kterým začínala být půda přidělována, a proto bylo zapotřebí, aby se město začalo zabývat touto otázkou. K řešení této otázky došlo 27. dubna 1946, kdy byly zemědělcům města Klášterce a přilehlým obcím slavnostně předány dekrety o vlastnictví půdy. K této významné události došlo v Kadani za přítomnosti zástupců Ministerstva zemědělství a veřejných úřadů.¹²¹

V roce 1946 proběhly v kláštereckém městě již první žně, které dle zhodnocení rolníka Václava Suka byly úspěšné, neboť se při sklizni zapojili vojáci, učitelé i živnostníci, kteří přišli z vnitrozemí, dělníci kláštereckých podniků i místní občané pobočky Svazarmu brannosti, kteří v rámci žňových prací utvořili žňovou skupinu a pomáhali v oblasti velkostatku Šumberk, jež jim přidělil národní výbor. V měsíci září se v Masarykových sadech v rámci oslav konaly dožínky, které pořádala odbočka Jednotného svazu českých zemědělců v Klášterci. MNV přislíbil i pomoc při zřízení strojní stanice, při které měla být vybudována i strojní dílna. Dále zajistil nákup moderních hospodářských strojů a provedl elektrizaci v zemědělských částech, kde doposud chyběla, aby docházelo k celkové modernizaci zemědělství ve městě.

Dále MNV města Klášterec na rok 1947 stanovil výměry půdy jednotlivým zemědělcům.¹²²

Tabulka č. 2 Výměra půdy v roce 1947

Pořadí	čp.	Jméno	Orná půda	Louky	Pastviny	Celkem
1.	12	V. Šíma	21, 72 ha	2, 28 ha		24, 00 ha
2.	24	A. Zavadil	1, 70 ha	2, 30 ha		4, 00 ha
3.	44	V. Abrahám	11, 50 ha	4, 00 ha		15, 50 ha
4.	45	V. Havlík	14, 00 ha	4, 06 ha	0,33 ha	18, 39 ha
5.	74	K. Vokurka	4, 50 ha	0,11 ha		4, 66 ha
6.	122	V. Hess	8, 00 ha	2, 61 ha		10, 61 ha
7.	146	F. Vlk	12, 00 ha	4, 00 ha		16, 00 ha
8.	168	J. Dvořák	11, 10 ha	2, 64 ha	0, 40 ha	14, 14 ha
9.	169	J. Bejlovec	9, 12 ha	0, 64 ha	0, 45 ha	10, 01 ha
10.	183	B. Šedivý	8, 00 ha	2, 00 ha		10, 00 ha
11.	200	K. Cais	4, 00 ha	1, 28 ha		5, 28 ha
12.	62	K. Samšíňák	12, 90 ha	2, 30 ha		15. 20 ha

¹²¹ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945–1968, s. 12.

¹²² SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945–1968, s. 55.

V roce 1947 zasáhlo celé Československo obrovské sucho, kterého se obávali všichni zemědělci, neboť půda byla vyprahlá do hloubky s četnými trhlinami. S velkou obavou zemědělci očekávali výsledek žní, který byl opravdu podstatně nižší. Zemědělci byli tímto suchem postiženi, a proto jim vláda pohotově vyplatila státní podpory. Tento čin vlády uvítali i klášterečtí zemědělci, neboť toto sucho ovlivnilo výsledek i při sklizni brambor, která se uskutečnila koncem září. Velikost brambor byla malá a jen ve vlhčích místech dosahovala normální velikosti.¹²³

Počátkem roku 1948 v rámci kolektivizace vesnic bylo zapsáno klášterecké strojní zemědělské družstvo v rejstříku krajského soudu v Mostě. Cílem tohoto strojního družstva bylo usnadnění práce zemědělců, nahrazením pracovní síly zemědělců stroji a snaha o zvýšení výrobních nákladů, a tím i zvyšování celkové úrovně města. Předsedou družstva se stal Václav Šíma, místopředsedou Karel Samšiňák, a jejími členy Karel Cais, Václav Abrahám, Antonín Zavadil a František Vlk. Místní národní výbor se rozhodl, že je třeba pomoci zemědělcům v rámci strojní vybavenosti, a tak svými náklady pomohl s nákupem obecního strojního vybavení (zakoupení mlátičky) dále došlo k nákupu 50 plnokrevníků, kteří pomáhali při polních pracích. Zároveň místní národní výbor pomáhal při organizaci dobrovolných zemědělských brigád, kterých se zúčastňovaly jednak podniky města, a zároveň byly do těchto prací zapojováni i žáci škol ve městě. Tyto organizace se podílely na ošetřování okopanin nebo při jednotlivých sklizních, což se projevilo v červnu roku 1948, kdy rychlé provedení prací brigád na okopaninách, především okopávání a jednocení cukrové řepy umožnilo včasnou senoseč, a tím přispěly k zvelebování města. V létě roku 1949 byl vypracován plán senoseče, kde do konce července byla provedena senoseč na 24 ha ploch, v srpnu byla provedena senoseč na 192 ha,¹²⁴

K červnu roku 1949 došlo i k soupisu hospodářského zvířectva, kdy město obhospodařovalo 90 kusů koňů, 397 kusů hovězího dobytka, 331 kusů vepřů, 243 kusů koz a kozlů, 14 kusů ovcí a beranů, 4673 kusů slepic a kohoutů, 612 kusů hus a houserů, 544 kusů kachen a kačerů, 118 kusů krůt a krocanů a 8 kusů liliputek.¹²⁵

Za vyzvání ústředního výboru KSČ a ministerstva zemědělství byla MNV vyhlášena ve dnech 16. 7. - 25. 7. 1951 povinná zemědělská brigáda na jednocení řepy a „hledací

¹²³ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 57.

¹²⁴ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 97.

¹²⁵ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 102.

akce“ mandelinky bramborové-amerického brouka. Této akce se zúčastnili občané města i školní mládež v hojném počtu, aby pomohli zemědělcům, při jejich namáhavé práci k zajišťování úrody města.¹²⁶

V první polovině 50. let nedosahovalo zemědělství města takové výkonnosti, kdy ani obiloviny, ani brambory nedosahovaly takové produkce, kterou předepisovaly státní normy, ovšem někteří zemědělci ve městě své úkoly splnili, a ještě dodali zemědělské produkty nad stanovené množství např. Josef Vlk, Josef Škvor, Jan Poláček, Vojtěch Havlík a Josef Rech. Co se týkalo živočišné výroby, tak dodávky byly splněny a u některých zemědělců i překročeny, např. u Josefa Recha, Františka Nečase, Jana Poláčka, Josefa Škvora, Viléma Plecitého a Aloise Matouška.¹²⁷

Od konce roku 1955 docházelo k postupnému růstu zemědělské výroby i další vzestup kolektivizace, která měla za úkol ekonomicky stabilizovat družstva.¹²⁸

Dne 22. července roku 1957 byl svolán aktiv zemědělců a členů rady MNV za účelem přesvědčení držitelů zemědělských usedlostí, aby založili jednotné zemědělské družstvo. K této události došlo až v následujícím roce 1958, kdy bylo založeno JZD v Miřeticích u Klášterce nad Ohří, které mělo hospodařit zhruba na 100 ha půdy a sdružovalo 24 zemědělských pracovníků. Předsedou družstva byl jmenován Jan Poláček, místopředsedou Josef Havel a členy např. Anna Jeřábková, Josef Vlk, Jaroslav Všečovský. Již od počátku založení tohoto družstva docházelo k potížím s financováním, které mělo za důsledek špatnou náladu v družstvu. Vůbec k tomu nepřispělo snižování dotací na pracovní jednotku o dvě Kč.¹²⁹ Ke dni 30. července roku 1955 sčítalo město Klášterec 36 zemědělských usedlostí, kdy 15 usedlostí se vykytovalo v Klášterci, 12 usedlostí v Miřeticích u Klášterce a 9 usedlostí v Ciboušově, takže zemědělci obhospodařovali celkem 427, 44 ha zemědělské půdy, kde orná půda představovala výměru 319, 31 ha, louky představovaly výměru 75, 76 ha, pastviny představovaly výměru 22, 61 ha a zahrady, jejichž výměra činila 10, 06 ha půdy.¹³⁰

V šedesátých letech byla dokončena kolektivizace zemědělství, kdy tzv. socialistický sektor obhospodařoval více než 90 % půdy a měnila se podoba českého venkova. V rámci

¹²⁶ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 129.

¹²⁷ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 181.

¹²⁸ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 192.

¹²⁹ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 158.

¹³⁰ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 178.

kvalitnější mechanizace, docházelo k vylepšování technologických postupů, a tím i vyšším zemědělským výnosům v zemědělství.¹³¹

5.2 Lesnictví

První les, který obec získala, se datuje již k roku 1782 a stal se obecním podílovým vlastnictvím města. Podle výkazů se jednalo o obecní lesy smrkové, kdy roku 1884 činila jejich rozloha 118 jiter a 1416 čtverečních sáhů, jejichž roční výnos dosahoval 276, 3 pevných metrů. Využití lesa se řídilo desetiletým lesním hospodářským plánem. Složení lesa podle stáří bylo následovné:

Tabulka č 3: Složení lesa podle stáří

Období	Rozloha
1 – 20 let	30, 54 jiter
21 – 40 let	52, 91 jiter
41 – 60 let	12, 61 jiter
61 – 80 let	8, 82 jiter
81 – 100 let	11, 56 jiter

Na počátku 20. století se o lesní hospodářství staral lesmistr thunského dominia pan Skebra, který byl i stávajícím členem rady města. Ten dohlížel na to, aby byla dodržována obmýtná doba, jež činila 80 let, a nedošlo ke kácení stromů mladších 60 let, což se netýkalo pravidelného čistění lesa a polomů. Zároveň se zabýval spolu s městským úřadem prodejem vytěženého dříví, kdy se cena při velkoodběru pohybovala mezi 180–300 Kč za metr. V roce 1946, kdy město Klášterec vlastnilo 86 hektarů lesa, došlo k napadení lýkožroutem a bylo zapotřebí vytvořit pracovní skupiny k záchraně lesa, a s tím i odvoz napadeného dříví z lesa.¹³²

V rámci sucha v letních měsících město Klášterec sužovaly lesní požáry, kdy poblíž obce Verněřov chytil od jiskry lokomotivy les a byla zasažena plocha okolo 1 hektaru.¹³³

Klášterec se se svou příkladnou péčí o výsadbu ovocných stromů stal příkladem pro okolní obce, kdy zaměstnanci místního národního výboru vysadili 250 kusů třešňových ovocných stromů a položili základy ovocného sadu naproti Thunské továrně. K další výsadbě třešňových stromů pak docházelo v roce 1947 v oblasti pravého břehu za městem a směrem

¹³¹ CUHRA, c. d., s. 215.

¹³² VACHATA, c. d., s. 104.

¹³³ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 28.

k obci Útočiště. Tato výsadba třešňových alejí zároveň vyžadovala i patřičnou zemědělskou péči, která byla provedena dne 7. dubna roku 1947, kdy byly provedeny chemické postřiky, při kterých museli zemědělci dbát na neobyčejnou opatrnost, aby nedošlo k narušení krajiny. Postupně v následujících letech docházelo k výsadbě dalších ovocných stromů, kdy v roce 1953 bylo např. vysázeno 1 060 ovocných stromků.

Po roce 1948, kdy proběhlo znárodnění majetku, lesní porosty města Klášterce tvořily dva komplexy. Jeden byl součástí kmenového majetku města, jehož výměra činila 86 ha a druhý byl tvořen právě drobnými konfiskáty o výměře 99 ha. Hlavní lesní dřevinou byl smrk, jemuž neodpovídalo půdní stanoviště (tento porost byl často napadán škůdci), modřín a borovice se vyskytovaly ojediněle, a proto se město rozhodlo o změnu rázu krajiny a začalo se s výsadbou listnatých buků, dubů a jasanů, takže ráz krajiny se změnil, neboť jí tvořil smíšený les. Při ošetřování lesního porostu pomáhaly pracovní brigády místních podniků, kdy na základě této pomoci vydalo město i přiděl dřeva za práci, kterou občané prováděli v rámci zkrášlování kláštereckého prostředí. V rámci těchto opatření došlo v jarních měsících roku 1949 k založení lesní školky, která se rozprostírala na svazích za Thunskou porcelánkou, kde zpracovávání půdy nevyžadovalo velké peněžní náklady.¹³⁴

Dne 6. května 1949 byla vyhlášena celostátní akce „Týden lesů a stromů“, kde se na obnově lesního porostu podíleli i žáci střední školy, kde za vedení svých učitelů prováděli výsadbu lesních dřevin v oblasti Lestkova, Domašina a Útočiště (osady nad Kláštercem).

V první polovině 50. let začaly vznikat Správy státních lesů, a protože v okolí Klášterce došlo k vytvoření vojenského prostoru (Doupovsko), tak tu vznikla Vojenská správa lesů, která se začala starat o lesní porosty Klášterce a okolí a tím i přispívala o zvelebování okolí města.¹³⁵

6 SOCIÁLNÍ ROZVOJ PO ROCE 1945

Po první světové válce se začala úroveň života zvyšovat, nebyla sice rovnoměrná, ale pocítili ji všichni lidé. Průměrné mzdy převýšily poválečné mzdy o 20 %-25%, kdy průměrná dělnická mzda v roce 1926 činila 555 Kč, a přičemž např. 1 kg masa stál 18 Kč, 1 kg salámu stál 15 Kč, 1 kg másla 25 Kč a 1 kg brambor 1 Kč. Změny byly patrné také v postoji k zaměstnancům, kde od roku 1918 byla upravena pracovní doba pro zaměstnance na 8 hodin denně a 48 hodin v týdnu. Nesměly být zaměstnávány děti a došlo k uzákonění dovolené

¹³⁴ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 90.

¹³⁵ VACHATA, c. d., s. 104.

i pro dělníky. V tomto období začala klesat nezaměstnanost, která v roce 1929 dosáhla vrcholu, a nezaměstnaní měli nárok na státní podporu v nezaměstnanosti. Od roku 1925 došlo k posílení činnosti odborů, neboť začal platit tzv. gentský systém podpor v nezaměstnanosti, dle něž odbory vyplácely podpory, a stát na ně přispíval. Tyto organizace se staraly o zlepšování podmínek pro práci a o úroveň života vůbec.¹³⁶

Na začátku 30. let se nejen sociální, ale i hospodářské podmínky výrazně zhoršily, neboť byly ovlivněny celosvětovou ekonomickou krizí. I po druhé světové válce v lidech zůstávala obava z ekonomické krize, která se vyznačovala vzestupem různých hnutí a stran zdůrazňujících sociální politiku. V pomnichovském období byla sociální a hospodářská situace silně ovlivňována postavením Němců v pohraničí. Docházelo k zavedení přidělového systému na potraviny, jež byly odstupňovány podle patřičného povolání a podle národnosti. Během války se tyto přiděly neustále snižovaly a mnozí lidé trpěli nouzí, byl ohrožen vývin dětí, které často trpěly podvýživou. Další důvod otřesu společnosti nastal v roce 1953, kdy proběhla měnová reforma, a byl zrušen přidělový systém na potraviny a další zboží, zaváděly se nové ceny, platy a důchody, ovšem docházelo ke snižování životní úrovně. Snahou poválečných změn bylo posilování sociálních opatření státu, které dosáhlo v 60. letech svého vrcholu, podobu „sociálního státu“. Stát byl vystaven novým faktorům a problémům, které postupně ovlivnil pád komunismu a celosvětová globalizace¹³⁷

6.1 Bytová otázka

S poválečným přílivem obyvatel ve městě a s rozvojem průmyslu se začala měnit i podoba města. Došlo ke spojení vesnice Miřetice a města Klášterce nad Ohří, kdy se tato vesnice stala součástí města a dostala název Miřetice u Klášterce nad Ohří. Hlavním důvodem spojení bylo to, že Miřetice vlastnily spoustu opuštěné zemědělské půdy, kde jednak mohlo být započato s výstavbou bytů pro přicházející zaměstnance jednotlivých podniků a druhým faktem bylo to, že na pozemcích Miřetic stály již továrny, které zabezpečovaly hospodářský a sociální vývoj města.¹³⁸

Zásadním faktorem tohoto období se stala pozemková reforma, která se opírala od roku 1945 o přerozdělování zkonfiskované půdy, a začala se ve městě měnit tvář krajiny, kde zemědělci začali postupně obdělávat půdu.¹³⁹

¹³⁶ KVAČEK, c. d., s. 119.

¹³⁷ KAPLAN, Karel, *Národní fronta 1948–1960*, Praha, Academia 2012, ISBN 978-80-200-2074-1. s. 432.

¹³⁸ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945 1968, s. 3.

¹³⁹ CUHRA, c. d., s. 171.

Z důvodu přílivu osídlenců svou činnost zahájila místní osidlovací komise za velmi svízelných poměrů, neboť neustále docházelo ke změnám na pracovních místech komise a zároveň se měnily obvody, které začínaly být rozsáhlé. Osidlovací činnost byla prováděna v Klášterci nad Ohří, v Miřeticích u Klášterce nad Ohří, v Ciboušově, Kotvině, Letkově, Rašovicích. Dne 27. července ve městě byla předána první usedlost do českých rukou. Jednalo se o usedlost čp. 180, jejíž národním správcem se stal Václav Suk. Postupně do města přicházeli osídlenci z vnitrozemí (oblastí Písecka a Plavska), a byly předávány usedlosti, jejichž správci se stali např. pan Václav Fišer, pan Josef Parýs, pan Václav Hes. V brzké době bylo v Klášterci nad Ohří v rukou osídlenců 22 usedlostí, v Miřeticích 28 a v Ciboušově 15 usedlostí, na kterých se začalo opět hospodařit.¹⁴⁰

V rámci činnosti MSK byly ustanoveny další komise jako komise sociální, bytová a personální, kde novými členy byli zvoleni Zdeněk Mejnar a František Hodík a jmenovaným předsedou této komise se stal Emanuel Veverka, jehož tajemníkem byl Václav Chytrý. 23. října roku 1946 došlo k rozšíření o další komise, bezpečnostní a komise pro odhad bytových zařízení, kde byty postupně byly přidělovány do správy obytných domů, kde musela být dodržena podmínka, aby žadatel o dům, v tomto bytě bydlel. Tato komise se starala i o vzhled města, kdy o nedělích nařizovala pracovní povinnost pro Němce, kteří upravovali cesty a nejbližší okolí města. Ve své práci komise získávala podporu i u českého obyvatelstva, které se podílelo na činnosti tím, že tvořilo pracovní brigády, a tím přispívalo k lepšímu vzhledu města a zvyšování úrovně obytných prostor a bytů, které byly po Němcích často v hrozném stavu a nesplňovaly základní hygienické podmínky.¹⁴¹

Dne 19. února 1946 byl Ciboušov, který byl součástí města Klášterce nad Ohří, zasažen živelnou pohromou, požárem. Při této události došlo ke zjištění, že Klášterec nad Ohří nevládní žádné signalizační zařízení a místní hasičský sbor se potýká s malým přidělem benzínu k daným zásahům. Tímto problémem se začala opět zabývat MSK a učinila opatření.

Tento rok v dubnu 1946 proběhla také důležitá událost, kde na základě tzv. Benešových nařizovacích dekretů byly zemědělcům v Klášterci nad Ohří a přilehlých obcích slavnostně předány dekry o vlastnictví půdy, k této události došlo v Kadani za přítomnosti zástupců zemědělství a veřejných úřadů.

Dne 19. června 1946 se konala v sále Kláštereckých strojírů schůze, při níž zemský

¹⁴⁰ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 7.

¹⁴¹ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 10.

osvětový inspektor Daněk z Prahy promluvil o politických stranách po volbách a současně byl prodiskutován plán výstavby města v okrese po stránkách hospodářské a sociální. V závěru svůj výhledový plán řešení bytové otázky města představil i předseda místního národního výboru Jaroslav Šafr a zároveň došlo k jmenování bytového referenta, kterým se stal Karel Bureš.¹⁴²

Klášterec nad Ohří začal dostávat novou podobu a mohl být příkladem městům v pohraničí. Došlo jednak k novému vybavování školek a jeslí, přičemž k této nové podobě bylo využito daru od amerických krajanů, upravovaly se fasády domů. Do uvolněné radnice, kde sídlil MNV, a který se přestěhoval na zámek, došlo k rekonstrukci a byly zde vybudovány kasárny. Současně se na zámek nastěhovala i pošta, SNB a hasičský sbor. V přízemí zámku bylo vybudováno muzeum a knihovna. Na této rekonstrukci se podílely i Klášterecké strojírný, které věnovaly instalační materiál na rekonstrukci objektu. Dále došlo k rekonstrukci 80 bytových jednotek, které postupně začaly být vybavovány i po materiální stránce, kde pomohlo město Kadaň a poskytlo osm kompletních nábytkových souprav. Neustále se ovšem město Klášterec potýkalo s bytovou otázkou, neboť chyběla kapacita ubytování pro přicházející cizince, a tak na vlastní náklady MNV došlo k opravě hotelu Slávie a zároveň opatřil spolehlivého nájemce pro vedení podniku.

Město Klášterec mělo velké předsevzetí o výstavbu a rozvoj města, z čehož vychází i rozpočet dvouletého plánu, který si město vytyčilo na 4 500 000 korun. Na výstavbě a rozvoji města se podílely i podniky města, které přispěly částkou 90 000 000 korun, jež byla věnována na připojení vodovodu, instalaci plynovodu, který byl zřízen z německé doby ze Stalinových závodů u Mostu do Kláštereckých strojíren, postavení nové školy, stadionu, koupaliště a úpravu silnic a dláždění chodníků.

Řešení bytové otázky roku 1946 bylo stále nedostatečné, neboť brzdilo příliv zaměstnanců. MSK (místní správní komise) byla nucena se touto otázkou zabývat a odsouhlasila povolení stavby rodinných domků a úpravy bytů, jež byly v té době nezpůsobitelné k obývání, a měly by sloužit zaměstnancům, kteří bydleli mimo Klášterec. Koncem tohoto roku bylo předáno 95 bytových jednotek, které mohly sloužit pro obyvatele města a splňovaly základní hygienické požadavky. Dále město převzalo stavbu od Kláštereckých strojíren, které měly zabezpečit výstavbu 100 rodinných domků.¹⁴³

Počátkem roku 1947 došlo ke zbourání domů ve městě, jež byly ve velmi zchátralém

¹⁴² SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 13.

¹⁴³ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 25.

stavu, a městu by se nevyplatilo do těchto oprav investovat. Na tuto akci byla vyhlášena soutěž, ale neúspěšná, neboť fond národní obnovy financování odepřel a akce byla předána firmě Ladislav Cvrček podnikatelství staveb v Klášterci nad Ohří. Tato firma nabídla městu částku 55 korun za zbourání domu a práce si financovala z vlastních prostředků, přičemž jí byl veškerý získaný stavební materiál odprodán za výhodné ceny. Dne 20. a 21. srpna bylo provedeno odbourání domků před zámekem, kdy se ve středu kolem 17 hodiny ozvala detonace, a z místa výbuchu se valily sloupy dýmu, potrhane zdivo létalo vysoko do výše. Ve čtvrtek kolem poledne se opět ozvaly další výbuchy a došlo k odbourání dalších domků. Odstřel provedli příslušníci vojenské jednotky z Kadaně. V dalších dnech pak došlo ke shazování krovů, dřevo bylo tříděno a místní Němci prováděli čištění cihel, jichž bylo použito pro další výstavbu za Thunskou porcelánkou.¹⁴⁴

Začátkem roku 1948 vydal místní národní výbor vyhlášky, podle nichž Západočeské elektrárny a plynárny, národní podnik Praha-Michle přikročily k realizaci prodloužení plynovodu do Klášterce a na základě poptávek odběratelů plynu se snažily zjistit rentabilitu rozvodné sítě. Stále přetrvával nedostatek bytů, který byl řešen výstavbou 100 bytových jednotek, přičemž další stavba 210 bytových jednotek byla naplánována na další období. K tomu, aby započala naplánovaná výstavba, musely být vypracovány regulační a katastrální mapy a zastavovací, výškové, vodovodní, kanalizační a různé projektové mapy, které město stály celkem asi půl milionů korun.¹⁴⁵

Do Klášterce nad Ohří přicházeli noví živnostníci, o které bylo třeba se postarat. Na schůzi MSK dne 6. září 1948 byl podán návrh Josefa Tichého, aby živnostníci předkládali měsíční výkazy příjmů a vydání a MSK měla oprávnění přidělit sociálně slabým občanům v nejnutnějších případech prádlo a ošacení. Byla projednána také otázka placení nájemného, které se stanovilo tak, že mělo být placeno z jedné místnosti zálohově částkou 30 Kč. V polovině října byly postupně přidělovány národní správy obytných domů, přičemž měla být dodržena podmínka, aby žadatel v domě skutečně bydlel.

16. července 1949 na schůzi pléna MNV byla mj. podána zpráva o činnosti bytové komise předsedou Stanislavem Vaňouskem, kdy přednesl, že v Klášterci je zatím vystaveno 79 nájemných bytů, 20 bytů, které obývají cikáni, dále se zde nacházely dva byty, do kterých bylo možno se ihned nastěhovat, 43 bytů bylo neschopných k obývání a dvacet domků v oblasti

¹⁴⁴ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 52.

¹⁴⁵ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 71.

dnešního „Sídluňku“ bylo potřeba opravit, aby mohlo dojít k jejich obydlení.

Na severním okraji města roku 1949 se pokračovalo s výstavbou sídliště s názvem „Novostavby“ pro zaměstnance místních průmyslových podniků, která byla zahájena v roce 1947. Jednalo se o výstavbu 100 bytových jednotek s předpokládaným počtem 500 obyvatel. V tomto roce mělo být dobudováno 84 bytových jednotek, zároveň se zde započalo s výstavbou kanalizace. V roce 1951 byly zahájeny terénní úpravy sídliště a započalo se s úpravou nového dlážděného chodníku a silnice Pražské ulice v Miřeticích, které budily dojem polní cesty. Občané bydlící v ulici přispěli k této úpravě a vykopali stružku, kam umístili obrubníky. Úpravy po stránce materiálové se ujal Josef Čada a po dokončení úpravy chodníků a silnice vzrostl vzhled Miřetic, které byly součástí města Klášterec nad Ohří.¹⁴⁶

MSK také pečovala o vzhled města, kdy o nedělích nařizovala pracovní povinnost pro Němce, kteří měli za úkol opravovat cesty a nejbližší okolí města. Ve svém úsilí byla komise podporována i českým obyvatelstvem, kdy i oni se podíleli na zkrášlování vzhledu města. Zároveň si obyvatelé opravovali obytné domy a byty, které byly po Němcích často v hrozném stavu a nesplňovaly základní hygienické požadavky.¹⁴⁷

Koncem 40. let se započalo s rekonstrukcí náměstí, kdy celé náměstí bylo vydlážděno a dostalo úplně jiný vzhled. Tímto došlo k usnadnění dopravy na lince Chomutov – Klášterec – Karlovy Vary. Zároveň byla zahájena autobusová linka mezi Kláštercem a Kadani a současně rada města se snažila o prodloužení této linky do Perštejna, což by prospělo zejména školním dětem, jimž vlakové spojení nevyhovovalo. V rámci úpravy náměstí byla odstraněna kašna a v jeho horní části bylo umístěno dvanáct kamenných soch, stojících na sloupcích kovového zábradlí, které původně zdobily terasy kláštereckého zámku. Tyto sochy zdobí náměstí dodnes, jsou dílem slavného sochaře Jana Brokoffa, který byl v Klášterci nad Ohří ve službách Thunů od 21. prosince 1685 do 12. června 1687.¹⁴⁸

Další stavební práce se týkaly oprav průčelí domků a renovace radnice, kdy základní kámen k její stavbě byl položen 3. května 1855, neboť v roce 1854 vyhořela, ale zdi zůstaly stát. V těchto prostorech byla umístěna od roku 1855 vojenská posádka, která v srpnových dnech roku 1947 odešla z města. V rámci této události byl uspořádán v prostorách radnice na zámku slavnostní akt, kdy se s představitelem posádky podplukovníkem Aloisem Vrtiškou

¹⁴⁶ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 119.

¹⁴⁷ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 18.

¹⁴⁸ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 32.

rozloučil předseda města Jaroslav Šafir, který mu zároveň poděkoval za příkladnou a obětavou práci, kterou vojáci vykonali pro město.¹⁴⁹

Na zasedání MNV 30. října 1953 bylo rozhodnuto o přidělení čísel popisných pro tyto domy pro lepší orientaci a o rok později na podzim roku 1954 bylo na schůzi MNV stanoveno nájemné ve čtvrti „Novostavby“ ve výši 10 Kč za jeden metr čtvereční obývané plochy ročně. Měsíční nájemné pak činilo 67–78 Kč za měsíc, což představovalo při průměrném výdělků 1070 Kč měsíčně cca 7 % z příjmu.¹⁵⁰

V roce 1953 se ve městě stále vyskytoval dostatek budov, které byly určeny ke zbourání. Tyto budovy čas od času přiděloval národní výbor občanům s tím, že si mohou ponechat dřevo krovů, podlah a podobně, případně i použít pro své stavební účely stavební materiál – cihly, tašky, kámen. Jako náhradu za zbouranou budovu měli občané povinnost řádně uklidit místo po demolicí.¹⁵¹

Bytová nouze, která přetrvávala již několik let, vedla MNV k rozhodnutí, že ti, kteří nejsou přímo zaměstnáni v kláštereckých podnicích, nemohou ve městě obdržet byt. Rozhodnutí nabylo platnosti dle schválení schůze MNV ze dne 12. října 1954. Stále častěji byla řešena otázka obsazování bytové jednotky, kde se řešila situace, že v dané bytové jednotce nemůže být ubytován svobodný občan, ale má se dát přednost rodinám, kde např. z usnesení rady města ze dne 17. února roku 1956 vyplynulo: „Nebude-li s. Bednář ženat do července, přidělí se byt rodině, která tyto podmínky splňuje.“¹⁵²

Počátkem roku 1956 byla dokončena nová výstavba bytových objektů, nové „Novostavby“ v Miřeticích. Nyní již nastala otázka o pojmenování těch několika ulic v novostavbách za továrnou na porcelán. Tyto ulice nesly jména významných lidí – národního hrdiny Julia Fučíka a spisovatelky Marie Majerové. Neustále se však město potýkalo s problémem nedostatku bytů, kdy v roce 1956 bylo opět více zájemců o byty, než bylo vystavěno. Koncem února roku 1956 dle výpovědi Václava Čady vyšlo najevo i toto tvrzení, že občané města k tomuto roku dluží na nájemném částku 26 043, 74 Kč. Tato částka představuje částku nájemného v novém bytě v novostavbách za porcelánkou, za více než 30 let. S touto problematikou placení nájemného se město vypořádalo až v roce 1958, kdy nedoplatek

¹⁴⁹ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 42.

¹⁵⁰ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 132.

¹⁵¹ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 154.

¹⁵² SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 167.

za nájemné činil k 31. 12. 1958 325 Kč celkem. Postupně se v oblasti Miřetic pokračovalo se stavebními úpravami a byly vydlážděny veškeré chodníky v této části Klášterce nad Ohří.¹⁵³

V roce 1956 se na domech, které náležely v dřívějším období MSK a v současné době komunálnímu bytovému podniku, objevují nová, vkusně provedená smaltovaná čísla popisná, kde první číslo popisné bylo upevněno dne 14. května a ostatní očíslování domů probíhalo postupně do poloviny téhož roku.

Město také dbalo o bezpečnost svých občanů, a proto bylo na několika místech města postaveno trubkové zábradlí. Toto zábradlí bylo zřízeno od pošty v Miřeticích směrem k náměstí Klášterec, neboť zde vedl hlavní průtah silnice E13 do Karlových Varů.¹⁵⁴

Roku 1957 byla dokončena plynofikace v oblasti Miřetic, i v oblasti „Sídluňku“ (domky v Miřeticích), kde se město potýkalo s řídkou výstavbou domků, a započala výstavba plynofikace směrem k náměstí v Klášterci dle doporučených projektových dokumentů, které schválila rada MNV 16. července tohoto roku.

Téhož roku byl vystaven „Nový Verněřov“ (po válce docházelo k zániku obcí v okolí Klášterce, mezi které patřil právě Verněřov). Takto se nazývala výstavba domků, která těsně souvisela s osadou Ciboušov, kde došlo k rozparcelování půdy a započetí výstavby.

K dalšímu rozvoji v oblasti výstavby bytů města došlo v 60. letech, kdy nastal rozvoj dolů, výstavba elektráren a v národním hospodářství bylo zapotřebí dalších pracovních sil, které nutně musely řešit otázku bydlení. Do počátku šedesátých let žilo v Klášterci 2022 obyvatel v 765 bytových jednotkách. V té době začala výstavba družstevních bytů, které vznikaly při podnicích, jež se začaly slučovat do malých družstev. První družstevní výstavba započala v ulici U stadionu, a pokračovala v jednotlivých etapách až do roku 1975. V této první etapě začalo družstvo spravovat šestatřicet bytových jednotek. V tomto období již žilo ve městě 3590 obyvatel¹⁵⁵

S výstavbou jednotlivých bytových jednotek a domků úzce souviselo i pojmenovávání ulic, které bylo zapotřebí uskutečnit v rámci lepší orientace ve městě. Názvy nejstarších ulic vycházelo z tradicionalizačních a nacionalizačních tendencí. Později se začala v názvosloví ulic uplatňovat jména po slavných osobnostech např. Schubert – Platz, Goethe – Platz, ulice Boženy Němcové, Ulice Julia Fučíka. Ke změnám v názvu ulic často docházelo při různých historických událostech, v letech 1918, 1938, 1989, kdy v tomto roce mizely názvy spjaté

¹⁵³ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 184.

¹⁵⁴ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 199.

¹⁵⁵ Historie kláštereckého bytového družstva, fond městského národního výboru.

s komunistickým režimem. Velký vliv nastal i po roce 1945, kdy na názvosloví ulic měla velký vliv ideologie a politika. Při poslední panelové výstavbě města vznikaly i nové ulice, které již nesly neutrální názvy (Lípová, Luční, Sluneční, Olšová, Větrná).¹⁵⁶

Nyní	Do 1914	Do 1935	1935-1938	Do 1939	Do 1945	Po 1945	1945-1960	Do 1990
Havlíčková					Goethe-Strasse			
Chomutovská					Kirchenstrasse/Bahnhofstrasse		Stalinova	
Karlovarská					Karlsbader Strasse	Tolbuchinova		
Kostelní					Petran-Gasse			
Nerudova					Wasser-Gasse			
Palackého					Graben			
Průsek				Kleine Moskau	Am Hau			
Ruská					Schubert-Platz			
Svatopluka Čecha					Badersgraben			
Třebizského					Neugasse/Schulgasse			
Tyršova					Lange-Gasse			
Vítězná					Lehmgrube			
Vodní	Egergasse				Viehmarkt			
Zahradní					Schiesshastrasse		Generála Svobody	
Nám. Dr. Edvarda Beneše		Marktplatz	Masarykovo náměstí		Adolf-Hitler-Platz	Markplatz		nám. ČSL armády

Obrázek 1: Názvy měst před rokem 1945 a po roce 1945

6.2 Zdravotnictví

V dřívějších dobách pracovali ve zdravotnictví všichni, kdo pečovali o lidské tělo: chirurgové, porodní báby, ale i šarlatáni, mastičkáři, venkovští kováři. V 16. století přibývali vysokoškolsí lékaři, mezi něž patřil Jiří Bauer, fyzik z Jáchymova, který se již zmiňoval o problematice, jak nemocem a úrazům předcházet. Prvním lékařem (léčitelem), jež působil v Klášterci nad Ohří, byl Konrad Goll, kterému byl udělen dekret z 30. června 1731 a on začal působit jako panský chirurg a lazebník, kde jeho povinností bylo léčit chudé poddané a ostatní robotníky. Za další zmínku stojí jméno František Josef Thun, který byl znám svou lidumilností, a jenž léčil neduhy a nemoci lidí tím, že hladil nebo přikládal ruce na nemocná těla a lidé měli k němu důvěru.¹⁵⁷

V roce 1898 vznikla v Klášterci provizorní nemocnice v budově bývalé sýpky, kde se nacházelo šest místností, z nichž dvě místnosti sloužily jako byt pro správce, dva pokoje byly nemocniční s příslušným vybavením a další dvě místnosti jako umývárna a jídelna. Tomuto ústavu byly z městské pokladny roku 1907 vyčleněny částky na pojízdné křeslo, a později

¹⁵⁶ Místní časopis *Kláštecké noviny*: listopad, 2017.

¹⁵⁷ VACHATA, c. d., s. 150.

pojízdná nosítka. Tato provizorní nemocnice zanikla v roce 1922. Ve městě působili dva lékaři, kterými byli MUDr. Anton Totzauer a MUDr. Anton Rösch. V roce 1923 se městský úřad v Klášterci zasloužil o to, že ve městě začala fungovat poradna pro matky, které přispíval částkou 1000 Kč na její provoz, zároveň hradil náklady za místnosti, otop a úklid. Postupně se tento příspěvek zvyšoval s potřebnými náklady až na 4000 Kč za rok.

V průběhu 30. let byl kadaňský okres rozdělen na 8 zdravotních obvodů, kde obvodní lékaři se zodpovídali úřednímu lékaři a kromě toho, že léčili, tak zodpovídali za prevenci a za zdravotní vybavenost a hygienický stav svého obvodu. Město Klášterec nikdy nevlastnil a nevlastní nemocniční zařízení.¹⁵⁸

V roce 1946 ve městě pracovala porodní asistentka Libuše Liebreichová, která se začala ve městě starat o těhotné ženy a zároveň vedla poradnu pro matky. Na sklonku roku 1946 došlo k přidělení dvou praktických lékařů, kteří se jednak starali o zdraví obyvatel města a zároveň sloužili podnikům, kterým zajišťovali pravidelné prohlídky zaměstnanců, aby bylo zabráněno šíření nakažlivých nemocí. V následném roce bylo zahájeno povinné očkování dětí proti infekčním onemocněním a zdravotní prohlídky všech školních dětí. Ve městě došlo i k jmenování zdravotního referenta, kterým se stal předseda místní organizace Československého červeného kříže řídící učitel František Klem.¹⁵⁹

Roku 1947 pracovali ve městě dva lékaři, dvě porodní asistentky a dva zubní technické, kteří se starali o zdraví občanů. Z místní organizace Československého červeného kříže Sokolov byl městu předán vrak sanitního vozu, který si vzaly pod patronát klášterecké strojírny, a tento vůz opravily, aby mohl sloužit našim občanům.

4. června roku 1949 bylo v našem městě provedeno očkování proti tuberkulóze, jemuž se podrobily děti předškolního věku, žáci národní školy, střední školy i mladiství.¹⁶⁰

Na základě žádosti místní organizace Československého červeného kříže v Klášterci poskytl národní výbor bezplatný nájem místnosti v budově národního výboru, který nabyl platnosti 1. července 1953.¹⁶¹

Provoz první lékárny ve městě byl zahájen 6. ledna 1865, kdy ji zprovoznil Josef Leiter v domě č. 10 na náměstí. Tuto lékárnu později koupil PhMr. Eduard Ficker z Louchova, který přemístil tuto lékárnu do domu proti farnímu kostelu, do roku 1885. V roce 1885 byla

¹⁵⁸ VACHATA, c. d., s. 151.

¹⁵⁹ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945 1968, s. 65.

¹⁶⁰ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945 1968, s. 91.

¹⁶¹ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945 1968, s. 156.

na dlouhou dobu přestěhována do domu v Zahradní ulici č. 222. Jejím vlastníkem byl PhMr. Emil Schugo, jež ji vlastnil až do roku 1945. V poválečných letech spadala lékárna do národní správy pod vedením PhMr. Jaromíra Kříže, který tuto lékárnu vedl až do roku 1965. Tato stará lékárna byla přemístěna až po dostavbě nové polikliniky v 70. letech.¹⁶²

Zdravotnické zařízení jesle

V polovině června roku 1946 byly v Miřeticích u Klášterce v ulici Boženy Němcové otevřeny první jesle, kde byli přítomni ochránitelka jeslí poslankyně paní Hodinová, předseda okresní péče o mládež v Kadani Václav Klapík, předseda MNV Jaroslav Šafr a četní hosté. V závěru slavnosti byla přestřižena páska a následovala prohlídka tohoto zařízení. Večer se uskutečnila zábava, kde výtěžek z tohoto večera vynesl 17 474 Kč a byl poskytnut na další dovybavení jeslí. Vedoucí těchto jeslí se stala právě místopředsedkyně NF paní J. Krausová.¹⁶³

V roce 1954 převzal MNV do své správy budovu č. p. 116, což byla bývalá budova Správy čsl. lesů, kde byly zřízeny podnikové jesle pro zaměstnance Korek a ZKL a k 15. květnu tohoto roku navštěvovalo místní jesle v Miřeticích 51 dětí.¹⁶⁴

Městské prameny a vývoj lázeňství ve městě

Kláštepec nad Ohří je rovněž spjat s významnou historií využívání léčivých pramenů, která se datuje již k roku 1883, kdy bylo zjištěno zemědělcem Josefem Fickerem, že jeho voda ve studni měla kyselou chuť, ale zároveň velmi příjemnou. Potvrzením provedené analýzy se zjistilo, že jde o kvalitní léčivou minerálku, kterou mohli využívat nejen občané města, ale i lidé z blízkého okolí.

Roku 1896 se novým majitelem stal František Fieber, který pramen pojmenoval po své ženě Eugenii a započal s investováním značné částky do rekonstrukce pramene. Za jeho působení byl nad pramenem vystavěn pavilon a vybudován park v okolí. V této době byly položeny první základy lázeňství ve městě. 9. dubna roku 1898 byl tento pramen prohlášen léčivým pramenem.

Roku 1897 byl objeven další pramen, který napůl patřil městu a druhou půli spravoval místní spolek ostrostřelců, jež dostal jméno „Městský pramen“. Pramen začal roku 1901 spravovat klášterecký truhlář Josef Weber, a později se staral o oba prameny a vodu na trh

¹⁶² VACHATA, c. d., s. 153.

¹⁶³ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Kláštepec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945 1968, s. 16.

¹⁶⁴ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Kláštepec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945 1968, s. 174.

uváděl pod společným názvem „Klášterecká kyselka“. V průběhu dalších let se mu svou šikovnou prací a patřičnou reklamou podařilo podnik oživit a získat popularitu i za hranicemi. Ročně se v kláštereckém provoze plnilo na 1, 5 milionu litrových lahví. V roce 1929, kdy došlo ke zrušení ostrostřeleckých spolků v celé republice, přešel majetek tohoto spolku jen na město, které pokračovalo v tradici lázeňství a vytvářelo patřičné podmínky pro vylepšování prostředí města.

Tento objekt s prameny a parkem byl provazován až do roku 1950. Po tomto období, kdy nastala ve městě první vlna industrializace, lázeňství jako takové šlo do ústraní, a to mělo za následek chátrání lázeňského objektu, kdy došlo i k zabetonování „Městského pramene“. K jeho obnovení opět došlo až v začátku šedesátých let, kdy město ve spolupráci se státními lázněmi v Karlových Varech a Geologickým průzkumem začalo provádět přípravné práce k další obnově a rozvoji lázeňské zóny. Zpřístupněn byl ovšem pouze pramen Eugenie. V roce 1990 docházelo k obnovení dalšího léčivého pramene, který nesl název Klášterecký pramen.

V současné době se město může chlubit pěkným lázeňským objektem, kde se pacienti léčí především s vředovými chorobami žaludku a jinými zažívacími potížemi. Zároveň pro občany města je to prostředí, které slouží k pěkným procházkám a relaxaci.¹⁶⁵

Řešení romské otázky

V období 1918–1945 se místní správní komise jednotlivých měst snažily o to, aby Romy přiměly k trvalému usídlení a přestali vést kočovný život. Města se k nim stavěla netolerantně až represivně, řada občanů podávala petice, v nichž se vyjadřovala proti „řádění cikánů“. V roce 1928 nařídilo ministerstvo vnitra na československém území soupis tzv. kočovných a potulných Romů, kde jim byly následně vystaveny tzv. cikánské legitimace. Toto vystavení legitimací se často stávalo nástrojem neskrývané diskriminace či represí. Se stoupající nezaměstnaností a chudobou rostly nepřátelské projevy majority vůči Romům, které vyústily v období druhé světové války, kde vedly protektorátní administrativu k myšlence „definitivního“ řešení. Po válce se z koncentračních táborů vrátilo jen několik stovek Romů.

Po válce opět docházelo ke spontánní migraci Romů z venkovských oblastí Slovenska právě do odlišně fungujících městských průmyslových center severních Čech a Moravy, kde se pro ně právě vytvořila místa po odsunu německého obyvatelstva. Od padesátých let začal komunistický stát řešit romskou otázku na základě asimilačně-převýchovné politiky. Systematické snahy řešení romské otázky můžeme datovat od roku 1957, kdy ji lze

¹⁶⁵ VACHATA, c. d., s. 139.

charakterizovat jako střídání projevů netrpělivosti, povýšenosti, dokonce bezradnosti i uplatnění velmi radikálních opatření.¹⁶⁶

Do Klášterce nad Ohří v poválečném období přišlo 16 cikánských rodin, které byly umístěny do určených bytů, a bylo jim přiděleno zaměstnání. Vedení města se snažilo o potlačení identity Romů a řešilo bydlení sociálně znevýhodněných obyvatel ze státních peněz, zdůrazňovalo materiální a organizační rovinu. Zároveň se snažilo o prosazování zákonné povinnosti školní docházky, kde romské děti se začleňovaly do daných tříd národní a měšťanské školy. Bylo jim poskytováno prostřednictvím sbírek, oblečení, lůžkoviny a potravin. Romové se v tomto období začali zapojovat do života ve městě.¹⁶⁷

7 ŠKOLSTVÍ, KULTURA A SPORT

7.1. Školství

Vývoj školství do roku 1945

První zmínky o škole v Klášterci nad Ohří pocházejí již z roku 1584, kdy ve městě působil „školmistr“ Daniel Taust. Do roku 1723 nebyly žádné zmínky o tom, že by zde existovala budova školy, neboť vyučování do té doby probíhalo na faře místního kostela. K vystavení školní budovy došlo v roce 1723, která byla postavena Kryštofem Fictumem, ovšem jednalo se pouze o adaptaci staré fary na školní budovu. Roku 1774 schválením školního řádu pro normální, hlavní a obecné školy, zaváděním povinné školní docházky, se začalo ve městě rozvíjet školství. Roku 1726 zasáhl faru města požár a vyučování probíhalo v provizorních podmínkách, kde se jednak vyučovalo v domě Václava Fritsche v Miřeticích, byla otevřena jedna třída a v thunské hájovně byla otevřena druhá třída. Později pro špatný stavební stav hájovny se dokonce vyučovalo v kuželně tamějšího hostince. Roku 1861 Václavem Weinerem došlo k zakoupení parcely pod farou a byly položeny základy první školy. Tato budova školy byla roku 1864 vysvěcena místním farářem Antonem Tschochnerem a 1. září 1864 započal první školní den, kde školu navštěvovalo 38 žáků. Koncem 19. století vlivem zákona, kdy se začala povinná školní docházka prodlužovat na osm let, a školy měly působit tam, kde v okruhu jedné hodiny cesty po dobu nejméně 5 let žilo více než padesát dětí, se školství začalo vymaňovat z vlivu katolické církve a byl v českých zemích postupně likvidován

¹⁶⁶ FÓNADOVÁ, Laura, *Nenechali se vyloučit.*, 1. vyd., Masarykova univerzita, Brno 2014, ISBN 978-80-210 6574, s. 25.

¹⁶⁷ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945 1968, s. 189.

analfabetismus. Počet žáků ve škole se navyšoval a ve městě školu navštěvovalo 42 žáků.¹⁶⁸

V počátku 20. století se chodem školy zabývala obecní školní rada, která rozhodla, že v prostorách školní budovy budou umístěny obecná i měšťanská škola, které je navštěvovalo 80 žáků. S narůstajícím počtem žáků učinila rozhodnutí obecní školská rada o výstavbě další školy, kdy první základy byly položeny roku 1908 v prostranství, kde stále ještě tato škola stojí. Nová škola byla předána do užívání 4. října 1909, kde ji do roku 1914 navštěvovali pouze chlapci. Ke vzdělávání dívek začala sloužit škola na staré faře.

Roku 1914 obecní výbor odsouhlasil, že chlapeckou měšťanskou školu mohou navštěvovat i dívky, a to nejen z Klášterce, ale i z Miřetic a Útočiště. Další změny ve školství nastaly v roce 1926, kdy bylo zavedeno okresní úřadem vyučování češtiny na měšťanské škole, kde se čeština vyučovala tři hodiny týdně, ovšem na obecné škole byla výuka češtiny zamítnuta. Nejenom žáci, ale i učitelé se museli potýkat s těmito problémy, což jim značně ztěžovalo jejich práci se žáky.¹⁶⁹

Na konci 30. let došlo k dalším změnám této školy, neboť byla měšťanská škola přeměněna na školu distriktní, jenž znamenalo rozšíření jejího školního obvodu, a ke škole byly přiřazeny další obce: Petlery, Rašovice, Klášterecká Jeseň, Kotvina, a tím se navýšil i počet žáků. Na základě těchto změn došlo i ke změně v působnosti Obecní školní rady, kdy začala působit distriktní školní rada o pěti členech, jejíž čtyři zástupci byli zástupci Sudetoněmecké strany.¹⁷⁰ Za zmínku stojí, že v roce 1943 navštívil město i Konrad Henlein s početným doprovodem, kde je žactvo školy přivítalo. S koncem války bylo město sužováno vojenskými nálety, a od poloviny dubna roku 1945 se ve školách přestalo vyučovat úplně.¹⁷¹

Vývoj školství po roce 1945

Postupně ke konci roku 1945 se začal obnovovat provoz školy ve městě, jejíž základy byly položeny v roce 1908 a prvním ředitelem se stal pan Alois Andrlé.

Za jednu z prvních akcí této školy na jaře 1946 můžeme vyzdvihnout akci žáků měšťanské školy, kde žákovská samospráva měšťanské školy v Klášterci nad Ohří uspořádala mezi občany peněžní sbírku ve prospěch místní knihovny. Snaha žáků byla odměněna úspěchem, neboť odevzdali radě knihovny obnos ve výši 3 315 Kč. Obecná škola odevzdala také příspěvek formou několika knih. Žáci si tímto činem připomněli slova Edvarda Beneše, který řekl

¹⁶⁸ VACHATA, c. d., s. 143.

¹⁶⁹ VACHATA, c. d., s. 146.

¹⁷⁰ VACHATA, c. d., s. 150.

¹⁷¹ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1939-1945, s. 18.

„Veřejná knihovna pro mnohé kraje znamená téměř jediné kulturní středisko, jediný zdroj, odkud mohou spoluobčané čerpat z pramenů osvěty, kultury“. Při předávání těchto sbírek v místní knihovně vystoupil dětský pěvecký sbor měšťanské školy, který řídil učitel hudby a kapelník Josef Martínek¹⁷²

Na základě vydaných rozhodnutí městské rady byly ve městě od roku 1947 zřízeny dvě mateřské školy, dvoje jesle a odborná škola keramická, která si vyžádala větších nákladů, neboť došlo ke zřízení nové učebny a rozšíření učitelského sboru, který pořádal pro občany města různé zaškolovací kurzy, aby mohli najít své pracovní příležitosti v klášterecké porcelánce.¹⁷³

Školství ve městě se postupně rozšiřovalo. Od roku 1947 se vyučovalo již opět ve dvou budovách, kdy národní škola otevřela další třídy, takže zahájila provoz v osmi třídách stávající nové školy a měšťanská škola měla k tomuto roku celkem pět tříd a působiště bylo přesunuto do prostor tehdejší dívčí školy. Tyto třídy byly vybaveny novým nábytkem, jejichž prostředky ke koupi tohoto nábytku byly získány dobrovolnými směny pracovníků v místních továrnách. Tuto školu navštěvovalo celkem 236 žáků¹⁷⁴

V rámci reorganizace školství ve městě došlo dne 3. září 1948 k zahájení školního roku jednotné střední školy, kdy žáci museli splňovat osm let školní docházky. K žákům a působícím učitelům promluvil předseda MNV pan Pekárek, který vyzdvihl i význam jednotné střední školy. Zároveň byl i představen ředitel školy, kterým byl Jan Dušek a noví vyučující, kterými byli například Jarmila Jarošová, Bohumila Hanzlíčková, Jan Mrhan, Ludmila Kalivodová a Jan Procházka.

S postupným nárůstem žáků bylo třeba řešit otázku dalších prostor pro vzdělávání žáků, a proto dne 15. 5. 1950 se konala schůze rodičovských sdružení, spojená s členskou schůzí rodičů mířetických dětí a za účasti zástupců okresu, místopředsedy ONV pana Kroce a referenta ONV pana Kremáčka, kde byla projednána otázka o umístění národní školy (šesti tříd), mateřské školy a jeslí do objektu „Svobodná Korea“. Po různých stavebních úpravách byl provoz školy zahájen 1. září 1950.¹⁷⁵

Žáci této jednotné střední školy byli velmi snaživí a pracovití, často se zúčastňovali různých kulturních soutěží a vystoupení, za zmínku stojí „Soutěž tvořivosti mládeže“, kde se

¹⁷² SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 25.

¹⁷³ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 38.

¹⁷⁴ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 70.

¹⁷⁵ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 91.

okresní kolo konalo právě v Klášterci nad Ohří ve dnech 26. a 27. března 1950 v sálech TOS a restauraci u Voříšků. V bohatém programu se vystřídali jednotlivci i celé soubory. Vítězem ve sborovém zpěvu se právě stal žákovský sbor střední školy v Klášterci, který řídila paní učitelka Ludmila Kalivodová. Nejstarší žáci v počtu 33 žáků se zúčastnili brigády ve svém patronátním závodě TOS, kde odpracovali 198 hodin jako poděkování za poskytnutý prostor patronátního závodu při pořádání soutěže.¹⁷⁶

Za další zmínku, která svědčí o jejich pílí a pracovitosti je to, že žáci jednotné střední školy podepsali na začátku školního roku 1950 dobrovolné závazky ke zlepšení prospěchu v jednotlivých předmětech a zároveň při schůzi žákovské organizace se rozhodli vyzvat k soutěži i střední školu v Kadani, se kterou pak soutěžili v prospěchu, docházce, sběru surovin, v práci žákovské organizace, odpracovaných brigádnických hodinách a výsledcích práce zájmových kroužků. Již v září žáci jednotné střední školy v Klášterci odpracovali 4657 hodin, kdy pracovali na státním statku v Poláky u Kadaně. Dále se žáci na žákovském shromáždění usnesli, že uspořádají sbírku pro trpící korejské děti, jejíž částka pak činila 2 366 Kč.¹⁷⁷

Ve škole se díky těmto aktivním žákům začalo rozvíjet pionýrské hnutí, kdy dne 31. 5. 1951 se konal v kině „Moskva“ první slib pionýrů klášterecké střední školy, kde byli přítomni rodiče těchto žáků.

V rámci reorganizace změn ve školství, kdy byla nastavena povinná školní docházka, museli žáci v závěru svého působení složit závěrečné zkoušky, formou účtů z vykonané práce, které probíhaly ve dnech 11. 6. – 16. 6. 1951. Těchto závěrečných zkoušek se zúčastnilo 36 žáků a žákyň, kterým předsedala zkušební komise ze zástupců nejlepších školních pracovníků, kde předsedkyní byla Milada Blažková, ředitelka národní školy v Kadani, a ostatními členy byli např. paní Alena Procházková, pan Jan Dušek a Jindřiška Fontánová.

Žáci k těmto zkouškám přistupovali zodpovědně, o čemž svědčily i výsledky. Již písemné práce, které se konaly ve dnech 8. a 9. 6. 1951 nasvědčovaly tomu, že je žactvo dobře připraveno, neboť z 36 žáků složilo 13 žáků zkoušky s vyznamenáním. S těmito zkouškami byl spojen i nábor 15letých žáků do výroby, neboť se komisi podařilo splnit stanovené kvóty pro hornictví a hutnictví. Během těchto zkoušek byli přítomni i zástupci krajského a okresního národního výboru, kteří byli při závěrečném hodnocení spokojeni jednak s výsledkem žáků, ale i s výsledkem pedagogů, kteří žáky připravovali.¹⁷⁸

¹⁷⁶ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 120.

¹⁷⁷ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 105.

¹⁷⁸ Tamtéž, s. 127.

Při slavnostní ukončení školního roku dne 30. 6. 1951, které proběhlo v zámeckém parku, byli po zhodnocení celoroční práce ředitelem Janem Duškem odměněni nejlepší žáci za rok 1951 a zároveň jim byly předány diplomy a věcné dary. Při této významné události byly 35 žákům předány i odznaky zdatnosti z rukou pana učitele Jana Procházky.

Město se dokázalo starat i o naši předškolní mládež, neboť v prostorách Thunské porcelánky byla za účasti zástupců lidosprávy a rodičů dětí předána nová mateřská školka. Mateřskou školku předal za MNV pan Jan Dušek, který ve svém krátkém projevu vyzdvihl význam tohoto zařízení. Toto otevření mateřské školky bylo spojeno s pečlivě připravenou ukázkou celodenního zaměstnání dětí pod vedením Milady Čtvrtníčkové, která v závěru poděkovala za hojnou podporu rodičů dětí a podniku Thun za jeho patronaci nad touto školkou.¹⁷⁹ Žáci se také zúčastňovali různých zemědělských brigád, aby pomohli městu. Za zmínku stojí sběr mandelinky bramborové, pomoc při jednocení řepy nebo sklizeň brambor, kde k těmto pracím přistupovali velmi zodpovědně a určitou měrou přispěli zemědělcům města.¹⁸⁰

Postupně ve městě vzrůstal počet školní mládeže, takže ve školním roce 1954-1955 přivítal pan ředitel František Marhan 550 žáků, kteří navštěvovali 17 tříd školy a postupně vzrostl i počet učitelů, který se v tomto školním roce rozrostl o šest nových učitelů-začátečníků. V závěru školního roku pan ředitel František Marhan zhodnotil dne 3. května 1955 na schůzi MNV chování a prospěch žáků, kdy se chování žáků stávalo vážnou slabinou ve výchovné práci. Ve škole bylo zjištěno několik případů krádeží, které byly provedeny před dospělými. Došlo i ke zhoršení prospěchu žáků, neboť v I. čtvrtletí činilo procento propadajících žáků 17 %, ve II. čtvrtletí činilo procento propadajících žáků 10 % a ve III. čtvrtletí činilo procento propadajících žáků 11 %.¹⁸¹

V průběhu dalších let začalo docházet ke zlepšování studijních důsledků, kdy na listopadovém plenárním zasedání informoval ředitel školy František Marhan, že v I. čtvrtletí školního roku 1956-1957 bylo propadajících žáků méně o jedno procento, průměrný prospěch si žáci vylepšili o čtyři desetiny. Co se týkalo chování, tak učitelé se neustále potýkali se špatným chováním a kázní, kdy rodiče neumožňovali žákům řádnou přípravu na výuku a o tomto stavu byla informována i rada města, která se tímto problémem zabývala.

¹⁷⁹ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 129.

¹⁸⁰ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 156.

¹⁸¹ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 175.

Roku 1956 byla zahájena stavba další střední školy, kdy v průběhu oslav 1. Máje mohli občané města hlédnout obrazový materiál, který se týkal výstavby nové školy. Na výstavbě této školy se především podíleli „hraničáři“ (pracovníci stavitelského závodu, kteří daleko od rodin budují nové stavby). Tato stavba byla dokončena v srpnu 1957, a počátkem září došlo k oficiálnímu otevření školy, kde ředitelkou školy byla jmenována Milada Dušková. Otevřením této školy byl z důvodu narůstajícího počtu žáků vyřešen i problém výuky na směny.¹⁸²

Žáci střední školy se podíleli i na kulturním dění města, kde např. 28. června 1956 v rámci činnosti dramatického kroužku pod vedením paní Emy Aueverkové, uspořádali dvě divadelní představení s názvem „Popelka“, kdy v rámci odpoledního představení se zúčastnilo 400 žáků a v rámci večerního představení se zúčastnilo 300 návštěvníků. Následujícího dne pak na nádvoří školy vystoupil předseda MNV, aby zhodnotil výsledky školy, kdy vzornými pracovníky Sdružení rodičů a přátel školy se stali např. občané Ema Aueverková, Josef Kovář, a Kateřina Leflerová, kteří byli odměněni věcnými dary. Zároveň byli odměněni i nejlepší žáci, kteří z rukou předsedy MNV obdrželi knižní dar.¹⁸³

7. 2 Kultura

Poválečná kulturní činnost občanů města se po odsunu německého obyvatelstva znovu utvářela především prostřednictvím zájmových spolků, které byly v minulosti organizátory společenského i politického života. Tělocvičný spolek Sokol začal působit ve městě od roku 1936, kdy byla založena pobočka tělocvičné jednoty Sokol. K dalšímu spolku patřil zejména dramaticko-ochotnický spolek „J. K.Tyla“, jehož členové již 22. září 1945 vystoupili se hrou „Bývalý Čechové“. Předsedou tohoto spolku byl zvolen Petr Kovář, místopředsedou Ladislav Fabián a jednatelkou Vlasta Homérová a šestičlenný režisérský sbor v čele s Aloisem Hojákem. 27. dubna 1946 uvedl tento spolek své další představení s názvem „U naší kapličky“, kterou režíroval Jaroslav Laube, hudební doprovod spadal pod taktovku Ladislava Roztočila a kulisy měl na starosti František Kroupa. Toto představení se odehrálo v sále kláštereckých strojírny, kde se prozatím odehrávaly všechna kulturní vystoupení a zároveň pravidelné pořady a oslavy květnových dnů, 28. října, Říjnové revoluce, narozenin T. G. Masaryka, Edvarda Beneše i 50. narozenin Klementa Gottwalda.¹⁸⁴

¹⁸² SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968 s. 206.

¹⁸³ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 195.

¹⁸⁴ VACHATA, c. d., s. 164.

Významné místo v kulturním životě města zastávala i dětská dechová hudba, kterou založil učitel hudby a kapelník Josef Martínek. Dne 11. května roku 1946 v Klášterci nad Ohří v restauraci Moskva ustanoveno Rodičovské sdružení dorostenecké hudby ve složení: předsedou tohoto výboru se stal pan František Majer, jednatelem pan Josef Jakoubek, pokladníkem pan Oldřich Brchl a revizory účtů páni Josef Staněk a Stanislav Vaňourek. Sdružení dorostenecké dechové hudby si určilo za hlavní cíle zejména podporování naší mládeže k lásce k hudbě a zároveň tuto hudbu propagovat prostřednictvím různých vystoupení, kdy 26. dubna 1947 prvně vystoupila před kláštereckým publikem v zaplněném sále kláštereckých strojíren, kde vystupovalo 35 chlapců ve věku od 8 let do 13 let, a získali si u publika bouřlivý ohlas. Následovala řada úspěšných vystoupení, jakým byl např. slavnostní koncert žákovské hudby uspořádaný dne 9. listopadu roku 1947 v prostorách kláštereckých strojíren, kde vystoupilo padesát hochů hudebního souboru pod vedením kapelníka Josefa Martínka.¹⁸⁵

Dětská dechová hudba vystupovala i při zahájení na všesokolském sletu roku 1948 a zároveň měla při té příležitosti možnost zahrát i prezidentu republiky Klementu Gottwaldovi, který si přál, aby mu zahráli valčík „Večer na moři“ a národní písně.¹⁸⁶

Společenský život občanů města se jednak soustředil do kulturního domu, který se nacházel nejprve ve starém pivovaru, jenž byl konfiskátem Thunského majetku, později se MNV zadal místnímu staviteli Josefu Bouškovi vypracovat návrh na adaptaci bývalého pivovaru na kulturní dům, kde by mohly zahájit činnost jednotlivé spolky jako např. divadelní spolek, tělovýchovný spolek, dále přednáškový a biografický sál a v neposlední řadě společenská místnost s knihovnou a čítárnou. Tím se jednak navýšila kapacita kulturního domu a zároveň vylepšilo kulturní prostředí pro občany města. V roce 1946 začaly stavební úpravy v objektu pivovaru, kde došlo ke zbourání přebytečných objektů pivovaru. Tyto práce byly uskutečněny v rámci svépomoci občanů města.¹⁸⁷ Stavba tohoto kulturního domu byla dokončena v září roku 1949, kdy při slavnostním otevření vystoupil divadelní spolek Tyl se svou veselou hrou se zpěvy „Náš svatý Vavříneček“ ve spolupráci s Martínkovým dětským orchestrem.¹⁸⁸

¹⁸⁵ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968 s. 17.

¹⁸⁶ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 77.

¹⁸⁷ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968 s. 46.

¹⁸⁸ Tamtéž, s. 106.

V rámci kulturního života občanů města dne 21. dubna 1948 došlo ve městě Klášterci k utvoření výboru pro zřízení kulturního družstva, kde se členy stali Václav Křížek, akademický malíř, Jan Dušek, ředitel měšťanské školy, Jan Jiránek obchodník a Alois Andrlé, odborný učitel, jejichž úkolem bylo šířit kulturní život ve městě a zároveň je hospodářsky podložit.

Svátku práce roku 1949 se občané města zúčastnili v okresním městě Kadaň, kde v mohutném průvodu šli pracující kláštereckých závodů, spolky a zemědělci. Výrazně se také vyjímalý alegorické vozy s vyčíslenými hospodářskými výsledky. Tohoto průvodu se zúčastnilo 4 700 osob. Za klášterecký závod TOS vystoupil pan Josef Sládek, který prohlásil, že tento závod si svůj závazek k 1. máji splnil na 90, 5 %. Tato veselice byla zakončena slavnostním defilé armády, SNB a lidových milic.¹⁸⁹

V den oslav 28. října 1949 v prostranství kláštereckého zámku proběhla schůze pléna MNV za přítomnosti předsedy okresního národního výboru Josefa Mrázka. Tuto schůzi zahájil místopředseda MNV Jan Dušek, který zhodnotil význam 28. října, hovořil o spojitosti tohoto státního svátku s Velkou říjnovou revolucí a zdůraznil sílu revolučního ducha českého národa. V závěru svého vystoupení oznámil členům pléna, že dosavadní předseda MNV Josef Hejsek se ujal funkce bezpečnostního referenta ONV v Kadani a požádal členy o podání návrhu na nového předsedu. Jednomyslně byl novým předsedou zvolen Alois Helebrant.¹⁹⁰

V rámci březnových dní roku 1952 město navštívil spisovatel Václav Řezáč, jenž byl autorem knihy „Nástup“, která pravdivě popisovala zdejší pohraniční území. Beseda se spisovatelem, laureátem státní ceny, se uskutečnila v sále ZKL, kde vlastní zahájení provedl pan Horn, jenž uvítal všechny přítomné hosty a po předání květinových darů přečetl několik úryvků z knihy. Pak následovalo vystoupení samotného autora, který uvedl, že od 12. 5. 1945 se rozjel jako žurnalista do pohraničí, kde navštívil jednotlivá místa tohoto pohraničí (např. Cheb, a Aš). V prvních dnech po válce se setkával s Američany, kteří sice nosili americkou vojenskou uniformu, ale byli německého původu a počínali si velmi sebevědomě. V závěru jeho vystoupení následovala diskuse, kde autor odpovídal na dotazy posluchačů.¹⁹¹

Jednou ze součástí kultury ve městě byly i dvě místní kina, kdy kino Moskva se nacházelo na kláštereckém náměstí a druhé kino Praha se nacházelo v Miřeticích. Dne 25. května 1951 bylo v kině Praha zahájeno filmové jaro, kde byl v rámci prvního představení

¹⁸⁹ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945–1968, s. 98.

¹⁹⁰ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945–1968, s. 105.

¹⁹¹ Tamtéž, s. 139.

promítán film „Kubánští kozáci“, který měl sloužit jako propagace k zapojení zemědělců do kolektivizace vesnice. Toto kino bylo standartním kinem, kde se promítalo každý den a vždy v neděli bylo zařazeno filmové představení pro děti. V březnu roku 1957 bylo převedeno mezi kina I. třídy, tím se měla zlepšit dodávka filmů, a současně bylo upraveno vstupné, které činilo 3 Kč za představení. Zatímco klášterecké kino Moskva používalo ke své produkci pouze úzký film a postupně se stávalo skupinou tzv. premiérových kin. Počátkem ledna 1959 vznikl požár v restauraci, která byla součástí kina. Na základě zprávy vyšetřovací komise bezpečnosti byl požár zapříčiněn vznícením trámu, který byl zazděn do komína. Některé zařízení kina bylo ovšem zachráněno prostřednictvím občanů Františka Moravce a Jiřího Slivoně, kteří demontovali aparaturu v promítací kabině. Při zdolávání požáru pomohl požárnický sbor z Kadaně a Pruněrova a vojáci. Zachráněná promítací aparatura byla prozatímně umístěna do budovy č. p. 10. V nové místnosti došlo k přestavbě, prostor byl dlouhý, s 15 řadami sedadel, kde se počátkem dubna začalo promítat. Činnost kláštereckého kina byla koncem roku 1959 odměněna diplomem nejlepšího kina na okrese Kadaň.¹⁹²

Koncem 50. let byl film označen za nejmasovější umění a měl plně sloužit politice. V 60. letech se zrodila československá filmová vlna, která hluboce zapůsobila na kulturu a společnost, kdy čeští filmoví umělci znovu patřili k evropské filmové špičce.¹⁹³

Historickou a kulturní doménou města je bezpochyby zámek se zámeckým parkem. Za zakladatele tohoto zámku lze považovat rod Fictumů, který tu v roce 1514 nechal postavit poměrně prostý panský dvůr. V roce 1574 došlo k rozšíření panského sídla, a obohacení o věž zámku. Posledním z rodu Fictumů Kryštof se stal iniciátorem vzniku štukových kleneb v přízemí a došlo k dostavbě zámku o další křídla. Počátkem 17. století po konfiskaci majetku zámku ho získal rod Thunů, kdy bylo přistaveno čtvrté křídlo zámku, čímž vzniklo vnitřní nádvoří zámku. V roce 1666 tento rod pověřil italského architekta Rossi de Luca přestavbou zámku. Zámek získal typickou barokní podobu s obloučitým portálem v průčelí. Kolem zámku byla založena rozsáhlá zahrada s vodotrysky. Zámeckou zahradu později doplnily sochy Mistra Jana Brokoffa z let 1685–1687, kdy byl v thunských službách. Po požáru roku 1856 byl přestavbou pověřen stavitel Václav Hagenauer, který dal zámeckou věž zvýšit o jedno patro a celému zámku dal podobu dnešní gotiky. V roce 1950 provedla Národní a kulturní komise odbornou restauraci jeho místností a Umělecko-průmyslové muzeum v Praze v něm zřídilo

¹⁹² SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945 1968, s. 241.

¹⁹³ KVAČEK, c. d., s. 211.

největší expozici českého a cizího porcelánu.¹⁹⁴

Dne 6. září roku 1953 v prostorách zámku proběhl slavnostní akt otevření muzea porcelánu za přítomnosti zástupců památkového úřadu, činitelů okresních a místních orgánů. V rozsáhlých dvaceti sálech byl umístěn jak porcelán ze zahraničí, tak i z podniků našeho státu. V sálech v přízemí byl vystavován porcelán čínský, japonský a míšenský. Jeden sál byl věnován sbírkám znázorňujícím postup při výrobě porcelánového zboží i s nezbytným hrnčířským kruhem. Sály v patře zámku byly plně věnovány sbírkám porcelánu z Československa, a to jak užitkovému jídelnímu porcelánu, tak i figurálnímu porcelánu i četným plastikám. Pracovníci, kteří sestavovali tyto sbírky, postupovali při seřazování chronologicky od nejstarších výrobků, až po současný porcelán. Zřízením muzea porcelánu našel klášterecký zámek důstojné uplatnění svým rozsahem i významem pro širokou veřejnost.¹⁹⁵

7.3 Sport

Jedním z nejmasovějších sportovních spolků ve městě se stal z podnětu učitele O. Egerera Německý tělocvičný spolek, který vznikl 8. července 1871. Tomuto spolku hrabě Thun přenechal panské pole vedle pivovarské zahrady pro účely cvičiště. Postupně pak vznikl v Klášterci ještě Dělnický tělovýchovný sportovní spolek a 1. německý spolek pro zimní sporty. Těmto sportovním spolkům město propůjčilo hřiště a cvičiště na parcelách 162/1 a 163 u Kyselky. Dělnický tělocvičný spolek vedle řady vystoupení svých členů uspořádal v roce 1921 a 1925 okresní sportovní slavnost, které se zúčastnilo 90 členů a 43 žáků a žákyň. Ke svému 30. výročí založení se konala slavnost a průvod městem.¹⁹⁶

Po druhé světové válce se politické strany města dohodly, že nebudou ve městě zřizovat svůj tělovýchovný odbor, ale že všichni jeho členové vstoupí do Sokola a MNV se zavázal, že této organizaci pomůže zakoupením náradí a zřízením hřiště a tělocvičny.¹⁹⁷

Ze dne 15. března 1947 získala tělocvičná jednota Sokol přípisem národního pozemkového fondu čj. 13 719/47 sál v zámku, kde svou činnost konala čtyřikrát týdně. Sál byl poměrně malý, ale měl tu výhodu, že se tu cvičenci mohli sházet i v zimních měsících, neboť se zde mohlo topit. V této místnosti se nacházel i klavír, pomocí něhož mohli cvičenci rozvíjet svůj pohyb prostřednictvím hudby. V neposlední řadě byl tento sál propůjčen místnímu národnímu výboru pro konání schůzí.

¹⁹⁴ VACHATA, c. d., s. 200.

¹⁹⁵ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968 s. 157.

¹⁹⁶ VACHATA, c. d., s. 156.

¹⁹⁷ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968 s. 27.

Činnost této jednotné tělovýchovné jednoty Sokol byla bohatá. Spolupracovala s ostatními tělovýchovnými jednotami např. z Vejprtska, kdy dne 14. září 1947 předvedly v sále Kláštereckých strojírů první tělocvičnou akademii. Ukázky prostných, tanců a cvičení na nářadí měly vysokou úroveň a staly se dobrou propagací sokolské myšlenky.¹⁹⁸

Po roce 1948 se tělovýchovná jednota Sokol stala význačnou složkou našeho kraje, a protože neměla dostatečné prostředky k řádnému provádění činnosti, pomohl jí místní národní výbor, který pamatoval ve svém plánování na vybudování stadionu, plovárny a tělocvičného sálu. V rámci řešení otázek tělovýchovné jednoty byla ustanovena komise, jejímiž členy byli za ÚV NF Jan Dušek, Jiří Lipš, Bohumil Hájek, Antonín Švamberk a za tělovýchovnou jednotu Sokol František Klem, Jan Procházka a Ladislav Šebek. Postupně docházelo k rozšiřování této tělovýchovné organizace, kde další aktivní organizací se stal turistický oddíl místního Sokola, který měl ve správě chatky a loděnici u řeky, a celkem měla tělovýchovná organizace 120 členů a 30 dorostenců. Dalším oddílem ustanoveným pro jednotu Sokol byl oddíl míčových her v roce 1950, jehož členem byl zvolen trenér Jan Matlas. Tento oddíl sehrál zápas na svém hřišti s Kladnem, kde sice prohrál 2:1, ale byl to velmi přijatelný výsledek pro začínající oddíl. Zároveň docházelo k rozšiřování prostor tělovýchovné organizace, které se uskutečnilo v roce 1950, kdy sokolská jednota vyzvala členy, aby se zúčastnili prací na výstavbě tělocvičny v prostorách starého pivovaru. Tyto práce započaly dne 23. dubna.¹⁹⁹

V rámci osvěty pořádal dne 22. 5. 1951 klášterecká jednota Sokol-oddíl kopané na svém nově otevřeném hřišti instruktáže o sportu a sportovní činnosti, jak je zdravé sportovat, pro nečleny Sokola. Při této akci se našla řada občanů, kteří projevíli zájem o sport. Mnozí z nich v dalších letech získali Tělovýchovný odznak zdatnosti. Velmi vydařenou kulturní akci tělovýchovné jednoty Sokol představovala akce „Sokolský den“, kde se do akce zapojily všechny oddíly. Dějištěm kulturního dne se stalo okolí Kyselky s hodnotnými cvičeními, jak prostnými, tak i nářadovými, kde svá vystoupení předvedli starší žáci i dospělí. V odpoledních hodinách byl během Kláštercem odstartován závod zdatnosti. Dále své činnosti předvedly oddíly kopané, volejbalu a místního cyklistického oddílu, který uspořádal závod na 10 km v okolí Klášterce.²⁰⁰

Slavnostní sportovní událostí se stala místní spartakiáda, která byla uspořádána

¹⁹⁸ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 54.

¹⁹⁹ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 85.

²⁰⁰ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 123.

9. května v roce 1955 v odpoledních hodinách na hřišti v Miřeticích. Po zahájení v 15 hodin se hřiště proměnila v pestrobarevnou paletu cvičenců. Na zakončení pořadu místní spartakiády se sehrálo utkání v kopané místního fotbalového oddílu.²⁰¹

Ve dnech 6.–9. září roku 1956 v Klášterci proběhla významná sportovní událost, kterou pořádal místní oddíl kanoistiky „Přebor Československé republiky ve vodním slalomu“. Tohoto přeboru se zúčastnilo 300 kanoistů, kteří byli ubytováni v internátě Thunské porcelánky a v závodní noclehárně n. p. Korek. O stravování se starali zaměstnanci hotelu Slavie. V tomto závodě se naši klášterečtí sportovci ukázali v tom nejlepším světle, když v jednotlivcích obsadili Václav Podaný osmé místo a Ladislav Řeháček dvacáté čtvrté místo.²⁰²

V rámci akcí „Z“ se v roce 1956 započalo s výstavbou sportovního stadionu, kdy v roce 1957 byla dokončena i bytová jednotka pro správce stadionu. Členové oddílu odbíjené vybudovali tři kurty na volejbal, zároveň došlo k vybudování atletických. Byla dokončena úprava svahů a vybudování stupňovitého hlediště. Ke dni 31. května roku 1959 bylo na výstavbě stadionu odpracováno již 6 000 brigádnických hodin, kde náklady činily 140 000 Kč, a hodnota díla dosáhla částky 318 000 Kč. Největší zásluhy na této výstavbě měli členové stavební komise ve složení: Josef Voska, Václav Šíma, Jan Jírovec a Václav Cajthaml, kteří zároveň patřili i k nejobětavějším pracovníkům při výstavbě stadionu.

V neposlední řadě bych se chtěla zmínit o činnosti hokejového klubu města, kde na základě výpovědi místního pamětníka Václava Cajthamla jsem se dozvěděla, že se stal s panem Václavem Šímou a Jiřím Šnajdrem spoluzakladatelem oddílu ledního hokeje. Tito pánové položili základní kameny tomu, co se dnes nachází v našem městě, kterou je krásná a velmi udržovaná sportovní hala, zázemí pro hokejisty, školská zařízení, a v neposlední řadě pro veřejnost. Václav Cajthaml stál u zrodu tohoto prvního místního přírodního stadionu, po té výstavby mantinelů, osvětlení, umělého ledu a v neposlední řadě také jeho zastřešení. Za svoje zásluhy byl u příležitosti 60. výročí oslav ledního hokeje oceněn Cenou města.²⁰³

²⁰¹ SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 185.

²⁰² SOkA Chomutov se sídlem v Kadani, fond MěNV Klášterec nad Ohří, sign. 0141, kronika z roku 1945-1968, s. 201.

²⁰³ Zaznamenáno z rozhovoru s místním pamětníkem Václavem Cajthamlem dne 15. dubna 2018.

ZÁVĚR

Československo během let 1945 – 1960 prošlo z hlediska politického, hospodářského a sociálního vývoje několika významnými mezníky. Válečné i poválečné změny zasáhly město Klášterec nad Ohří jako součást pohraničí velmi intenzivně. Odsun německého obyvatelstva zásadně ovlivnil život místních občanů. V pohraničních oblastech se začaly zhoršovat vztahy mezi Čechy a Němci, což se projevilo i v rozložení politických sil poválečného období. Tato situace později přispěla k vítězství Komunistické strany v roce 1948. V této době skončila poslední fáze odsunu německých obyvatel. Z původních 5650 Němců jich bylo 5150 deportováno. Během tohoto poválečného odsunu bylo znatelné emoční vypětí československých obyvatel. Stejně jako museli během války Židé nosit žlutou hvězdu na důkaz své rasové příslušnosti, byli sudetští Němci odlišováni od československých občanů bílou páskou na ruce.

V následujícím období bylo město osidlováno bezzemky, jimž byla přidělena zkonfiskovaná půda a usedlosti. Obnova řemesel a hospodářství byla poznamenána neoborností nových přistěhovalců. V 50. letech se pozvolna připravoval přechod k jednotnému zemědělskému družstvu a zvýšila se prosperita národních podniků. Odvětví těžkého průmyslu zde zastupuje Závod kuličkových ložisek. Výrobu ložisek zde zajišťovala již za války německá firma SUMAG, která zde zpracovávala válečný materiál pro letecký průmysl. Po válce se podnik dostal pod národní správu a rozjel se zde program výroby obráběcích strojů. Pro velký nárůst potřeby se zde od roku 1953 vyrábí výhradně ložiska. Lehký průmysl zastupují ve městě dva závody. Již v roce 1794 zde započala výroba porcelánu. Významným mezníkem byl rok 1945, kdy byla Thunská továrna na výrobu porcelánu znárodněna. Druhým závodem byl Korek, jehož založení se datuje k roku 1950. Místní výroba korkových zátek započala již koncem 19. století v malých dílnách. Za 2. světové války byla zavedena i výroba zátek z lakovaného plechu a těsnění bylo nahrazeno vložkami z papírové impregnované lepenky. K zásadní přeměně podniku došlo roku 1994, kdy se z podniku stala akciová společnost. Po této změně dochází k úpadku společnosti a v roce 2002 se dostává do konkursu. Nyní slouží prostory pouze pro komerční účely.

Významnou částí hospodářství je zde i lesnictví a zemědělství, které bylo vždy nedílnou složkou obživy místních obyvatel. Po odsunu německého obyvatelstva v polovině 20. století zůstala větší část zemědělské půdy neobdělávaná. Vzniklou krizi řešil MNV města Klášterec nad Ohří, který nejprve stanovil výměry půdy jednotlivým nově příchozím zemědělcům, a poté

započal s kolektivizací zemědělství. Po válce došlo ke spojení Klášterce nad Ohří s vesnicí Miřetice. Hlavním důvodem byla opuštěná miřetická zemědělská půda, která byla následně využita k výstavbě nových obytných domů a místních podniků. Během 60. let dynamicky narůstal rozvoj města. Tento růst eskaloval výstavbou tepelných elektráren, díky nimž došlo k vybudování nových sídlišť v Klášterci nad Ohří.

V další letech vzrůstal počet obyvatel, což vedlo i k rozkvětu sociální struktury. Postupně vznikla další školská a zdravotnická zařízení. Byly otevřeny dvě mateřské školky, jesle, základní škola a také odborná škola keramická. Sportovní zázemí a vyžití zajišťovala tělovýchovná jednota Sokol. S pomocí místního MNV se započalo s budováním sportovních prostorů, hřišť a tělocvičen. Od počátku 20. století se město snaží o začlenění a socializaci romských obyvatel.

Ve sledovaném období 1945-1960 jsou zachyceny proměny života místních lidí. Poválečné dění pravděpodobně výrazně ovlivnilo levicové politické smýšlení obyvatelstva v pohraničí, čehož značně využila Komunistická strana Československa, jež tím získala možnost nastolit totalitní režim v zemi. Z hospodářského hlediska se město v následujících letech vyrovnalo s důsledky válečného i poválečného dění. Díky prosperitě národních podniků a zemědělského družstva město vzkvétalo a rozrůstalo se. Současné vedení města dodnes těží finanční kapitál z prodeje a pronájmu bytů a nebytových prostor či místních podniků. Ve srovnání s daným obdobím dochází po převratu v roce 1989 k celkové stagnaci vývoje města. V současnosti dokonce odrazuje místní občany nárůst nezaměstnanosti a kriminality, což vede k úpadku kulturního života a odlivu místních obyvatel.

8 SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY

8.1 Prameny

8.1.1 Archivní prameny

Osobní archiv Dörfla Petra

Osobní archiv Krále Miloslava

Osobní archiv Krejsy Jaroslava

Podnikový archiv kláštereckého porcelánu

 fond Národního podniku kláštereckého porcelánu

Podnikový archiv n. p. Korek

 fond národního podniku Korek

Státní okresní archiv Chomutov se sídlem v Kadani

 fond Městský národní výbor Klášterec nad Ohří

8.1.2 Tiskem vydané prameny

MANDELÍKOVÁ, Dagmar: *Karlovarský porcelán 1794 – 1994*. UMP, Praha 1994, ISBN 80-7101-026-X

8.1.3 Tisk

Kováč, 1956

8.1.4 Orální historie

Rozhovor Jany Bočkové s Miloslavem Králem, 28. ledna 2018, Klášterec nad Ohří

Rozhovor Jany Bočkové s Emilií Čvírovou, 20. února 2018, Klášterec nad Ohří

Rozhovor Jany Bočkové s Václavem Cajthamlem, 15. dubna 2018, Klášterec nad Ohří

8.2 Literatura

CUHRA, Jaroslav et al: *České země v evropských dějinách*, 1.vyd. Praha, Paseka 2006, ISBN 80-7185-794-7

FÓNADOVÁ, Laura: *Nenechali se vyloučit.*, 1. vyd., Masarykova univerzita, Brno 2014, ISBN 978-80-210 6574-2014

KAPLAN, Karel: *Československo v letech 1945–1948*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství 1991, ISBN 80-04-25699-6.

KAPLAN, Karel: *Kronika komunistického Československa. Doba tání 1953–1956*, Brno, Barrister & Principal 2005, ISBN 80-86598-98-5.

KAPLAN, Karel: *Národní fronta 1948–1960*, Praha, Academia 2012, ISBN 978-80-200-2074-1.

KULHÁNEK, Jiří: *Chomutovsko slovem a obrazem*, 1. vydání. Severografie Most. 1996

KVAČEK, Robert: *České dějiny II*, 1. vyd. Praha, SPL PRÁCE 2002, ISBN 80-86287-48-3

MENCL, Vojtěch a kol.: *Křížovatky 20. století*, 1. vydání, Naše vojsko, Praha 1990, ISBN 80-206-0180-5

OTČENÁŠEK, Jaroslav: *Němci v Čechách po roce 1945*, Praha: Etnologický ústav Akademie věd ČR v Praze, Scriptorium, 2006, ISBN 80-85010-92-5

PERNES, Jiří, *Krize komunistického režimu v Československu v 50. letech 20. století*, Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury 2008, ISBN 978-80-7325-154-3

RAK, Petr: *Historie a současnost podnikání na Chomutovsku, Kadaňsku a Vejprtsku*. 1. vydání. Městské knihy, s. r. o., 2003. ISBN 80-86699-13-7

STANĚK, Tomáš, *Poválečné „excesy“ v českých zemích v roce 1945 a jejich vyšetřování*, Praha: Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd České republiky 2005, ISBN 80-7285-062-8

STANĚK, Tomáš: *Vysídlení Němců z Československa*, 1. vydání, Amossium servis, Ostrava 1992, ISBN 85-498-04-09

VACHATA, Zdeněk: *Kláštepec nad Ohří, Přehled dějin a města*, 1. vyd. Kláštepec nad Ohří, Město Kláštepec nad Ohří, ISBN 978-80-260-7767-1

8.3 Internetové zdroje

z <http://www.klasterec.cz/mesto/informace-o-meste-1/historie-mesta/vyvoj/18-stoleti/>

z <http://www.klasterec.cz/mesto/informace-o-meste-1/historie-mesta/vyvoj/19-stoleti/>

z <http://www.klasterec.cz/mesto/informace-o-meste-1/historie-mesta/vyvoj/20-stoleti/>

8.4 Tisk

Fricová, Lenka, *Jak se v Klášterci nad Ohří měnila jména ulic*, Klášterecké noviny, 11/2017

9 PŘÍLOHA

9.1 Rozhodnutí OÚ a FNO o přechodu práva vlastnického z 8. 3.1948 (osobní archiv Petra Dörfla)

9.2 Dodatek k rozhodnutí o přechodu práva vlastnického ze dne 8. 3.1948 obsahující doplnění výčtu stavebních parcel ze dne 23. 3.1949 (osobní archiv Petra Dörfla)

9.3 Zřizovací listina národního podniku Korek vystavená ministrem průmyslu (osobní archiv Petra Dörfla)

9.4 Výťah z obchodního rejstříku oddílu A, okresního soudu v Karlových Varech, svazek XXIV, strana 41. (osobní archiv Petra Dörfla)

9.5 Pohled na klášterecký zámek v novinovém článku Kovák z roku 1956 (osobní archiv Jaroslava Krejzy)

9.6 Zámek a park (pohlednice z roku 1953, archiv Jaroslava Krejzy)

9.7 Zima v Klášterci v roce 1949 na dobové pohlednici – ulice k radnici (osobní archiv Miloslava Krále)

9.8 Pohled na Klášterec v roce 1938 (osobní archiv Miloslava Krále)

9.9 Zimní pohled – Vodní ulice - ulice ke kláštereckým pramenům v roce 1949-dobová pohlednice (osobní archiv Miloslava Krále)

9.10 Vila u nádraží z roku 1949 -dobová pohlednice (osobní archiv Miloslava Krále)

9.11 Fotografie Sala terreny z roku 1959 (osobní archiv Jaroslava Krejzy)

9.12 První domky po válce 50. léta v Sídluňku – dobová fotografie Husovy ulice (osobní archiv Miloslava Krále)

- 9.13 Fotografie budovy Technických služeb města z roku 1959 (osobní archiv Jaroslava Krejsy)
- 9.14 Pivovar (pohled ze zadních prostor) a prostranství pro využití volného času z roku 1957- dobová fotografie (osobní archiv Miloslava Krále)
- 9.15 Fotografie budovy místního podniku ředitelství ZKL z roku 1959- dobová fotografie (osobní archiv Miloslava Krále) 9.16 Pohled na kotelnu Korei z roku 1958- dobová fotografie (osobní archiv Miloslava Krále)
- 9.17 Snímek zachycující pohled na výstavbu místního podniku ZKL z roku 1956 (osobní archiv Miloslava Krále)
- 9.18 Dobová fotografie místního podniku ZKL – původní nástrojárna z roku 1959 (osobní archiv Jaroslava Krejsy)
- 9.19 Propagační leták původní továrny národního podniku Korek – Carl Simon z roku 1923 (podnikový archiv národního podniku Korek)
- 9.20 Perokresba místní továrny Korek z roku 1945 (podnikový archiv n. p. Korek)
- 9.21 Fotografie jednotlivých dílen původního podniku Korek z roku 1945 (podnikový archiv národního podniku Korek)
- 9.22 Dobová fotografie- budova staré porcelánky z roku 1947 (osobní archiv Jaroslava Krejsy)
- 9.23 Administrativní budova staré porcelánky z roku 1947 (osobní archiv J. Krejsy)
- 9.25 Pohlednice 1. ZŠ z roku 1910 (osobní archiv J. Krejsy)
- 9.24 Dobová fotografie nové porcelánky a jejího okolí z 50. let (osobní archiv J.

Krejsy)

9.27 Novinový článek v časopisu Kovák o výstavbě nové školy z roku 1956
(osobní archiv Miloslava Krále)

9.27 Dobová fotografie prostranství školy a hřiště po otevření v roce 1957
(osobní archiv J. Krejsy)

9.28 Dobová fotografie z výstavby tělocvičny Sokol u ZKL z 50. let (osobní
archiv J. Krejsy)

9.1 Rozhodnutí OÚ a FNO o přechodu práva vlastnického z 8. 3. 1948 (osobní archiv Petra Dörfla)

Přechod vlastnického práva majetku po vystěhovaném Antonínu Panhasovi do vlastnictví firmy TOFA, národního podniku se sídlem v Jablonci nad Nisou.

①

ed 9878/50

Osidlovací úřad a Fond národní obnovy v Praze
PRAHA X-KARLÍN, NA INVALIDOVNĚ
NÁVŠTĚVNÍ DNY JEN VE STŘEDU A VE ČTVRTEK OD 9. DO 12. HOD.

TELEFON:
303-51 až 55, 384-44 až 47
227-45 až 49, 229-46 až 49

ed 317/50

J. zn. A - 871 - III/3. V Praze dne 8. listopadu 1948.

V odpovědi uveďte tuto naši j. zn.

4

R O Z H O D N U T Í

o přechodu práva vlastnického.

Dílčím rámcovým plánem ze dne 8. března 1948, č. 229, uveřejněným ve Věstníku osidlovacího úřadu v Praze, ročník II, číslo 21/a, str. 1132/1133, vyjmul osidlovací úřad v Praze z přidělového řízení konfiskovanou majetkovou podstatu podniku firmy národní správa továrny na korkové výrobky Karel Simon, Klášterec nad Ohří, se sídlem v Klášteci nad Ohří.

Osidlovací úřad a Fond národní obnovy v Praze podle § 1 zákona č. 31/1947 Sb. z důvodů hospodářské účelnosti:

- 1/ tuto podstatu jednak rozdělují tak, že všechny nemovitosti, zapsané ve vložkách č. 1, 359, 361, a pozemkové parcely č. kat. 557/10 a 557/11, zapsané ve vložce č. 167 pozemkové knihy pro kat. území Miřetice u Klášterce, ponechávají v přidělovém řízení a tím je vylučují z majetkové podstaty odevzdávané do vlastnictví pod bodem I.,
- 2/ jednak s touto podstatou sloučí všechny nemovitosti, zapsané ve vložkách č. 176 a 223 pozemkové knihy pro kat. území Miřetice u Klášterce, dále pozemkové parcely č. kat. 265/3, 265/4, 265/5, 265/6, 265/8 a stavební parcely č. kat. 175/1, 175/2 a 228, zapsané ve vložce č. 352 pozemkové knihy pro kat. území Miřetice u Klášterce, všechny vlastnický připsané Antonínu Panhasovi.

I.

Fond národní obnovy v Praze proto odevzdává podle § 5, odst.1, č. 4 dekretu č. 108/1945 Sb. a podle § 5, odst.1 vyhlášky osidlovacího úřadu v Praze běž. č. 1587/1946 Úřed. listu I,

tuto majetkovou podstatu do v l a s t n i c t v í firmy "TOFA",
národní podnik se sídlem v Jablonci nad Nisou, a to v rozsahu a za
podmínek níže uvedených.

II.

Do majetkové podstaty patří :

A. N e m o v i t o s t i , a t o :

- a/ pozemkové parcely č. kat. 561/4, 561/5, 561/3, 561/8, a
stavební parcely č. kat. 126 se stodolou, č. kat. 130 s kor-
kárnou čp. 100, č. kat. 134 s dřevníky, č. kat. 135 se sto-
dolou, č. kat. 136 se skladištěm, č. kat. 118 s domem čp. 91,
č. kat. 116 s domem čp. 92, č. kat. 123/1 s domem čp. 94, č.
kat. 123/2 s domem čp. 108, č. kat. 125 s domem čp. 98, č. kat.
124 s domem čp. 99 a č. kat. 365, zapsané ve vložce č. 167,
pozemkové knihy pro kat. území Miřetice u Klášterce nad Ohří,
- b/ stavební parcely č. kat. 96/1 s továrnou čp. 151 a č. kat.
96/2 s kanceláří čp. 152, zapsané ve vložce č. 176 pozemkové
knihy pro kat. území Miřetice u Klášterce nad Ohří,
- c/ pozemková parcela č. kat. 319/3, a stavební parcela č. kat.
131 s domem čp. 101, zapsané ve vložce č. 223 pozemkové kni-
hy pro kat. území Miřetice u Klášterce nad Ohří,
- d/ pozemková parcela č. kat. 561/9, a stavební parcela č. kat.
127 s domem čp. 96, zapsané ve vložce č. 291 pozemkové knihy
pro kat. území Miřetice u Klášterce nad Ohří,
- e/ pozemkové parcely č. kat. 265/3, 265/4, 265/5, 265/6, 265/8,
a stavební parcely č. kat. 175/1, 175/2 a 228, zapsané ve
vložce č. 352 pozemkové knihy pro kat. území Miřetice u Klá-
šterce nad Ohří a
- ✓ f/ stavební parcela č. kat. 191 s domem čp. 169, zapsaná ve
vložce č. 369 pozemkové knihy pro kat. území Miřetice u Klá-
šterce nad Ohří.

B. M o v i t o s t i /: inventář, zásoby, zařízení a práva :/,

jak budou uvedeny v přílohách k závěrečné listině.

./.

III.

Za den odevzdání majetkové podstaty platí den 1. ledna 1947. Od uvedeného dne přecházejí na nabyvatele všechna práva a povinnosti spojené s touto majetkovou podstatou.

IV.

Odhadní hodnota majetkové podstaty, jak bude určena dohodou mezi Fondem národní obnovy v Praze a nabyvatelem za souhlasu ministerstva financí a nejvyššího účetního kontrolního úřadu, jest cenou přejímání.

Nabyvatel jest povinen uhraditi přejímání cenu ve lhůtě a způsobem, jak bude stanoveno zvláštními předpisy.

V.

Dokud přejímání cena není zcela uhrazena, lze majetkovou podstatu zciziti, pronajmouti, propachtovati nebo zatížití jen se svolením Fondu národní obnovy v Praze.

VI.

Bez předchozího svolení osidlovacího úřadu a Fondu národní obnovy v Praze nesmí nabyvatel po dobu deseti let ode dne následujícího po úplném uhrazení přejímání ceny:

1. majetkovou podstatu převésti na nového nabyvatele ať za úplaty anebo bez úplaty,
2. trvale zastaviti práci v podniku odevzdaném do vlastnictví.

VII.

Nesplní-li nabyvatel podmínky uvedené sub IV., V. a VI., jest Fond národní obnovy v Praze oprávněn majetkovou podstatu nabyvateli odejmouti.

Dojde-li k odnětí majetkové podstaty, nastane s nabyvatelem vypořádání na podkladě výše stanovené ceny přejímání (IV.) po sražení jednoho procenta z této ceny za každý uplynulý rok ode dne jejího odevzdání (III.) s případným připočtením obecné hodnoty užitečných nákladů, o které byla majetková podstata nabyvatelem trvale zlepšena.

VIII.

Osidlovací úřad a Fond národní obnovy v Praze prohlašují, že ponechávají nabyvateli, aby na podkladě tohoto rozhodnutí sám u příslušného knihovního soudu zažádal o provedení knihovního pořádku podle § 2, § 3, odst. 1, č. 4, § 4, odst. 2, č. 2, § 7, odst. 1, § 9 a § 11 zákona ze dne 8. května 1947, č. 90 Sb., o provedení knihovního pořádku stran konfiskovaného nepřátelského majetku a o úpravě některých právních poměrů vztahujících se na přidělený majetek, s tím, že jest nabyvatel zároveň povinen dáti vložiti omezení uvedená sub V. a VI. (§§ 23 a 24 zákona č. 90/1947 Sb.).

P ř e s e d a :

A. H. Kůrka

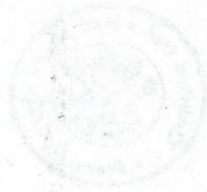
Dle této listiny byl proveden výkon soudu
ze dne 28. 12. 1951 97/51 -
ve vl. 2167, 1761 a 1762 pod č. 351, 369,
leip. 102 a 103. vykonáno.

Knihovni oddělení okresního soudu
v Kadani, dne 8. března 1951.

[Handwritten signature]

Číslo	18. IV. 1951
Číslo věd	809
Referent	

**9.2 Dodatek k rozhodnutí o přechodu práva vlastnického ze dne 8. 3. 1948
obsahující doplnění výčtu stavebních parcel ze dne 23. 3. 1949
(osobní archiv Petra Dörfla)**

2

Osídlovací úřad a Fond národní obnovy v Praze

P R A H A X - K A R L Í N , N A I N V A L I D O V N Ě

Návštěvní dny jen ve středu a ve čtvrtek od 12. hod.

Telefon:

Pav. A 303-51 až 55, 384-44 až 47

Pav. B 227-45 až 49, 229-46 až 49

Č. j. A - 871-IV/1.

V odpovědi uveďte foto naše č. j.

23. března 1949.

D O D A T E K

k rozhodnutí o přechodu práva vlastnického.

Osídlovací úřad a Fond národní obnovy pozměňují, příp. doplňují své rozhodnutí o přechodu práva vlastnického ze dne 8. listopadu 1948, j.zn. A-871-III/3, jednající o vynětí konfiskované majetkové podstaty firmy národní správa továrny na korkové výrobky Karel S i m o n, Klášterec nad Ohří, se sídlem v Klášterci nad Ohří z přidělového řízení a o jejím odevzdání do vlastnictví fy. " T O F A ", národní podnik se sídlem v Jablonci nad Nisou, takto:

- 1./ V bodu II A se v odstavci označeném písmenou "a" doplňuje výčet stavebních parcel před slovy "zapsané ve vložce č. 167..." ještě tímto slovy: "stav. parcelou č.kat. 137 se skladištěm".
- 2./ Ostatní ustanovení shora citovaného rozhodnutí o přechodu práva vlastnického se tímto dodatkem nemění.
- 3./ Tento dodatek tvoří nedílnou součást shora citovaného rozhodnutí o přechodu práva vlastnického.

P ř e d s e d a :

P. H. Kluge

Ostřavocelářská a fond národní obnovy v Praze

Dle této listiny bylo usnesení tohoto soudu
ze dne 28. srpna 1951 č. 94/51
ve vl. č. 167, 176, 213, 214, 252, 269
doplněno a k. vykonáno.

Kantovní oddělení okresního soudu
v Kadani dne 8. srpna 1951

[Handwritten signature]

9.3 Zřizovací listina národního podniku Korek vystavená ministerstvem průmyslu (osobní archiv Petra Dörfla)

3

MINISTR PRŮMYSLU

Čj:8870/50-V-IV-1

V Praze dne 10. července 1949.

Věc: KOREK, národní podnik -
zřizovací listina.

KOREK, národní podnik,

Klášterec nad Ohří.

Podle § 23, odst. 1 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, ve znění čl. II zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 114 Sb., o znárodnění některých dalších průmyslových a jiných podniků a závodů a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků, zřizují v dohodě s ministrem financí ke dni 1. ledna 1950 národní podnik, jemuž určují znění firmy, předmět podnikání a sídlo takto :

A. Znění firmy:

KOREK, národní podnik,

ve znění ruském: Пробочное производство, национальное предприятие,

ve znění anglickém: Cork, National Corporation,

ve znění francouzském: Liege, Entreprise Nationale,

ve znění španělském: Corcho, Empresa Nacional,

ve znění německém: Kork, Nationalunternehmen.

B. Předmět podnikání: Výroba korkových zátek a uzávěrek všeho druhu a veškerého zboží z korku a zpracování odpadu.

C. Sídlo: Klášterec nad Ohří.

D. Základním závodem podniku jest závod v Klášteci nad Ohří.

E. KOREK, národní podnik se podřizuje ústřednímu orgánu pro průmysl dřevozpracující.

F. Podle § 23, odst. 1 dekretu č. 100/1945 Sb., ve znění čl. II zákona č. 114/1948 Sb., vyčleňují v dohodě s ministrem financí ke dni 1. ledna 1950 z majetkové podstaty TOFY, národního podniku závody :

1. Klášterec nad Ohří,
2. Nebušice - Jenerálka,
3. Modřice u Brna,
4. Teplice,

a jejich hospodářským příslušenstvím a začleňují je k témuž dni do KORKU, národního podniku.

G. KOREK, národní podnik vstupuje dnem 1. ledna 1950 v závazky, které jsou částí hospodářského příslušenství závodů uvedených v oddílu F.

H. Rozsah hospodářského příslušenství /oddíl F/ určí a výši závazků /oddíl G/ schvalují Československé závody dřevozpracující, národní podnik podle směrnic ministra průmyslu.

I. Čistá hodnota majetkové podstaty KORKU, národního podniku podle oddílu F ke dni 1. ledna 1950 tvoří jeho počáteční kmenové jmění.

J. Kmenové jmění TOFY, národního podniku se snižuje ke dni 1. ledna 1950 o čistou hodnotu majetkové podstaty uvedené v oddílu F.

K. Majitelem KORKU, národního podniku jest Československý stát podle § 13 a ve smyslu dalších ustanovení dekretu č. 100/1945 Sb., ve znění čl. II zákona č. 114/1948 Sb.

L. Podle § 20 dekretu č. 100/1945 Sb., ve znění čl. II zákona č. 114/1948 Sb. zastupuje KOREK, národní podnik navenek ředitel. Znamenání firmy děje se tak, že k vytištěnému nebo kýmkoliv napsanému znění firmy s dodatkem ředitel připojí svůj podpis ředitel. Udělovati a odvolávati prokuru a obchodní plnou moc přísluší řediteli národního podniku; o tom platí jinak ustanovení čl. 41 a násl. obecného zákoníku obchodního.

M. Dnem vzniku KORKU, národního podniku jest 1. leden 1950.

Ministr:

9.4 Výtah z obchodního rejstříku oddílu A, okresního soudu v Karlových Varech, svazek XXIV, strana 41. (osobní archiv Petra Dörfla)

4

20 Kčs
8 Kčs

Číslo výtahu : 128/50
A XXIV 41

V ý t a h
z obchodního rejstříku, oddílu A,
okresního soudu v Karlových Varech,
svazek XXIV..... strana 41.

5/1 . . Zapis dne 22. února 1950.

. Znění firmy : K O R E K , národní podnik

. rusky : psano azoukou

. anglicky : Cork, National Corporation

. francouzsky : Liege, Entreprise Nationale

. španělsky : Corcho, Empresa Nacional

. německy : Kork, Nationalunternehmen

Sídlo firmy : Klastěrec n.Ouří

Předmět podniku : Vyroba korkových zatek a uzaverek všeho
. druhu, a veskerého zboží z korku a zpracování
. odpadu

Majitel firmy : Československy stát podle § 13 a ve smyslu
. dalších ustanovení dekrety č.100/1945 Sb., ve
. znění čl.II. zákona č. 114/1948 Sb.

Právní poměry : Vyměrem ministra průmyslu ze dne 11.listo-
. padu 1949 č.j. 4046-4/446-1049-K/1, byl zatím
. vedením spravy podniku pověřen Josef F i a l a ,
. Klastěrec n.Ouří, který je oprávněn zastupovati
. podnik výlučně a samostatně podle § 20 dekrety

..... presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb.,
..... o znaroznění dojí a některých průmyslových podniků,
..... ve znění zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 114 Sb.,
..... a znamená tak, že k uatistěnému, nebo kymkoliv napsanému
..... znění firmy připojí svůj popis s dodatkem "pověren
..... zatímním vedením "

Data opatření o zřízení podniku : Národní podnik byl zřízen
..... podle dekretu č. 100/1945 Sb. ve znění zák. č. 114/1948 Sb
..... vyhláškou ministra průmyslu č. 1435/1949 ů.l.II. a z
..... zovací listinou též ministra ze dne 10. července
..... 1949 č.j. 8870/50-V-IV-1.....
..... Dnem vzniku národního podniku je 1. ledna 1950.

Dávka za úřední výkon podle pol. 12, saz. V.,
vlád. nař. č. 7/47 Sb. v částce 30 - Kčs
byla zaplácena v kolcích.

V Karlových Varech, dne 18. července 1950.

[Handwritten signature]

9.5 Pohled na klášterecký zámek v novinovém článku Kovák z roku 1956 (osobní archiv Jaroslava Krejsy)

Snímek starý sto let.

Není sice starý přesně sto let na den a hodinu, ale je jistě svým způsobem zajímavý. Objevil se náhodou v archivu kláštereckého zámku. Před sto lety, nebyl uspo-

řádán tok řeky za zámkem jako nyní. Byl tam veliký mlýn, který vidíte i na obrázku. Poněkud divné spojení, ne? Luxusní zámek, který skrývá ve svých útrobách křehký a nežný porcelán a mlýn?

Ano je to tak. O Klášterci byste se dočetli mnoho zajímavostí z let minulých. Něco se také dočtete v kronice, kterou naše redakce vydá na počest XII. sjezdu strany. Bude to kronika našeho závodu.

9.6 Zámek a park (pohlednice z roku 1953, osobní archiv Jaroslava Krejsy)

9.7 Pohled na Klášterec v roce 1938 (osobní archiv Miloslava Krále)

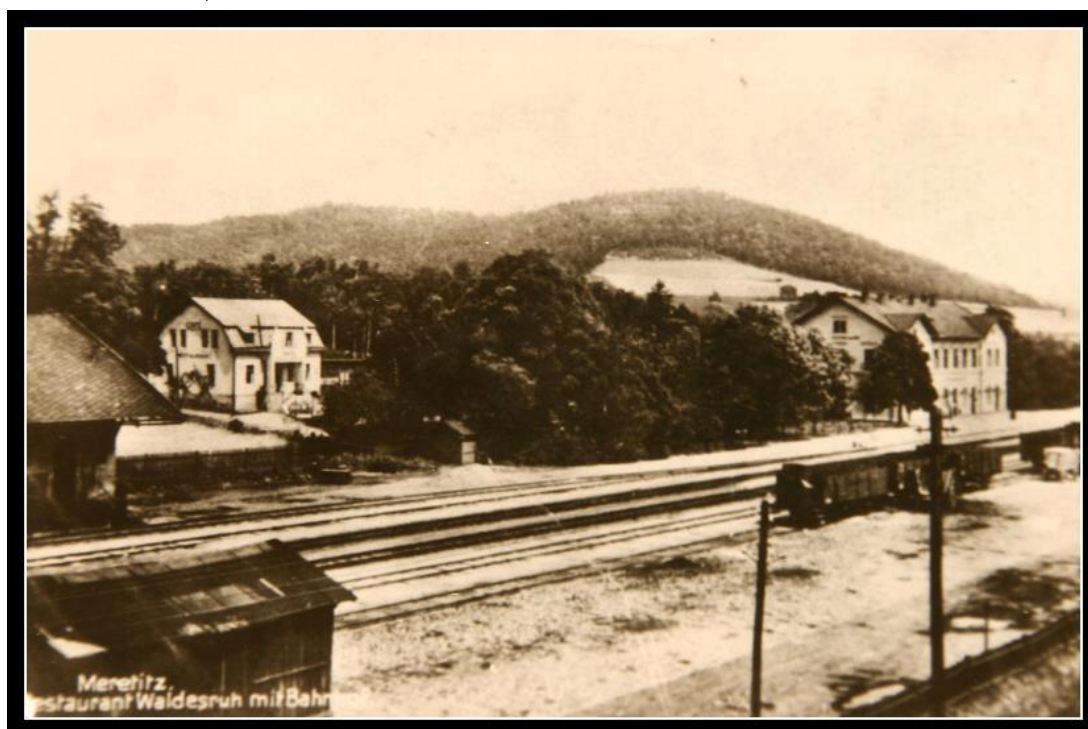
9.8 Zima v Klášterci nad Ohří v ulici k radnici v roce 1949 (dobová pohlednice, osobní archiv Miloslava Krále)

**9.9 Zimní pohled – Vodní ulice – ulice ke kláštereckým pramenům
v roce 1949 (dobová pohlednice, osobní archiv Miloslava Krále)**

**9.10 Vila u nádraží z roku 1949 (dobová pohlednice, osobní archiv
Miloslava Krále)**

9.11 Fotografie sala terreny z roku 1959 (osobní archiv Jaroslava Krejsy)

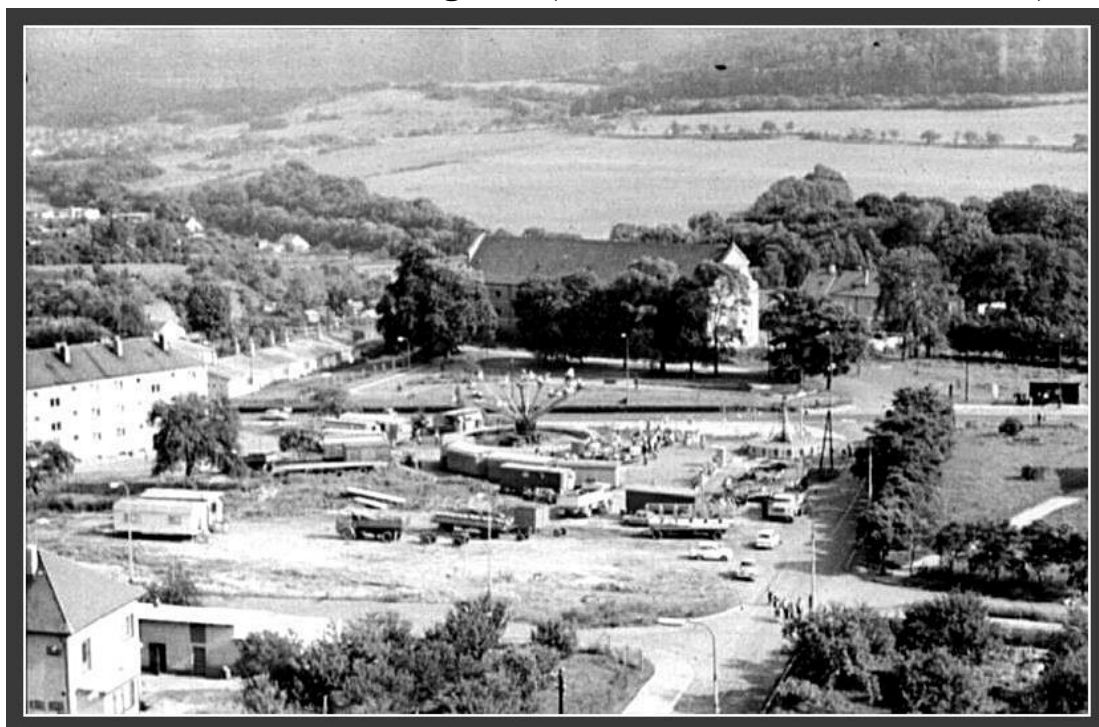
9.12 První domky po válce 50. léta v Sídlněku – dobová fotografie Husovy ulice (osobní archiv Miloslava Krále)

9.13 Budova technických služeb města z roku 1959 – dobová fotografie (osobní archiv Jaroslava Krejsy)

9.14 Pivovar (pohled ze zadních prostor) a prostranství pro využití volného času z roku 1957 – dobová fotografie (osobní archiv Miloslava Krále)

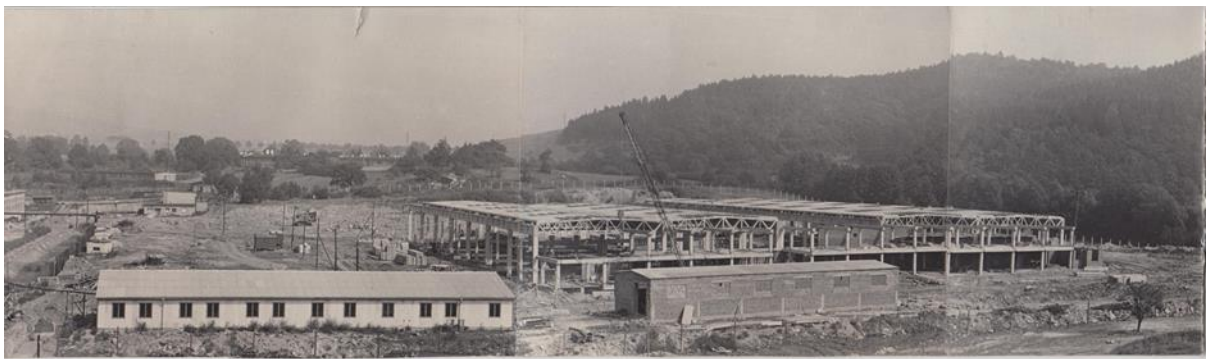
9.15 Fotografie budovy místního podniku ředitelství ZKL z roku 1959 – dobová fotografie (osobní archiv Miloslava Krále)

9.16 Pohled na kotelnu Korei z roku 1958 – dobová fotografie (osobní archiv Miloslava Krále)

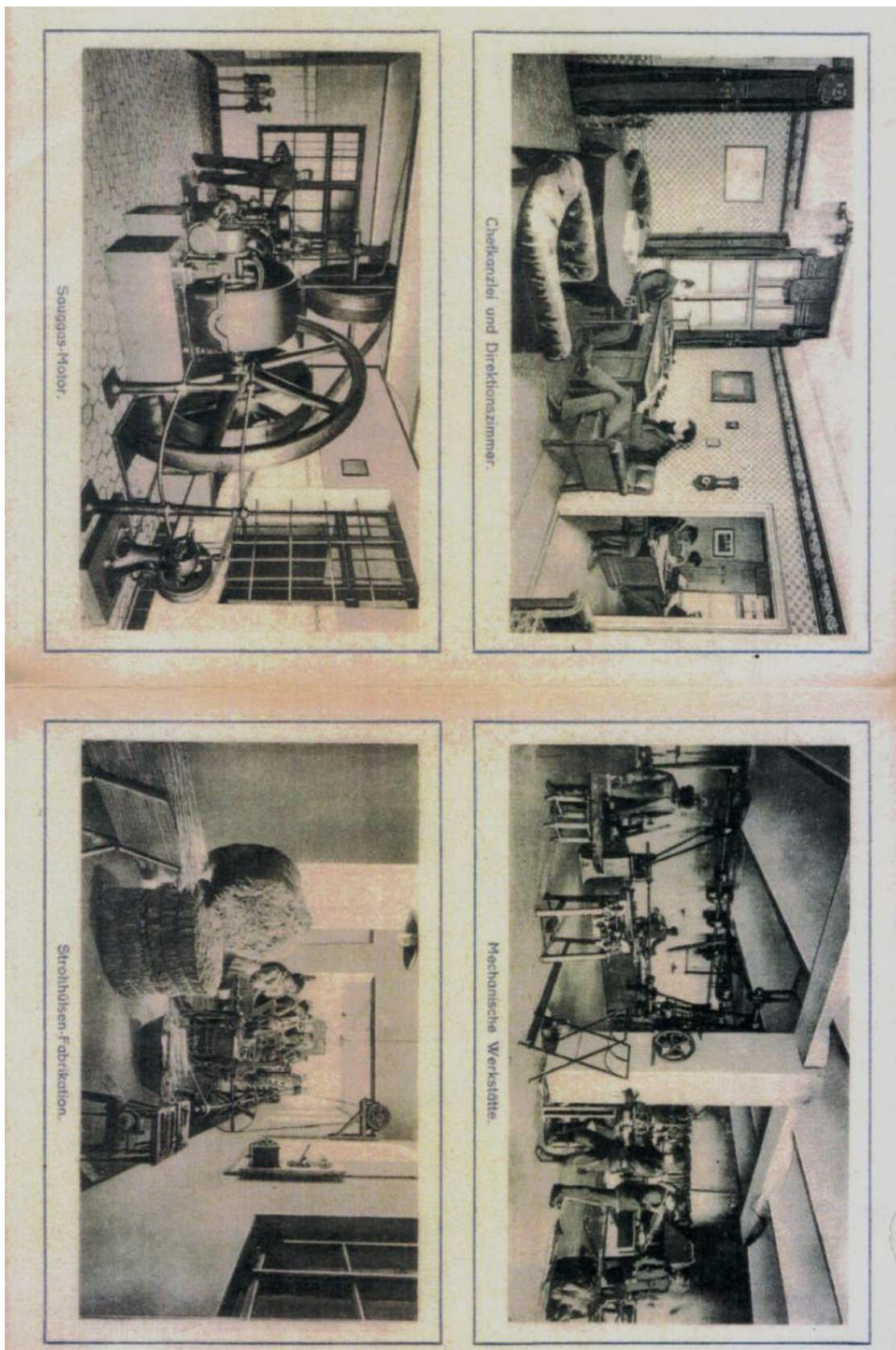
9.17 Snímek zachycující pohled na výstavbu místního podniku ZKL z roku 1956 (osobní archiv Miloslava Krále)

9.18 Dobová fotografie místního podniku ZKL – původní nástrojárna z roku 1959 (osobní archiv Jaroslava Krejsy)

**9.21 Fotografie jednotlivých dílen původního podniku Korek z roku 1945
(podnikový archiv národního podniku Korek)**

9.22 Dobová fotografie budovy staré porcelánky z roku 1947 (osobní archiv Jaroslava Krejsy)

9.23 Dobová fotografie administrativní budovy staré porcelánky z roku 1947 (osobní archiv Jaroslava Krejsy)

9.24 Dobová fotografie nové porcelánky a jejího okolí z 50. let (osobní archiv Jaroslava Krejsy)

9.25 Pohlednice 1. ZŠ z roku 1910 (osobní archiv Jaroslava Krejsy)

9.26 Novinový článek, v časopisu Kovák, o výstavbě nové školy z roku 1956 (osobní archiv Miloslava Krále)

**9.27 Dobová fotografie prostranství školy a hřiště po otevření v roce 1957
(osobní archiv Jaroslava Krejsy)**

**9.28 Dobová fotografie z výstavby tělocvičny Sokol u ZKL z 50. let
(osobní archiv Jaroslava Krejsy)**

